

ÖLÜMÜNÜN
30. YILINDA
SÜREYYA
AĞAOĞLU'NU
ANIYORUZ.

14 ARALIK 2019

İÇİNDEKİLER

04	Sunuş	
07	Süreyya Ağaoğlu’nu Anma: Kadın ve Çocuk Hakları Konferansı Programı	
09	Süreyya Ağaoğlu’nun Hayatı ve Eserleri	
	KONUŞMALAR	
	AÇILIŞ	
14	Prof. Dr. Necmi Yüzbaşıoğlu	Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı
16	Prof. Dr. Ayşe Yüksel	Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Başkanı
18	Tevfik Kerem Akyol	Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği Başkanı
	SÜREYYA AĞAOĞLU HUKUK ÖDÜLÜ SAHİPLERİ	
22	İrem Selin Nacar	Galatasaray Üniversitesi 2019 Süreyya Ağaoğlu Hukuk Ödülü
23	Büşra Zeliha Ceylan	İstanbul Üniversitesi 2019 Süreyya Ağaoğlu Hukuk Ödülü
	SÜREYYA AĞAOĞLU İLE EMEK VERENLER	
26	Prof. Dr. Aysel Çelikel	Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Önceki Başkanı
31	Av. Meral Umut Akarçay	Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği Önceki Başkanı
34	Av. Betül Onursal	Türk Hukukçu Kadınlar Derneği Önceki Yönetim Kurulu Üyesi
	KADIN VE ÇOCUK HAKLARI ÜZERİNE	
40	Av. Nazan Moroğlu	İstanbul Barosu Başkan Yardımcısı
48	Prof. Dr. Zeynep Üskül Engin	Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi
51	Av. Aşkın Topuzoğlu	İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezi Başkanı
52	Av. Seda Akço Bilen	Hümanist Büro
	PROGRAM DIŞI	
60	Av. Ayla Babila	Türk Hukukçu Kadınlar Derneği Önceki Başkanı
	Muzaffer Akgün	Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği Yurdu Eski Öğrencisi
64	Fotoğraflarla Süreyya Ağaoğlu	
110	Anı Defteri Paylaşımları	
118	Konferanstan Fotoğraflar	
184	Teşekkür	

SUNUŞ

Yaşamı bir cumhuriyet ideali mücadelesi olan Süreyya Ağaoğlu'nu, vefatının 30. yılında, kurucusu olduğu sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, mücadelesinin ayrılmaz birer parçası olan, çocuk ve kadın hakları alanında çalışmalar yapan ve kendisi ile emek veren değerli akademisyen ve hukukçular ve ideallerini gelecek nesillere taşıyabilecek öğrencilerin katıldığı bir sempozyum ile anmaktan büyük onur ve mutluluk duyuyoruz.

Derneğimiz, kuruluşunun 70. yılında, kurucumuzun ideallerini Süreyya Ağaoğlu Eğitim ve Öğretim Vakfı ile birlikte, adına verilen Hukuk Ödülleri, Üstün Başarı Bursları ve Süreyya Ağaoğlu Kütüphaneleri ile Türkiye'nin dört bir yanına taşımaya devam ediyor.

Aziz hatırası önünde saygıyla eğiliyoruz.

SÜREYYA AĞAOĞLU ÇOCUK DOSTLARI DERNEĞİ ve SÜREYYA AĞAOĞLU EĞİTİM VE ÖĞRETİM VAKFI YÖNETİM KURULU

Tevfik Kerem AKYOL

Ragıp Yüce Uyanık

Bekir Aykut Civelek

Barış Akyıldız

Arif Nihat Alpsoy

Ergun Akın

Züleyha Kırcaoğlu

Semih Bakır

BİR ÖMÜR BÖYLE GEÇTİ

Süreyya Ağaoğlu

Ölümünün 30. yılında Süreyya Ağaoğlu'nu anıyoruz.

KADIN VE ÇOCUK HAKLARI KONFERANSI PROGRAMI

BİR ÖMÜR BÖYLE GEÇTİ
Süreyya Ağaoğlu

AÇILIŞ

Prof. Dr. Necmi Yüzbaşıoğlu

Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Ayşe Yüksel

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Genel Başkanı

Sn. Tevfik Kerem Akyol

Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı

GENÇ HUKUKÇULAR ADINA

2019 Yılı Süreyya Ağaoğlu Hukuk Ödülü Sahipleri

Sn. İrem Selin Nacar

Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mezunu

Sn. Büşra Zeliha Ceylan

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mezunu

SÜREYYA AĞAOĞLU İLE EMEK VERENLER

Prof. Dr. Aysel Çelikel

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Önceki Başkanı

Av. Meral Umut Akarçay

Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği Önceki Başkanı

Av. Betül Onursal

Türk Hukukçu Kadınlar Derneği Önceki
Yönetim Kurulu Üyesi

KADIN VE ÇOCUK HAKLARI ÜZERİNE

Prof. Zeynep Üskül Engin

Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi
“Medeni Kanun’la Kadının Değişen Toplumsal Statüsü ve
İlk Türk Kadın Avukat Süreyya Ağaoğlu”

Av. Nazan Moroğlu

İstanbul Barosu Başkan Yardımcısı
“Türkiye’de Kadının Yasal Hakları”

Av. Aşkın Topuzoğlu

İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezi Başkanı
“Çocuk Adalet Sistemi”

Av. Seda Akço Bilen

Hümanist Büro
“Çocuk Haklarının Savunulmasında Avukatların Rolü”

Ölümünün 30. yılında Süreyya Ağaoğlu’nu anıyoruz.

SÜREYYA AĞAOĞLU HAYATI VE ESERLERİ

Süreyya Ağaoğlu, 29 Temmuz 1903 yılında Azerbaycan'ın Şuşa kentinde dünyaya gelmiştir. Annesi Sitare Hanım, Karabağ'ın köklü ailelerinden Abdurrahman Veziroff'un kızı, Babası Profesör Ahmet Bey (Ağaoğlu-Agayev)dir. Beş çocuklu bir ailenin en büyük çocuğu olan Süreyya Ağaoğlu, eğitimci ve milletvekili Tezer Taşkiran'ın, mühendis ve iş adamı Abdurrahman Ağaoğlu'nun, siyasetçi, edebiyatçı, hukukçu Samet Ağaoğlu'nun ve tıp doktoru Gültekin Ağaoğlu'nun ablasıdır.

1910 yılında, Süreyya Hanım Bakü'den trenle önce Batum'a ve daha sonra İstanbul'a gitmek üzere ailesiyle yola çıkarak İstanbul'da bulunan babası Ağaoğlu Ahmet Bey'in yanına gelmiş, halası ve kız kardeşleriyle birlikte önce Madam Colbe'un Fransız Mektebine, ardından Çarşıkapı'daki İttihat Mektebine devam etmiş, daha sonra ise Selçuk Hatun Lisesine kaydolmuştur.

Süreyya Hanım'ın Selçuk Hatun Lisesinde öğrenim gördüğü günlerde İstanbul'un işgal edilmesi üzerine, lisedeki arkadaşları ile Cumhuriyet'in özelliklerini ve kazanımlarını tartışmaya başlamıştır. Anılarında ilk kez Selçuk Hatun Lisesinde iken avukat olmaya karar verdiğini belirtmektedir. Ancak Süreyya Hanım buradaki eğitimden memnun olmadığını ailesine anlatmış ve okuldan ayrılarak benzerlerine göre çok daha iyi eğitim veren ve zamanın çağdaş okullarından biri olan Bezm-i Alem Sultanisine (bugün Çağaloğlu Anadolu Lisesi) sınavla girerek, dördüncü sınıfa kayıt yaptırmıştır. Süreyya Hanım'ın lise öğrenciliği döneminde, babası Ağaoğlu Ahmet Bey 21 Mayıs 1919 günü tutuklanmış ve önce Limni'ye sonra Malta'ya sürgüne gönderilmiş, babası Ahmet Bey sürgünde iken Süreyya Hanım mektuplarıyla babasına, ailesi ve ülkenin durumu ile ilgili düzenli bilgi vermiştir.

20 Ocak 1921’de Bezm-i Alem Sultanisinden pekiyi derece ile mezun olan Süreyya Hanım, o günlerde kızların öğrenim göremediği Mekteb-i Hukukta hukuk eğitimi almak istemektedir. 1921 yılı sonbaharında Mekteb-i Hukuk yöneticileri ile hukuk eğitimi almak isteğini görüşmek üzere Fakülte Reisi Ahmed Selahaddin Bey’in odasına girmiş ve kendisini tanıttıktan sonra isteğini dile getirmiştir. Darülfünunda o tarihe kadar kız öğrenciler öğrenim hakkına sahip olmayıp bu konu Darülfünun bünyesinde görüşülmekte ve tartışılmakta olup sadece bazı bölümlerde öğleden önce erkekler, öğleden sonra ise kadınlar ders görmektedir ve tek bir öğrenci için bütün hocaların öğleden sonra ders vermesinin düşünülmesi olanaksızdır. Buna rağmen Fakülte Reisi Ahmed Selahaddin Bey bu kararlı genç kızın isteğini olumlu karşılamış ve Süreyya Ağaoğlu, 3 kız arkadaşını daha ikna ederek dört kadın birlikte Mekteb-i Hukuka kayıt olmuştur. Okul yönetimi tarafından bir numara verilen Süreyya Ağaoğlu 1921 yılının Eylül ayının sonlarında, Mekteb-i Hukuk eğitiminin devam ettiği Zeynep Hanım Konağında dört genç kadın hukuk öğrencisine ayrılan odada eğitimine başlamıştır. İlk dersin hocası Fakülte Reisi Ahmed Selahaddin Bey olup kendilerine başarılar diledikten sonra, yüreklendirici bir konuşma yapmış ve hukuk derslerinde hiç çekinmeden Anadolu’da başlayan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini övgüyle, gururla anlatmış, öğrencilerine bu mücadeleye destek vermeleri hususunda tavsiyede bulunmuştur.

Süreyya Ağaoğlu’nun, bir gün kız arkadaşlarıyla birlikte kendi derslerini boykot ederek 63 öğrencinin bulunduğu erkekler sınıfına girmeleri üzerine okul yönetimi bu dört kız öğrencinin de erkek öğrencilerle birlikte ders almasına karar vermiş, ilk ortak dersleri ise Roma Hukuku olmuştur. Süreyya Ağaoğlu, 1924-1925 ders yılında İstanbul Darülfünun Mekteb-i Hukuktan (İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi) mezun olarak Ankara’ya ailesinin yanına dönmüş ve “Adliye Vekaleti”nde sınıf arkadaşı Melahat ile birlikte staja başlamıştır. 1928 yılında avukatlık ruhsatını alarak Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk kadın avukatı olmayı ve tarihe geçmeyi başarmıştır.

1929 yılında Ankara’da Şurayı Devlet Tanzimat Dairesinde çalışmaya başlamış, 1931 yılında İstanbul’a gitmek üzere bu görevinden ayrılmış, ailesiyle birlikte tekrar İstanbul’a dönerek, İstanbul’daki meslek hayatına Fethi Okyar’ın tavsiyesiyle Avukat Maitre Billiotti’nin yazıhanesinde başlamıştır.

Süreyya Ağaoğlu, 1945 yılında Londra’daki bir hukuk firmasında Türk Hukuk Müşaviri olarak görev almış, yarı İstanbul, yarı Londra ‘da olmak üzere 5 yıl çalıştıktan sonra, 1950 yılında Londra’dan ayrılarak Türkiye’ye dönmüştür.

1946 yılında Amerika’da toplanan Kadınlar Birliği Kongresine davet edilmiş, üç ay süreyle Amerika’da kalan Süreyya Ağaoğlu, Yale, Colombia ve Chicago Üniversitelerinde incelemeler, çocuk mahkemeleri, çocuk ıslahevleri üzerine araştırmalar yapmış, Colombia radyosunda konuşmaları yayınlanmıştır. ‘Beynelmilel Barolar Birliği’ ile görüşmeler yaparak İstanbul Barosunun bu birliğe üye olmasını sağlamış, 1960 yılına kadar bu kuruluşun tek kadın yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmış, aynı zamanda “Kadın Hukukçular Birliği” ve “Beynelmilel Barolar Birliği” vasıtasıyla Avrupa’daki (Union International de Avocats) Beynelmilel Avukatlar Birliğine üye olmuştur.

1947 yılında Prof. Ali Fuat Başgil ve Ahmet Emin Yalman ile birlikte “Hür Fikirleri Yayma Cemiyeti”ni kurmuş ancak bu girişim çok uzun süreli olmamıştır.

“Hayattaki en büyük uğraşım çocuklar” diyen Süreyya Ağaoğlu 1949 yılında yüzlerce kimsesiz ya da olanakları sınırlı çocuğu topluma kazandıran, Çocuk Dostları Derneğini kurmuş, vefatından sonra “Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği” adını alan Dernek, 2016 yılına kadar yurdun dört bir yanından gelen çocukları okutarak yurt binasında barındırmıştır. Dernek, farklı projelerle çocuk ve gençlerin eğitimine katkı sağlamaya devam etmekte ve 1996 yılında kurulan Süreyya Ağaoğlu Eğitim ve Öğretim Vakfı ise lise, üniversite ve yüksek lisans düzeyinde öğrencilere burs vermektedir.

Süreyya Ağaoğlu, 1950 yılında “Üniversiteli Kadınlar” ve “Soroptomist Kadınlar” derneklerinin Türkiye kollarını kurmuştur.

1951’de Londra’daki Barolar Birliği Kongresi’ne katılmış, 1952’de Amerikalı kadınlar tarafından düzenlenen “Hukukçu Kadınlar Kongresi”, Süreyya Ağaoğlu’nun öncülüğü ile İstanbul’da toplanmıştır. Toplantıda bu kuruluşa başkan seçilmiş, başkanlık görevini 1954 yılına kadar sürdürmüştür. Aynı yıl Madrid’teki Beynelmilel Barolar Birliği Kongresine ve Pakistan Kadınlar Birliğinin düzenlediği konferansa davet edilmiş ve katılım sağlamıştır.

1953’te Uluslararası Mülteciler Kongresine katılmak üzere Strasbourg’da, 1954’te Helsinki’de toplanan Hukukçu Kadınlar Kongresine başkanlık etmiş, Berlin’de ise Hukukçu Kadınlar Toplantısının açılış konuşmasını yapmıştır. 1956 yılında Uluslararası Barolar Birliğinin Oslo Kongresine katılmış, 1958 yılının Şubat ayında Nazlı Tlabar ile Hint Kadın Teşkilatının davetlisi olarak Seylan’a gitmiş, 1959 yılında ise New Delhi’de Hukukçular Konferansına katılmış, 1960’da Kadın Hukukçular Birliği tarafından Birleşmiş Milletler Cenevre Teşkilatına temsilci seçilmiştir. 1965’te Noter Fahriye Akman ile Atina’da Hukukçu Kadınlar Kongresine katılmış, 1968 yılında İstanbul’da bir grup kadın hukukçu arkadaşıyla Türk Hukukçu Kadınlar Cemiyetini kurmuştur.

1971 yılında Monte Carlo’da Beynelmilel Barolar Birliği Konferansı’na, 1973 yılında Londra’da Kadın Hukukçular Konseyi Toplantısına, 1975 yılı yazında, Türk Hukukçu Kadınlar Derneğinden 20 kişilik bir grupla Uluslararası Kadın Hukukçular Konfederasyonunun Varna Kongresine katılmıştır. Bu kongrede Uluslararası Hukukçu Kadınlar Konfederasyonu ikinci başkanlığına seçilmiştir. 28-29 Mayıs 1977’de Uluslararası Hukukçu Kadınlar Federasyonunun Palermo’da düzenlediği “organ nakli” konulu sempozyumda Türk Hukukçu Kadınlar Derneğinden bir grupla birlikte yer almıştır.

14-18 Kasım 1979 tarihleri arasında Hukukçu Kadınlar Federasyonunun Atina’daki toplantısına, Kasım 1980’de Prof. Nihal Ulucak ve Prof. Aysel Çelikel ile birlikte Brüksel’de yapılan Hukukçu Kadınlar Federasyonu Konsey toplantısına, 1982’de Caracas’ta toplanan Uluslararası Kadın Avukatlar Kongresine katılmıştır.

Süreyya Ağaoğlu, 1974 yılında meslekte 40 yılını tamamlayan 40 avukat arasına seçilmiş ve Cumhuriyetimiz’in kuruluşunun 50. yıl dönümünde dönemin Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk tarafından ödüllendirilmiştir.

“Londra’da Gördüklerim” ve “Bir Hayat Böyle Geçti”, “Sessiz Gemiye Beklerken” adlı kitapların yanı sıra çok sayıda hukuki makalenin yazarıdır. 1952 yılında Alman Hukukçu Werner Taschenbreker ile evlenen Süreyya Ağaoğlu’nun bu evliliği 1960 yılında son bulmuştur. Süreyya Ağaoğlu, 29 Aralık 1989 yılında İstanbul’da katıldığı “Kadın Hakları ve Çağdaşlaşma” konulu bir panelden ayrılırken düşmesi sonucu beyin kanaması geçirerek yaşama veda etmiştir. Aile fotoğrafları, mektupları, gazete kupürleri ve belgelerden oluşan özel arşivi, İstanbul’daki Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfında bulunmaktadır.

AÇILIŞ

BİR ÖMÜR BÖYLE GEÇTİ
Süreyya Ağaoğlu

Prof. Dr. Necmi Yüzbaşıoğlu

Prof. Dr. Ayşe Yüksel

Tevfik Kerem Akyol

İrem Selin Nacar

Büşra Zeliha Ceylan

Ölümünün 30. yılında Süreyya Ağaoğlu'nu anıyoruz.

PROF. DR. NECMİ YÜZBAŞIOĞLU

GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ DEKANI

Süreyya Ağaoğlu’nun değerli ailesi ve bu anma toplantısını birlikte düzenlediğimiz Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ve Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği Üyeleri,

Değerli Hukukçu Sayın Süreyya Ağaoğlu’nun anısına düzenlediğimiz bu toplantıya hepiniz hoş geldiniz. Böyle seçkin bir topluluğa ev sahipliği yapmaktan büyük mutluluk ve onur duyduğumuzu ifade etmek isterim.

Sayın Süreyya Ağaoğlu ile ilgili bugün çok fazla şey söylenecek, kendisinin Türkiye’nin geçmişine iz bırakmış, geleceğine öncülük, kılavuzluk yapmış bir hukukçu olması dolayısıyla, özellikle biz hukukçular açısından her şeyden önce böyle bir anlamı ve önceliği bulunmaktadır. Süreyya Ağaoğlu, aynı zamanda Türkiye’nin tarihinde önemli bir yeri olan bir ailenin beş çocuğundan biri olarak dünyaya gelmiş olup babası Ahmet Ağaoğlu tanınmış bir düşünür, yazar ve siyasetçidir.

Süreyya Ağaoğlu, kendi hayatını anlattığı kitabında daha 7 yaşındayken hukukçu olmaya karar verdiğini yazmaktadır. O yıllarda kadınların geri plana atıldıkları bir toplumda, öyle bir dönemde hukukçu olma kararlılığına sahip olması, bunu başarmak için attığı adımlar ve başarılarla dolu mesleki hayatı, onun ne kadar yürekli, azimli bir karaktere sahip olduğunu, kararlılığını ve öncü kişiliğini bize fazlasıyla göstermektedir.

Süreyya Ağaoğlu, 1921 yılında, iki kız arkadaşını da hukuk okumaya ikna ederek Darülfünuna, yani bugünkü İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine kız öğrencilerin kabul edilmesini ve sınıf açılmasını sağlamış ve Hukuk Fakültesini bitirdiğinde de avukatlık lisansı alan ülkemizin ilk kadın avukatı olarak adını tarihe yazdırmıştır. 1946 yılında İstanbul Barosunun, Uluslararası Barolar Birliğine üye olmasını sağlayarak 1946-1950 yılları arasında bu birliğin tek kadın üyesi olarak yine bir ilki başarmıştır. 1952’de Uluslararası Kadın Hukukçular Birliği ve 1960 yılında da Cenevre Teşkilatı Temsilci Üyesi olarak görev yapmak ve sayısız kongrede dünyanın pek çok farklı ülkesinde ülkemizi temsil etmek suretiyle hukukçuluğunu uluslararası platforma da taşımıştır.

Hukuk alanında başardığı ilklerin yanı sıra sivil toplum örgütlenmelerine sağladığı katkılar da dikkate değer nitelik taşımaktadır. Türkiye’de bugün hala sivil toplum örgütlenmesi konusunda çok yeterli çalışmalar maalesef yapılmıyor. Güçlü bir sivil toplum hareketi ve bu alanda örgütlü bir toplumunun oluşması, ancak ayakları yere basan bir demokrasinin varlığı ile mümkündür. Ülkemizde bu kısıtlı sivil toplum çalışmaları içinde en güçlü ve önemli yere sahip olanların başında kadın derneklerinin geldiğini görmekteyiz ki, bu nedenle de büyük bir teşekkürü hak ettiklerini düşünüyorum. Bu derneklerin aralarında benim hocalarımla da bulunduğu değerli kurucuları ve üyeleri de bugün buradalar, hepsini saygıyla selamlıyorum.

Süreyya Ağaoğlu sivil toplum örgütlenmesinin önemini, toplumsal bilinçlenme ve kalkınmaya etkisini o dönemde fark etmiş ve bu alanda çalışan birçok derneğin kurucusu ve üyesi olmuştur. Bunlar arasında ilk akla gelenler Çocuk Dostları Derneği, Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği, Türk Hukukçu Kadınlar Derneği’dir.

Sözü çok fazla uzatmadan kendisinin cesur, öncü, yavuz kişiliğine uygun bir anma toplantısı yapacağımıza ve ruhunu şad edeceğimize emin olarak buradaki tüm misafirlerimize hoş geldiniz diyorum.

PROF. DR. NECMİ YÜZBAŞIOĞLU

1956’da Kastamonu’da doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 1977’de mezun oldu. Aynı Fakültede 1986’da hukuk doktoru, 1987’de yardımcı doçent, 1991’de doçent ve 1996’da profesör oldu. 2001 yılına kadar İÜ Hukuk Fakültesinde Dekan Yardımcılığı ve Fakülte Yönetim Kurulu üyeliği yaptı. 2001 yılında Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesinde göreve başladı ve 2012 yılında dekanlığa atandı, halen bu görevini sürdürmektedir.

YAYINLARI

“Mayıs 2004’te Anayasanın 90’ıncı Maddesine Eklenen Hükmün Türk Anayasallık Blokuna Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme” (2004)

“2001 Anayasa Değişiklikleri Üzerine Bir Değerlendirme” (2003)

“Siyasi Partiler ve Milletvekili Seçimi Kanunlarına İlişkin Görüşler”, TÜGİAD Yayını (2001)

“Cumhuriyetin 75. Yılıın Devletın Ana Kuruluşu Yönünden Değerlendirilmesi”, Cumhuriyetin 75.Yıl Armağanı İ.Ü. Yayınları (1999)

“19 Şubat Krizi - Cumhurbaşkanının Hukuki Statüsü ve Yetkileri Üzerine Bir Değerlendirme”, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni (1999)

“Türkiye’de Uygulanan Seçim Sistemleri ve Bunlara İlişkin Anayasa Mahkemesi Kararlarına Göre Nasıl Bir Seçim Sistemi”, Hukuk Fakültesi Mecmuası (1995)

“Avrupa İnsan Hakları Hukukunun Niteliği ve Türk Hukuk Düzenindeki Yeri Üzerine”, İnsan Hakları Merkezi Dergisi (1994)

“Yargılama Düzeninde Kalite”, TÜSİAD Yayını (1998)

“1982 Anayasası ve Anayasa Mahkemesi Kararlarına Göre Türkiye’de Kanun Hükmünde Kararnameler Rejimi”, Profesörlük Takdim Tezi, BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş. İstanbul (1996)

“1982 Anayasasında Yapılan Değişiklikler, Anayasanın Uygulanması ve Anayasa Mahkemesi Kararları”, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yayınları (1995)

“Türk Anayasa Yargısında Anayasallık Bloku (Doçentlik Tezi)”, İstanbul Üniversitesi Yayınları (1993)

“Basılmamış -Doktora Tezi”, Yeni Bir Anayasa İçin, TBMM Başkanlığınca yayınlanmıştır (1992)

“Türkiye’de Olağanüstü Rejimin Normatif Çerçevesi”, Türkiye’nin Demokratikleşme Sorunu-Sempozyum II (1996)

PROF. DR. AYŞE YÜKSEL

ÇAĞDAŞ YAŞAMI DESTEKLEME DERNEĞİ GENEL BAŞKANI

Değerli Büyüklerim, Sevgili Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği Yönetim Kurulu ve Üyeleri, Süreyya Ağaoğlu’nun ailesi ve dostları, ev sahibimiz Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesinin Dekan ve Öğretim Üyeleri, ÇYDD’ nin kurucuları Prof.Dr. Aysel Çelikel, Prof.Dr. Necla Arat hocamız ve tüm emektarları, sevgili gençler ve ismini sayamadığım çok değerli katılımcılar, hepinize merhaba.

Büyük Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk, daha gençlik yıllarında benimsediği siyasal rejim olan Cumhuriyet için, “Bir sırrı saklar gibi sakladım içimdeki Cumhuriyet idealini” demiş ve zamanı geldiğinde de hepimizin çok iyi bildiği gibi büyük bir liderlik örneği sergileyerek Cumhuriyet’in ilanına temel hazırlamak üzere 23 Nisan 1920’de TBMM’ni kurmuştur. Aynı yıllarda İstanbul Kız Lisesinden yeni mezun olan ve hukuk eğitimi almak üzere Darülfünuna, bugünkü İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine başvuran genç bir kadındır Süreyya Ağaoğlu. Ancak ne yazık ki o yıllarda kız öğrenciler Hukuk Fakültesi’ne alınmadığı için bu isteği başta kabul edilmemiştir. Ancak okul yönetimince kendisine “senin gibi hukuk okumaya istekli 3 kız öğrenci daha bulursan sizin için fakültede erkeklerden ayrı bir sınıf açabiliriz” yanıtı verilmiştir. Süreyya Ağaoğlu hukuk eğitimi konusunda son derece kararlı davranmış ve iki arkadaşını daha hukuk okumaya ikna ederek kendileri için sınıf açılmasını sağlamıştır. Fakültede öğleden önce erkekler, öğleden sonra ise kız öğrenciler ders alırken bu durumun yarattığı zorluklar ve öğrencilerin isteği göz önüne alınınca, ikinci dönem erkek ve kadın öğrencilerin bir arada eğitim almaya başlamaları uygun bulunmuştur. Atatürk Devrimleri birbiri arkasına gerçekleşirken Süreyya Ağaoğlu da hukuk eğitimini tamamlayarak mezun olmuş ve avukatlık stajını tamamlayarak 1928 yılında serbest avukatlık ruhsatını almış, böylelikle Türkiye’nin ilk kadın avukatı unvanına sahip olmayı başarmış ve hayatı boyunca da avukatlık mesleğini sürdürmüştür.

Cumhuriyetimiz’in ilanını, hepimizin bildiği gibi, Atatürk Devrimleri dediğimiz siyasal ve toplumsal alandaki köklü ve nitelikli değişiklikler izlemiştir ki, bu devrimler esasında tümünden bir hukuk devrimi niteliği taşımaktadır. Çünkü hukuk sistemini değiştirmeden hiçbir değişikliği hayata geçiremezsiniz. Hukuk devrimimizin getirdiği en önemli değişikliklerden biri 1930 yılında kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi olmuştur. Bu değişiklikle, erkeğin mutlak egemen olduğu bir toplumda, ikinci sınıf insan olarak yaşayan kadınlar, genç Türkiye Cumhuriyeti’nin eşit yurttaşı olma hakkını kazanmıştır. İşte o günlerde, Atatürk’ün biz kadınlara sağladığı bu haklar sayesinde, İngilizce ve Fransızca bilen Süreyya Ağaoğlu çok sayıda uluslararası toplantıda ülkemizi başarıyla temsil etmiştir. İstanbul Barosu’nun Uluslararası Barolar Birliğine üye olmasını sağlamış, uzun yıllar bu birliğin tek kadın yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmıştır. Aynı zamanda Uluslararası Kadın Hukukçular Birliği üyesi olmuş ve bu birliğin Birleşmiş Milletler temsilcisi olarak seçilmiştir. Türkiye’de de birçok ulusal yapılanmada etkin rol almıştır.

Laiklik, insan hak ve özgürlüklerinin, hukuk devletinin, adaletin, insanlığın, bireysel, toplumsal, düşünsel, bilimsel gelişimin, mutluluğun en önemli güvencesidir. Sanat, hoşgörü, inanç özgürlüğü, teknolojik gelişme ve çağdaş eğitim ancak laik bir anlayış ile mümkündür. Avukat Süreyya Ağaoğlu da laiklik bizim vazgeçilmezimizdir inancı ile çok sevdiği çocuklar için 3 Mart 1949’da Çocuk Dostları Derneğini kurmuş ve yaşamının son anlarına kadar da bu Derneğe emek vermeye devam etmiştir.

Büyük önderimizin büyük utku sayesinde çok büyük bir hukuk devrimi gerçekleştirmiş ve o dönemde çağının da ilerisine gitmiş olan ülkemizde, zamanla hepimizin bildiği hiç de iç açıcı olmayan durumlar yaşanmıştır. Süreyya Ağaoğlu, işte böyle bir dönemin arkasından 21 Şubat 1989’da kurulan Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneğinin de kurucuları arasında yer almıştır.

Ben Avukat Süreyya Ağaoğlu’nu hiç tanımadım ama onu bilirim, ilk kadın avukat olarak bilirim, Atatürk devrimlerini yaşatmak, sürdürmek için nasıl mücadele ettiğini bilirim, ÇYDD’nin kurucusu olarak bilirim. Ne mutlu bana ki, bugün ÇYDD Genel Başkanı olarak onun adına gerçekleştirilen bu konferansta konuşmacıyım. Kurucusu olduğu Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği ve bize ev sahipliği yapan Galatasaray Üniversitesi iş birliği ile gerçekleştirilen bu anma gününde, değerli büyüğümüzü asıl onu tanıyan, birlikte çalışan, emek veren, mücadele eden diğer değerli büyüklerimiz ve meslektaşlarımızdan dinleyeceğiz.

Değerli konuklar, ÇYDD olarak, kurucularımız arasında ülkemizin hukuk tarihine adını yazdırmış iki çok değerli kadınınızın da bulunması bizleri gerçekten onurlandırıyor. Bu kadınlardan birisi bugün burada kendisini anmak üzere toplandığımız, ülkemizin ilk kadın avukatı merhum Süreyya Ağaoğlu ve diğeri de bugün kendisini ilgiyle dinleyeceğinizden emin olduğum kahraman genel başkanımız Prof. Dr. Aysel Çelikel’dir. Derneğimiz, Süreyya Ağaoğlu, Necla Arat, Aysel Ekşi, Türkan Saylan ve Aysel Çelikel gibi her biri alanında öncü ve örnek olan kadın aydınlarımızın önderliğinde kurulmuştur. Başta gençler, kadınlar ve çocuklar olmak üzere kamuya hizmet vermeye azimle devam ediyoruz. Hedefimiz, bu ülkede “Ben okumak istiyorum ama ekonomik koşullarım yetersiz” diyen tek bir kız çocuğu kalmayana kadar çalışmaya devam etmektir.

Bugün bu öncü kadınlarımızdan “Süreyya Ağaoğlu’nu Anma Günü”nde bulunmaktan, bu etkinliğe katkı vermekten son derece mutluyuz. Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Kerem Akyol başta olmak üzere bütün yönetime ve Dernek üyelerine teşekkür ediyor, burada bulunan herkese saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

PROF.DR. AYŞE YÜKSEL

İstanbul Üniversitesi Florange Nightingale Hemşirelik Yüksek Okulu’nda 1979 yılında mezun oldu. 1980-2001 yılları arasında, İstanbul Tıp Fakültesi Lepira Araştırma ve Uygulama Merkezi’nde, Prof. Dr. Türkan SAYLAN ile çalıştı. Aynı zamanda, 1983-1991 yılları arasında, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü’nde, Halk Sağlığı alanında yüksek lisans ve doktora yaptı. Halk Sağlığı alanında, 1995 yılında doçent, 2001 yılında profesör oldu.

2001-2016 yılları arasında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanlığı, 2003-2007 yılları arasında da Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Rektör Yardımcılığı yaptı. Birçok uluslararası seminer ve sempozyumda bulundu. Çok sayıda yüksek lisans ve doktora tezi yönetti. 2016 yılında emekli oldu. 2016-2019 yılları arasında, İstanbul Arel Üniversitesi’nde görev yaptı.

1995 yılında ÇYDD Bakırköy Şubesi’ne üye oldu. Şubede Sağlık Komisyonunun kurulmasında ve okullarda sağlık taramalarında görev aldı.1998 yılında, ÇYDD Küçükçekmece Şubesi’ni kurucu üyeliğini üstlendi. 1999-2001 yılları arasında Küçükçekmece Şubesi’nin başkanlığını yaptı.1996 yılında ÇYDD Genel Merkez Kırsal Alan Birimini kurdu ve 2001 yılına kadar birimde çalıştı. “Bizim İdil Projesi”, “Çağdaş Türkiye’nin Çağdaş Kızları”, “Mülki İdare Amirleri ile Sivil Toplum Örgütlerinin İşbirliği Sempozyumu” vb. projelerin koordinatörlüğünü yürüttü. 2001 yılından bu yana Van Şubesi’nin üyesi olan Prof. Dr. Ayşe Yüksel, 2003-2009 yılları arasında Van Şubesi Yönetim Kurulu üyeliği yaptı, şubede üniversite, gençlik, halk sağlığı ve kırsal alan projelerini yürüttü. 2009-2015 ve 2017-2019 yılları arasında ise ÇYDD GM YK üyesi olarak görev yaptı ve 2019 yılında ÇYDD Genel Başkanlık görevini Prof. Dr. Aysel Çelikel’den devraldı.

TEVFİK KEREM AKYOL

SÜREYYA AĞAOĞLU ÇOCUK DOSTLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Sayın Dekan, Azerbaycan İstanbul Başkonsolosluğunda görevli sayın diplomatlar, sivil toplum ve meslek kuruluşlarının değerli temsilcileri, değerli öğrenciler, değerli konuklar,

Süreyya Ağaoğlu ile tanışma şerefine erişemedim. Ancak, gerek eserleri, gerek mücadelesi gerekse yazdıkları ile kendisini tanımaya anlamaya çalıştım. Onu çok sevdim. Süreyya Ağaoğlu’nun mücadelesini şu kavramlarla anlatmak mümkün; Mustafa Kemal, çocuklar ve kadınlar.

Bugün bu yolda mücadele veren, çalışan, kurum, kuruluş ve temsilcileri olarak, bu güzide eğitim kurumunun, Galatasaray Üniversitesinin çatısı altında bir araya gelmiş bulunuyoruz.

“Hayattaki en büyük uğraşım çocuklar “diyen Süreyya Ağaoğlu, 1949 yılında yüzlerce kimsesiz ya da imkanları sınırlı çocuğu topluma kazandıran Çocuk Dostları Derneğini kurmuş, vefatından sonra Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği adını alan Derneğimiz, 2016 yılına kadar yurdun dört bir yanından gelen çocukları okutarak yurt binasında barındırmıştır.

Günümüzde de, Süreyya Ağaoğlu’nun idealleri, Büyük Atatürk’ün Samsun’a çıkışının 100. yılı vesilesi ile milli mücadele kentleri başta olmak üzere, Türkiye’nin her köşesindeki okullarımızda onun adına açılan kütüphanelerle yayılıyor. Bir yandan da Ağaoğlu’nun ışığı, Derneğimiz ve Vakfımızca sunulan “Sanat Bursu” ve Hukuk öncelikli olmak üzere “Başarı Bursları” ile 6-25 yaş arasındaki öğrencilerimizin yolunu aydınlatıyor.

Değerli konuklar,

2019 yılında, Galatasaray Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesinden mezun olan, Süreyya Ağaoğlu’nun idealleri için çalışmasını beklediğimiz ve geleceğin başarılı kadın hukukçuları olacağına inandığımız öğrencilere, Süreyya Ağaoğlu Hukuk Ödülü vermeye başladık. Bugün ödül sahiplerinden ikisi sizlere hitap etme şansı bulacaklar.

Adını taşıyan ve kendisi tarafından kurulan Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneğinin temsilcisi olmanın gururuyla sizleri saygı ile selamlıyor, sempozyumun gerçekleşmesi için katkı veren paydaşlara teşekkürlerimi sunuyorum.

Süreyya Ağaoğlu Hukuk Ödülü sahibi Sevgili İrem Selin Nacar ve Sevgili Büşra Zeliha Ceylan’ı konuşmalarını yapmak üzere davet etmek isterim.

Teşekkür ederim.

TEVFİK KEREM AKYOL

1973 İzmir doğumludur. İzmir Özel Türk Koleji, İzmir Atatürk Lisesi ve Gazi Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştur. 2018 yılından bu yana Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği ve Süreyya Ağaoğlu Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı olarak görev yapmaktadır.

SÜREYYA AĞAOĞLU HUKUK ÖDÜLÜ SAHİPLERİ

İrem Selin Nacar

Büşra Zeliha Ceylan

BİR ÖMÜR BÖYLE GEÇTİ
Süreyya Aġaoğlu

Ölümünün 30. yılında Süreyya Aġaoğlu'nu anıyoruz.

İREM SELİN NACAR

2019 YILI SÜREYYA AĞAOĞLU HUKUK ÖDÜLÜ SAHİBİ

GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ

Merhaba, kusura bakmayın çok tecrübeli değilim böyle konularda, aslında birkaç satır not almıştım kendime, ama sahneye çağrıldığımda heyecandan onu da çantamda unuttum. Ben çok kısa konuşacağım ve aslında bugün bu vesileyle sizlerle bir utancımı paylaşmak istiyorum. Şöyle ki, bundan 5-6 ay öncesine kadar Süreyya Ağaoğlu ismi benim için pek bir şey ifade etmiyordu. Tarihimizde birçok ilki, ilk kadın tıp doktorumuzu, ilk kadın pilotumuzu duyduk biliyoruz, ama dürüst olmak gerekirse ben her şeyden önce bir hukukçu adayı olarak ilk Türk kadın avukatımız kimdir sorusunu kendime hiç sormamıştım. Bugün bu konuşmayı yapmak için buraya davet edilmiş olmasam belki de hiçbir zaman aslında Süreyya Ağaoğlu’nun stajyerinin yanında staj yapmakta olduğumu bilmeyecektim. Çok değerli bir insanın yanında staj yapmakta olduğumun farkındaydım elbette ama bu vesile ile aslında kendisinin de Süreyya Hanım’ın yanında staj yapmış olduğunu öğrendim ve bu benim için çok daha fazla anlam ifade etmeye başladı. Diğer yandan belki de haddim olmayarak şunu da söylemek istiyorum. Özellikle içinde bulunduğumuz bu günlerde yanlışla yanlış demeye, sorumluluk almaya, yol göstermeye, bir şeyleri değiştirmek için adım atmaya cesareti olan insanlardan ilham almaya çok ihtiyacımız var. Bu yüzden her şeyden önce kendi adıma, beni onunla tanıştırdıkları, onun adını ve daha önemlisi ideallerini yaşatmaya devam ettikleri için Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneğine ve tüm üyelerine çok çok teşekkür ediyorum. Bu ideallerin benim neslime ve benden sonrakilere aktarılmasında ufacak da olsa bir payım olabilirse ne mutlu bana, dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

BÜŞRA ZELİHA CEYLAN

2019 YILI SÜREYYA AĞAOĞLU HUKUK ÖDÜLÜ SAHİBİ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

Merhaba, ismim Büşra Ceylan, ben de biraz heyecanlıyım, kusura bakmayın. 2018-2019 Eğitim ve Öğretim Yılı İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunuyum. Benden önce konuşan arkadaşımızın düşüncelerini ben de paylaşıyorum. Ancak ben biraz daha şanslı olduğumu düşünüyorum. Çünkü İstanbul Üniversitesinde isteğe bağlı olarak yer alan Hukuk Kültürü derslerimizde Sayın Aydın Gülen hocamız bize bir dersin tamamında Süreyya Ağaoğlu’nun hayatını, İstanbul Üniversitesine kabul edilen ilk kız ve 1 no.lu öğrenci oluşunun hikayesini uzun uzun anlatmıştı ve böylece kendisini tanıma fırsatı bulmuştuk.

Süreyya Ağaoğlu’nun kararlılığı sayesinde kız öğrencilerin de hukuk eğitimi almaya başlamasının, onun okuduğu okuldan mezun olan bir kız öğrenci olarak bize nasıl bir yol açığının çok iyi farkındayım ve tüm meslek hayatım boyunca bunun bilincinde olacağım.

Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği tarafından 2019 yılında, belirli Hukuk Fakültelerinden mezun olan en başarılı kız öğrencilere “Süreyya Ağaoğlu Hukuk Ödülü” verilmeye başlandı. Bu yıl İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olan kız öğrenciler arasından bu ödülün sahibi ben oldum. İstanbul Üniversitesinden mezun çok değerli bir kadın hukukçu adına ve yalnızca kız öğrencilere verilen böyle bir ödülün ilk sahiplerinden biri olduğum için gerçekten çok gururluyum.

Öncelikle Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği yönetimi ile tüm üyelerine ve Galatasaray Üniversitesine, dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim.

SÜREYYA AĞAOĞLU İLE EMEKLİ VERENLER

Prof. Dr. Aysel Çelikel

Av. Meral Umut Akarçay

Av. Betül Onursal

BİR ÖMÜR BÖYLE GEÇTİ
Süreyya Ağaoğlu

Ölümünün 30. yılında Süreyya Ağaoğlu'nu anıyoruz.

PROF. DR. AYSEL ÇELİKEL

ÇAĞDAŞ YAŞAMI DESTEKLEME DERNEĞİ ÖNCEKİ GENEL BAŞKANI

Sevgili Meslektaşlarım, Değerli Konuklar ve Genç Arkadaşlarım,

Bugün beklemediğim şekilde çok sayıda genç arkadaşımızın dinleyiciler arasında olması beni gerçekten çok mutlu etti. Zaman, zaman aklıma gelir, düşünürüm ve “uluslararası alanda Türkiye’yi, Türk kadınıni en güçlü şekilde temsil etmiş olan, mücadeleci, güçlü, kadın ve çocuk hakları savunucusu, sivil toplum önderi, Atatürkçü ve aynı zamanda Türkiye’nin ilk kadın avukatı olan Süreyya Ağaoğlu’nu, acaba bu toplum, kadınlarımız unuttu mu? Bizde vefa duygusu yeterince güçlü değil mi, sağken çok sevdiğimiz insanları, onlar bu dünyadan uzaklaştığı zaman unutuyor muyuz?” diye gerçekten ara ara sorarım kendime, bu kadar emek vermiş, bu kadar büyük işler başarmış olan bu değerli hukukçuyu unutmak olmaz, hatırlamalı ve hatırlatmalıyız derim. Süreyya Hanım gibi güçlü karakterleri, tüm yönleriyle, yaptıkları, başardıkları, bu yoldaki mücadeleleri ile gençlerimize tanıtmamız gerekir ki, onlardan alınan ilhamla toplumda yeniden bir heyecan ve umut dalgası meydana gelsin.

Ben bunları zaman zaman düşünürken bir gün ÇYDD Yönetim Kurulu üyesi sevgili Sedat Durna beni aradı ve “Hocam Süreyya Ağaoğlu’nun 30. ölüm yılı nedeniyle bir anma toplantısı düzenleyeceğiz ve sizin de toplantıda konuşma yapmanızı istiyoruz” dedi. Gerçekten çok sevindim, çünkü Süreyya Hanım’ın benim yüreğimde, aklımda çok önemli bir yeri vardır. Ne zaman risk alacak bir iş yapacak olsam hep Süreyya Hanım’ın özellikle Varna’daki bir federasyon toplantısında yaptığı konuşmayı ve girişimini hatırlarım.

Süreyya Ağaoğlu, benim çok uzun zaman birlikte olduğum bir insan değildi. Burada onunla daha yakın ve uzun süre birlikte çalışmış olan meslektaşlarım mevcuttur. Ben kendisi ile iki kez uluslararası kongrede beraber olmuştum. Süreyya Hanım çok güçlü bir kişiliğe sahipti, lider özelliklerini taşırdı, anne ve babası Azerbaycan’ın Karabağ Bölgesi’nin varlıklı ve asil ailelerinden geliyordu. Babası Ahmet Ağaoğlu çok önemli bir isimdi. Süreyya Hanım ondan ve ailesinden sıklıkla söz ederdi. Babasının hür anlayış ve hür düşünceye açık bir insan olduğunu, bunun için hayatı boyunca mücadele ettiğini, hürriyet aşığı olduğunu anlatmış ve yanında bulunan babasına ait bazı yazıları bizlere okumuştı. Babası Ahmet Ağaoğlu Fransa’da eğitim görmüştü. Süreyya Hanım’ın anlattığına göre, “Şii Mezhebinin Menşeleri” konulu bir çalışma yapmış ve yayınlamıştı. Bu çalışma Azeriler arasında büyük bir ilgi görmüş ve çok büyük bir etki yaratmıştı. İran Şahı da bunu duymuş, yakından ilgilenmiş ve Süreyya Hanım’ın babasına bir firuze yüzük hediye etmişti. Süreyya Hanım bu yüzük için “bizim ailenin şeref madalyasıdır” demişti.

Ahmet Ağaoğlu, Fransa’da eğitim görürken bir yandan Jön Türkler’le, Osmanlı ve Türkler’le ilgili yazılar da yazmış ve 1908’de hürriyetin ilanı üzerine İstanbul’a gelmişti. Şimdi gençler bu hangi hürriyetin ilanı diye sorabilir, çünkü biz tarih derslerimizde 1908’i II. Meşrutiyet’in ilanı olarak öğreniriz. Ama o dönemin insanları ve benim annem de bu tarihten hürriyetin ilanı diye bahsederdi. Bizim insanımız hep hürriyet peşinde koşmuş, hak ve özgürlüklerdeki kazanılmış tüm yenilikleri hürriyetin ilanı olarak adlandırmıştır. Ahmet Ağaoğlu 1908’de İstanbul’a gelerek Azerbaycan’da bulunan ailesini de getirtmiş, beş çocuğunun hepsini İstanbul’da okullara yerleştirmişti. En büyük çocuğu olan Süreyya, Bezm-i Alem Kız Lisesinde öğrenim görmüş ve buradan mezun olunca da Darülfünunda hukuk okumak üzere eğitimine devam etmek istemişti. Darülfünuna girmeyi nasıl başardığını önceki konuşmacılar anlattılar. Bu mücadeleyi verirken okul müdürüne neden hukuk okumak istediğini anlattığı bölüm gerçekten çok önemlidir. “Ben hukuk okumayı çok istiyorum, çünkü babam haksızlığa uğradı, babamı Bekirağa Bölüğüne çağırdılar ve ondan sonra da Malta’ya sürgün ettiler, ortada büyük bir haksızlık var, bir mücadele vermek istiyorum, bunun için de hukuk okumam lazım” demişti. Müdür Selahattin Bey, size sınıfa açmak için iki kız arkadaş daha bulman lazım deyince, iki kız arkadaşını daha hukuk okumaya ikna etmişti. Bu iki kız arkadaş kimlerdi onları da anmadan geçmeyelim, bir tanesini ben tanıyorum, İstanbul Üniversitesi Rektörü Sıddık Sami Onar’ın eşi Bedia Hanım’dır ve diğeri de Melahat Ruacan’dır. Burada çok güzel gençler görüyorum,

lütfen bu isimleri hatırlayın, önemlidir, Melahat Ruacan dünyanın ilk kadın temyiz mahkemesi üyesidir. 1945 yılında, ben o zamanlar öğrenciydim, basında yer almıştı, çok önemli bir olaydı. Süreyya Hanım, Melahat Ruacan bunlar ilkler olarak Türkiye ve dünya tarihine geçen kadınlardır.

Süreyya Hanım, bu iki kız arkadaşı ile birlikte hukuk fakültesine devam edebilmek için okula çarşafı giitmeyi de kabul etmişti ve o dönemde çok köklü bilgilere sahip iyi hocalardan dersler almıştı. Bir süre sonra kızlar için açılan sınıf kaldırılmış, kızlar ve erkekler aynı sınıfta eğitime devam etmişti. Bu arada okul müdürü Selahattin Bey’in vefatı üzerine Süreyya Hanım, Selahattin Bey’e çok değer verdiği için cenazesine gitmek istemişti. Kadınların cenazeye katılmasının normal görülmediği yıllar o zamanlar, gitme, olmaz itirazlarına aldırmadan ilk kez bir kadın olarak cenazeye katılmıştı.

Cumhuriyetimiz’in kuruluş yıllarında devam eden hukuk eğitimi sırasında ve özellikle işgal yıllarında Türkçülük cereyanı ile yakından ilgilenmiş, toplantılara katılmıştı. Demokrat bir Türkçüydü. Süreyya Hanım Hukuk Fakültesinden mezun olunca ailesinin yanına Ankara’ya gitmişti. Ailesi, özellikle babası Ahmet Ağaoğlu Atatürk’le yakın ilişki içinde olduğundan, Atatürk ve eşi Latife Hanım’la birlikte çok zaman geçirme fırsatı bulmuştu. Atatürk’le birçok anısı var, bunlar kitabının içinde yer alıyor, kendisi de yeri geldiğinde bu anıları tatlı tatlı anlatırdı.

Süreyya Hanım, meslek hayatına atıldıktan sonra uzun yıllar boyunca mesleğini hem ulusal hem de uluslararası alanda çok başarılı bir şekilde sürdürmüştür. Mesleki çalışmalarını başarıyla devam ettirirken bir yandan da iyi bir sivil toplumcu olduğunu ortaya koymuştur. 1947 yılında Ali Fuat Başgil ve Ahmet Emin Yalman gibi önemli isimlerle Hür Fikirleri Yayma Cemiyetini, 1949’da Çocuk Dostları Derneğini, 1950 yılında Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği ve Soroptomist Kadınlar Derneğinin Türkiye Kollarını kurmuştu. Çeşitli kongreler vasıtasıyla dünyanın birçok ülkesinde bulunmuş ve Afrika, Asya, Avrupa ülkelerinden gelen hukukçu kadınlarla bir araya gelme fırsatı elde etmiş ve onların örgütlü yapılarından ve çalışmalarından çok etkilenmişti. Süreyya Hanım, Türkiye’de de Hukukçu Kadınların bir dernek etrafında toplanması için harekete geçmiş, çocuk ve kadın haklarını korumak ve aynı zamanda da Türkiye’yi uluslararası alanda temsil etmek, tanıtmak amacıyla, 1968 yılında, hukukçu arkadaşları ile birlikte Türk Hukukçu Kadınlar Derneğinin kurulmasına katkı sağlamıştır.

1975 yılında yapılan Uluslararası Hukukçu Kadınlar Federasyonu toplantısı Varna’da düzenlenmişti. Derneğin o dönem başkanı Prof. Dr. Nihal Uluocak’tı, bana “Aysel hanım siz de gelin birlikte Varna’ya gidelim, iki otobüs tuttuk, kırk kişi gidiyoruz” dedi, “peki geleyim ama ben üye değilim” dedim, “sorun değil hemen üye yaparız sizi” dedi, orada hemen üye oldum, o zamanın koşullarında Varna’ya kara yoluyla ulaşmak bir gün sürmüştü. Bu çok önemli bir toplantıydı, ben ilk defa yurt dışına çıkıyordum, çok şaşırmıştım, çok farklı milletlerden yerel kıyafetler içinde bir sürü kadın vardı, çok elit bir topluluktu. Uluslararası Hukukçu Kadınlar Federasyon toplantıları fevkalade renkli geçen toplantılardır. Federasyona bağlı derneklerin temsilcilerinin yarısını özgürlüğe kavuşmuş Afrika ülkeleri oluştururdu, Afrika ülkelerinden gelen uzun boylu zenci kadınlar, çok şık elbiseler, kafalarında renkli hotozlarla göz kamaştırırlardı. Demirperde ülkelerinin lideri konumunda olan Rus temsilcisi ve başkanı Nina Hanım büyük bir itibara sahipti ve herkes ona saygı gösteriyordu. Nina Hanım, Süreyya Hanım’ın da çok yakın dostuydu, Süreyya Hanım az da olsa Rusça bildiği için iyi anlaşıyorlardı, hiç ayrılmazlardı. Toplantı gayet güzel geçmiş, sıra sonuç bildirgesini yazmaya gelmişti. Bir süre sonra Süreyya Hanım yanımıza gelerek canı çok sıkılmış bir şekilde “başkanlar toplantısı yapıldı, Yunan delegesi, Kıbrıs Barış Harekatı ve bu hareket nedeniyle ölen Rum kadın ve çocukları için Türkiye’yi kınamak üzere bir dilekçe vermiş, sonuç

bildirgesine koymak istiyorlar, bu kınamayı engellemek üzere söz istedim, bir konuşma yapacağım ama siz hazırlıklı olun, toparlanın, otobüsler kapıda, bu kınama metnini sonuç bildirgesine koyarlarsa derhal burayı terk edeceğiz” dedi.

Bu neden bu kadar önemli, kınama metni sonuç bildirgesine girerse ne olur diyebilirsiniz, ancak bu çok önemlidir, çünkü sonuç bildirgesi ve Federasyon raporları Birleşmiş Milletler Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesine gider ve kayıtlara geçer.

Süreyya Hanım o zaman 72 yaşındaydı, zor yürüyordu ama öyle cesurdu ve öyle büyük bir yüreği vardı ki, kimse önünde duramazdı. İsterseniz daha iyi dil bilen birisi konuşsun dedik, “hayır, dil problem değil orada mühim olan benim” dedi. Süreyya Hanım’ı orada tanımayan yoktu, çıktı kürsüye “bu ne biçim bir kadın dernekleri federasyonu, çalışmalarımızı asıl amacından saptırıyor ve siyaseti karıştırıyorsunuz, eğer Türkler bu kadar kişi öldürdü, Rumlar bu kadar kişi öldürdü konusuyla uğraşacaksanız, kadın haklarını savunmaktan vazgeçelim. Siz burada federasyonu siyasete alet ediyorsunuz. Eğer böyle olacaksa biz Türkler olarak burada yer almak istemiyoruz, otobüsler kapıda bekliyor, eğer bu kınama metni sonuç bildirgesine girerse biz Türkler toplantıyı terk ediyoruz, ya evet ya hayır son sözümüz budur” dedi. Son derece öfkeli ve üzgün bir üslupla Fransızca olarak konuşmasını tamamladı. Salonda belki 500 kişi vardı, oldukça kalabalıktı, fısıltılar oldu. Bu konuşmanın ardından tekrar toplandılar, Süreyya Hanım’ın federasyonda ağırlığı çok fazlaydı. Beklemeye başladık, 1-2 saat sonra Süreyya Hanım geldi, “tamam, kınamayı sonuç bildirgesine koymadılar, kalıyoruz, çantaları açabilirsiniz” dedi, çok mutluydu, hepimiz fazlasıyla gururlanmıştık, bu benim yüreğime, hafızama kazınmış bir davranıştır ve bu bir vatanseverliktir, medeni cesarettir, yürekliliktir. Ben ilk defa böyle bir toplantıya gitmişim ama ömrüm boyunca unutamayacağım bir duruma şahit olmuşum.

Türk Hukukçu Kadınlar Derneği’ne gittiğim bir gün, komisyon toplanmıştı, Süreyya Hanım’ın getirdiği Medeni Kanun’un değişikliği tasarısı üzerinde çalışıyorlardı. Süreyya Hanım, “Medeni Kanun II. Dünya Savaşı’ndan sonra bütün Avrupa ülkelerinde yenilendi, eşler arasında eşitliğe dayalı bir sistem getirildi, işte o eşitliği bizde de uygulamak istiyoruz, bunun üzerinde çalışıyoruz, dernek olarak kanun değişikliği teklifinde bulunacağız” dedi. Ciddi hazırlıklar, bilimsel çalışmalar, tartışmalar yapıldı, Türk Hukukçu Kadınlar Derneği’nde o komisyon her hafta toplanırdı, ben çalışmaların sonuna doğru yetişmiş ve bir kısmına katılabilmişim. Daha sonra İstanbul Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Merkezi olarak imzaya açtığımız Medeni Kanun Taslağı’nı ben hazırlamıştım ama bunun ilk başlangıcı Süreyya Hanım ve Türk Hukukçu Kadınlar Derneği’nde bu konu üzerine yapılan çalışmalardan aldığım ilhamdır.

Anlatmak istediğim bir anı daha var, masal gibi, anlattıkça aklına yenileri geliyor insanın, 1980 yılında Süreyya Hanım, Nihal Hanım ve ben yine bir konsey toplantısına gitmiştik. Toplantının konusu “Aile Hukukunda Boşanma Konusunda Yabancı Mahkeme Kararlarının Tenfizi” idi, bu konu aynı zamanda benim doktora tezim olduğu için, hakim olduğumuz bir konuydu, tebliği hazırladıktan sonra Nihal Hanım Fransızca’ya tercüme etmişti. Çok zordu o yıllarda Avrupa’ya gitmek, oteller pahalıydı, büyük bir heyecanla hazırlandık. Süreyya Hanım “benim bildiğim bir ev var, orada bir odada üçümüz kalırız” dedi, tamam dedik. Büyükçe bir odada üç tane yan yana yatak koymuşlardı, toplantılar devam ederken bir akşam yorgun bir şekilde odaya geldik, aralarında en genç bendim ama en dayanıksız olan da bendim galiba, yorgunum hemen yatacağım dedim, Nihal Hanım da bana katıldı. Süreyya Hanım kesinlikle olmaz bu akşam resepsiyon var, Türkiye’yi temsilen katılmamız lazım hazırlanın dedi. Ama biz odada kalmakta ısrar edince o zaman ben yalnız gideceğim, gitmemek olmaz dedi, akşam için hazırlanmaya başladı. Biz yatakta uzanmış olarak onun hazırlanmasını izledik, tam bir saat özenle hazırlandı, yerlere kadar uzun elbisesini giydi, saçlarını kıvırdı, makyajını yaptı, takılarını taktı. Hayranlıkla onu seyrettik, “ne kadar güzel oldunuz Süreyya Hanım” dedik, bize döndü “Türkiye’yi temsil edeceğim orada herkes kadar şık olmak zorundayım” dedi. Gece yarısından sonra şarkılar söyleyerek neşe içerisinde odaya döndü. Ertesi gün toplantıda müzakereler yapıldı, bizim tebliğ beğenildi, çok alkış aldı, en güzel tebliğ bizimki olduğu için çok mutlu olmuştuk. Toplantıdan sonra bir yere gidip oturalım bir kahve içelim diye düşünerek Brüksel’de yer aramaya başladık, her yer kalabalıktı, sonunda bir kafede sadece boş bir masa bulabildik, masada iki genç kız karşılıklı oturuyordu, yanlarındaki birer sandalye boştu, bir sandalye daha

koyup bizi onların yanına oturtttular. Biz sohbet ederken, yanımızdaki kızlar da kendi aralarında bize hiç bakmadan konuşuyorlardı. Bir süre sonra Süreyya Hanım kızlara döndü Fransızca “genç hanımlar siz Belçikalısınız galiba” dedi. Genç kızlar biraz şaşırılmış “evet” dediler. Süreyya Hanım son derece kibar ve şirin bir ifadeyle “bizler de buradaki kadın kongresine katılmak üzere Türkiye’den geldik” dedi. Kızlar gülümsediler ama Türkiye’den veya Fas’tan ya da başka bir ülkeden gelmiş olmamızın pek de ilgilerini çekmediği anlaşılıyordu. Süreyya Hanım ısrarla devam etti, onlarla konuşmayı sürdürdü ve “yanımdaki bu genç iki hanım var ya görüyorsunuz, kendileri hukuk profesörüdür” dedi bizi kastederek, kızlar şöyle bir baktılar hiç de inanmış gibi görünmüyorlardı. Süreyya Hanım onlara anlatmaya başladı, “siz Türkiye’yi tanı mıyorsunuz, ama Atatürk ismini duydunuz mu hiç, Atatürk Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusudur, İsviçre Hukuku’nu aldı ve ülkemizde uygulamaya başladı, artık kadınlar erkeklerle eşit haklara sahip, istedikleri eğitimi alabiliyorlar” diye akıcı bir şekilde söze devam etti. Bu sırada ben masada oturuyor ama onlara değil yere bakıyordum, çok utanmıştım, zaten yapım da biraz öyledir, Süreyya Hanım bizi rezil ediyor diye düşünmüştüm. Neyse konuşma tamamlandı, kızlar memnun olduk diyerek masadan kalktılar. Onlar gittikten sonra Süreyya Hanım’a döndük, “ne yaptınız Allah aşkına, bu kadınlar hukuk profesörü” diye söylediniz bizi utandırdınız dedik. “Tabii yapacağım, ne var bunda utanacak, neden yapmayayım, bunlar bizi Arap sanıyorlar, hala peçeyle dolaştığımızı düşünüyorlar, bizim de her alanda eğitim alma özgürlüğümüz olduğunu, bilimle, sanatla, hukukla ilgili mesleklerde çalışabileceğimizi bilsinler, görsünler, bu ön yargıyı yıkmak, kafalarına sokmak lazım, onun için ben hemen her gittiğim yerde bunu yaparım” dedi.

Bizim böyle inançlı, güçlü, ne istediğini bilen, yürekli kadınlara ihtiyacımız var, özellikle gençlere tekrar sesleniyorum, sevgili gençler bu bir inanç meselesidir, buna inanın, aklınızdan çıkarmayın, Türkiye için, kadınlar için, çocuklar için ulusal ve uluslararası alanda mücadele edeceğim, mücadeleyi hiçbir zaman bırakmayacağım diye kendinize söz verin, böyle yapmak lazımdır, gönüllü çalışmayı içinize sindirin, bunun çok önemli bir amaç olduğunu ve topluma en büyük hizmet olduğunu düşünün, sizleri, gözleri parlayan gençlerimizi görünce yüreğim kabarıyor ve içim umut doluyor. Sizlerden isteğimiz önce kendinizi en iyi şekilde yetiştirmeniz, gerektiğinde ileriye doğru adım atabilmek için risk almak gerektiğini bilmeniz, bunu hissetmeniz ve inanmanızdır.

1989’da, Süreyya Hanım 86 yaşındaydı o zaman, düşkün bir haldeydi, yorgundu ama buna rağmen her yere giderdi, hiç oturmaz, boş durmazdı. ÇYDD, Şubat 1989’da Prof. Dr. Aysel Ekşi başkanlığında kurulmuştu, Süreyya Hanım hemen üye olmuş, ÇYDD’nin kuruluş çalışmalarında da yer almıştı ama yönetim toplantılarına hiç gelememişti, maalesef bundan kısa süre sonra 29 Aralık 1989’da vefat etti. Onun hatırası önünde bu toplantıyı yapmış olmaktan, burada anılarımı, düşüncelerimi sizlerle, meslektaşlarım ve gençlerle paylaşmaktan çok büyük mutluluk duyuyorum. Atatürk devrimlerinin, kadın ve çocuk haklarının yılmaz savunucusu olan Süreyya Ağaoğlu’nun seçkin kişiliği ve unutulmaz anısı önünde bir kez daha saygıyla eğiliyorum. Bugün onun ruhunu şad ettik, inşallah hissetmiştir, böyle olduğunu düşünerek teselli buluyorum. Hepinize tekrar teşekkür ederim.

PROF.DR. AYSEL ÇELİKEL

1933 yılında İstanbul’da doğmuş, çocukluğu, İstanbul Kurtuluş’ta geçmiştir. İlkokulu üstün başarıyla bitirmiş diplomasını, Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel’in elinden almıştır. Orta ve lise öğrenimini Beyoğlu Kız Lisesi’nde, hukuk öğrenimini İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde tamamlamıştır.

ABD Columbia Üniversitesi Hukuk Fakültesinden Hukuk Yüksek Lisans diploması almış, Devletler Hukuku dalında Hukuk doktorası yapmış, 1974-1975 yıllarında Almanya’da Freiburg Hukuk Fakültesinde çalışmalarına devam etmiş ve 1977 yılında profesör unvanını almıştır.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde, 1980-1982 yılları arasında Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Araştırma ve Uygulama Merkezi ve İstanbul Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü, 1994-1999 yılları arasında ise İstanbul Üniversitesi Hukuk

Fakültesinin ilk kadın dekanı olarak görev yapmıştır. Rektör Kemal Alemdaroğlu’nun uygulamalarına karşı çıktığı için pek çok öğretim üyesiyle birlikte Hukuk Fakültesi Dekanlığından istifa etmiştir. 2001 yılında Cumhurbaşkanlığı kontenjanından YÖK üyeliğine atanmış ve kurulda dört yıl görev yapmıştır. YÖK üyeliği sırasında 12 Eylül darbesinin ürünü olması sebebiyle YÖK’e karşı çıkışı ile tanınmıştır.

Prof. Dr. Çelikel 2002 yılında 3 Kasım 2002 seçimleri öncesinde tarafsız ve bağımsız Adalet Bakanı olarak görev yapmış ve Türkiye’nin ilk ve tek kadın Adalet Bakanı olmuştur.

2003-2006 yılları arasında İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesinin dekanlığını yürütmüş, 2006 yılında buradan ayrılarak Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğretim üyeliğine başlamıştır.

2010 yılında İstanbul Barosu adına Türkiye Barolar Birliği delegeliğine seçilmiş ve 2016 yılına kadar bu görevini sürdürmüştür. Bugüne kadar birçok sivil toplum örgütünün kuruculuğunu ve başkanlığını yapmıştır. Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ve Türk Hukukçu Kadınlar Derneği’nin kurucularındandır. 2000-2004 yılları arasında Türk Hukukçu Kadınlar Derneği(THKD) başkanlığını yürütmüştür.

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneğinin kurucu üyesidir ve 1989’dan 1995 yılına kadar Genel Başkan Yardımcılığı yapmış, Türkan Saylan’ın vefatıyla boşalan dernek başkanlığına seçilmiş, 2009-2019 döneminde on yıl süreyle Genel Başkanlık görevini yürütmüştür. Hukuk alanında birçok bilimsel kitabı ve laiklik, kadın hakları, özerk ve demokratik üniversite konularında gazetelerde yayımlanmış birçok makalesi bulunmaktadır.

Av. MERAL UMUT AKARÇAY

SÜREYYA AĞAOĞLU ÇOCUK DOSTLARI DERNEĞİ ÖNCEKİ BAŞKANI

Hocalarım, Sevgili Öğrenciler, Değerli Misafirlerimiz,

Burada bulunan çok değerli üstatlarımın yanında hukuk konusunda konuşmayacağım ama diğer konuşmacılara nazaran Süreyya Ağaoğlu’nu daha yakından tanıyan, 9 sene bilfiil her gün onunla çalışan yegane insan olmanın onurunu taşıyorum. Şöyle bir söz vardır, “insanlar öldüklerinde değil de, asıl öldükten sonra onları tanıyan, hatırlayan tek bir insan kalmadığı zaman gerçekten ölürlər” diye, bu sözü çok beğenirim. Ölümünden 30 yıl sonra hala Süreyya Ağaoğlu için böyle bir anma toplantısı hazırlıyorsak demek ki bizim için hala ölmemiştir. Bu anma günü için Yönetim Kurulu’ma teşekkür ediyor ve anılarımızı paylaşmak üzere burada böyle değerli bir toplulukla birlikte olduğum için büyük mutluluk duyuyorum.

Süreyya Hanım’la ilgili benim anlatacaklarım belki de yüzlerinizde bir tebessüm bırakacaktır. Hayat hikayesini hocalarım anlattı, nerede doğdu, ailesi kimdi, okuduğu okulları ve meslek hayatını hepimiz biliyoruz. Beni size onunla, nerede, nasıl tanıştığımı, birlikte geçirdiğim çalışma yıllarımda yaşadıklarımı anlatmak istiyorum.

Süreyya Hanım’la 1980 yılında İstanbul Yüzme İhtisas Kulübünde yapılan bir toplantıda tanıştım. O zamanlar gencecik bir kızdım, hukukçu olduğum, diplomamı alıp avukatlık mesleğine başladığım için de megaloman bir havam vardı, kendimi üstün görüyordum. Süreyya Hanım geldi, git kendini takdim et, elini sık dediler, hemen itiraz ettim, o da avukat ben de avukatım yanına neden gideyim, Osmanlı Dönemi tabasbusu gibi, olmaz dedim. Patronum Macide Hanım “gitme de görürsün sen” dedi, canım ne yapacak sanki dedim oturmaya devam ettim. Neyse yemek yendi, içkiler içildi, bir süre sonra Süreyya Hanım geliyor diyerek herkes toparlanmaya başladı, ben ise içimden ne var bu kadar telaşlanacak diye düşünüyör ve rahat bir şekilde yerimde oturuyordum. Ben böyle otururken Süreyya Hanım geldi, yanıma yaklaştı, “küçük hanım merhaba” dedi, “merhaba efendim” dedim, “Derneğe yeni kabul edilmişsiniz, öyle mi” dedi, “öyle efendim” dedim, “tebrik ederim” dedikten sonra Derneğin faaliyetlerinden bahsetmeye başladı ve konuşmasının sonunda “ben Süreyya Ağaoğlu, kendimi size takdim etmeye geldim, lütfen kabul buyurunuz” dedi. Ben çok utandım tabii, daha ilk tanışmamızda bana büyük bir ders vermişti. Çok ilginç konuşmaları olurdu, bazen teşekkür mü edeceğiz, itiraz mı edeceğiz, söyledikleri takdir mi, tekdir mi anlaşılmazdı.

Tanışmamızın ertesi günü Süreyya Hanım Şişecam’a geldi, ben o zamanlar Şişecam’ın hukuk bölümünde çalışıyordum. Macide Hanım’la bir süre oturup sohbet ettikten sonra çıkarken Macide Hanım’a döndü beni işaret ederek ben bunu yanıma alıyorum dedi. O gün Şişecam’dan Süreyya Hanım’la birlikte çıktık, derneğe geldik. Bana yolda sen tam benim işime yarayacak elemansın, bundan sonra ben ne zaman istersem o zaman bu dernekte bulunacaksın, benim müsaade ettiğim zamanlarda da Şişecam’a gidersin dedi. Ben o böyle söylerken dernekle ilgili hukuki işlerde baha ihtiyacı olarak diye düşünmüştüm. Ama kısa süre sonra anladım ki iş derken her türlü işten söz ediyormuş, musluk tamiri, yurt çocuklarına yapılacak yemek, çocukların üst başı, çorabına kadar her şeyden. Bu işlerde küçücük bir aksama olsa kıyamet koparırdı. Ben her gün düzenli olarak sabah 05.00 ‘te derneğe gider, iki hademeyle birlikte işleri, temizlik, yemek hepsini düzenlerdim. Bu durum uzun yıllar sürdü.

Bilgi Üniversitesinin kurulduğu ilk günlerdi, rahmetli Toktamış Ateş bir kontrat için derneğe gelmişti, ben de hemen üzerimi değiştirip gayet şık giyinip yanına geldim. Toktamış Bey, sizi tenzih ederim avukat hanım ama aşağıda bir hademe var tıpkı size benziyor, dedi. Gülmeye başladım o gördüğü ve hademe sandığı kişi bendim, Süreyya Hanım’ın talimatlarını yerine getirmek için yapılacak bir sürü iş olunca topuklu ayakkabıyı çıkarıp hademelerin giydiği beyaz ceyoları ayağıma, önlüğü üzerime geçirmiştım.

Biz Süreyya Hanım’la bu şekilde çalışmaya başladık, her gün Dernekte uzun saatler geçiriyorduk. Süreyya Hanım son derece sert ve otoriterdi, bir gün çocuklardan biri parmağını kesmişti, yanımıza geldi, Süreyya Hanım yaralı parmağı temizledi, sardı ve sonra öptü. Çocuk gitti, bir süre baktık bütün çocuklar ellerinde bir şeyler parmaklarını kesiyorlar, Süreyya Hanım onların da parmaklarını sarsın ve öpsün diye, böyle de seviyorlardı onu...

Köprü altı çocuklarının ıslahı ve barınması için bir yuva temin etmek üzere İshak Alaton’la da iletişimimiz olmuştu. İshak Alaton’u çok severdik ama Üzeyir Bey’le pek anlaşılamazdık. Süreyya Hanım, bina yapılırken Üzeyir Bey ‘i kolundan tutup getirdi bir gün, bu duvarın bu kadarı beton, bu kadarı cam olacaktı, olmamış bu dedi, kıyameti kopardı, yıkın bunu hemen dedi ve yıktırdı, öyle bir insandı. Sonuçta Maslak’ta bir yurt binamız oldu, binada 2016 yılına kadar yurt varlığını sürdürdü, yurdun kapatılmasının arkasından Dernek, binadan elde ettiği kira geliri ile çocuk ve gençlerin eğitimine destek olmaya devam ediyor.

Süreyya Hanım, hiç kimseden çekinmez, sözünü sakınmaz ve nerede olursa olsun söylemek istediklerini mutlaka dile getirirdi. O yıllarda sıkıyönetim vardı, her sempozyumdan, panelden sonra sıkıyönetim askeri mahkemesi savcısı İskender Tepebaşı’na gider, ifade verir, 3000 TL para öderdik, içeri girerken İskender Bey’e kahveye geldim derdi, Süreyya Hanım hiç durmaz, lafını sakınmazdı, sürekli Süreyya Hanım aman yapmayın etmeyin derdik. Bir gün Sınai Kalkınma Bankasının konferans salonunda bir toplantı nedeniyle bulunuyorduk. Toplantının konusu okulların açılması, yeni eğitim ve öğretim yılıydı, o zamanki Milli Eğitim Bakanı Metin Emiroğlu konuyla ilgili konuşma yapıyor, yeni açılan teknik okullar, üniversitelerden bahsediyordu. Süreyya Hanım elini kaldırıp söz istedi, aman durun demeye kalmadan sen sus dedi. Süreyya Hanım Milli Eğitim Bakanı’na “Bu kadın imam hatip okulları ne işe yarıyor” diye sordu, Bakan da bu okullarda nasıl eğitim verildiğini, okul ve öğrenci sayılarını anlatmaya başlayınca Süreyya Hanım bu kez peki bu kız öğrenciler imam olabiliyor mu diye sordu. Bakan mevzuat buna uygun olmadığı için imam olamadıklarını söyledi, bunun üzerine Süreyya Hanım, ama olmaları lazım, bu kadar emek veriyorlar, binlerce talebe yetiştiriyorsunuz, o zaman mevzuatı değiştirin dedi. Bakan Bey maalesef kadından imam olamaz bu mümkün değil deyince, Süreyya Hanım ısrarcı tavrını koruyarak o zaman imamların yanına müezzin olarak verin onları dedi. Bakan o da mümkün değil deyince, Süreyya Hanım peki çocuğum hiçbir işe yaramayan bir okulu neden açıyor ve neden öğrenci yetiştiriyorsunuz dedi. Gerçekten bu bugünün Türkiye’sinin geldiği yeri çok güzel özetleyen bir durumdur, Süreyya Hanım sıklıkla böyle konuklara değinir ve herkesi düşünmeye iten tespitler yapardı.

Süreyya Hanım özellikle kız öğrencilere, kız hukuk fakültesi öğrencilerine burs verilmesini isterdi. Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ve Türk Hukukçu Kadınlar Derneğinin ilk burs yönetmeliklerini hazırlarken hep beraberdik. Yönetmeliklere ısrarla bunu yazdırırdı, sadece kız öğrenci olarak yazarsak vergi muafiyeti alamayız dediğimiz zaman, hayır, ben yazayım onlar bozsunlar derdi. Çocuk Dostları Derneğinin Burs Yönetmeliği de aynı maddeye yer vermişti.

Süreyya Hanım’a karşı gelmek çok zordu. Ben bir defasında Dernek Yönetim Kurulu toplantısında aldığı karara karşı geldim, uygun bulmadığımı, onaylamayacağımı söyledim ve uygun bulmama nedenlerimi de anlattım ve gerçekten de karara muhalefet şerhi koydum. Toplantı bittikten sonra Süreyya Hanım seni odasına çağırıyor dediler. Beni çağırmasını zaten bekliyordum, süklüm püklüm odasına girdim, sen ne kadar edepsiz bir şeysin, seni kendime çok benzetiyorum dedi. Ben şimdi ne diyeyim bilemedim, evet haklısınız mı desem, ne desem derken berbat etme işi gayet iyi gidiyorsun, toplantıdaki tavrın hoşuma gitti dedi. O zaman anladım ki Süreyya Hanım beni gerçekten sevmişti.

Çok güzel günlerimiz oldu, her gün toplanırdık, yılbaşı gecelerini mutlaka Derneğin yurt binasında geçirirdik, yılbaşı geceleri bir süre sonra o ayrılır evine gider, giderken de bana sen kalacaksın burada eve gidince arayıp kontrol edeceğim derdi, peki derdim çaresiz. Bu böyle, 1980 yılından ölüm yılı olan 1989 ‘a kadar aralıksız devam etti.

Süreyya Hanım, sert, otoriter, prensip sahibi ama bir o kadar da esprili, çocuklara karşı inanılmaz şefkatli, sevgi dolu, sıcacık bir insandı. Her zaman onun dediği olurdu ama gereksiz şeyler için ısrarcı olmaz, yerine getirilmeyecek hiçbir şeyi de istemezdi.

Ölümünden hemen önceki yıllarda, 1980 sonrası siyaset ve kadın hakları konusunda çok cevvaldi, çok girişkendi. Bugün Bölge İdare Mahkemesi Başkanı Zuhâl Çoker Hanımefendi de aramızdalar. Bilirsiniz ne kadar sert, ne kadar cevvaldi ve bir o kadar da sevilen, saygı duyulan bir insandı Süreyya Hanım.

Bugün bu anma toplantısını düzenledikleri için Derneğimizin yeni yönetim kuruluna çok teşekkür ediyorum. Ben 35 sene orada başkanlık yaptım, bunu beceremedim. Umarım bu hep böyle devam eder ve kuşaklar boyu bu hatıralar sayesinde genç arkadaşlarımız da onu tanırlar. Süreyya Hanım’la yaşamak lazımdı, anlatmakla bitmez, inşallah biliyordur, görüyordur ve inşallah şu an bizimledir. Hepinize çok teşekkür ederim.

Av. MERAL UMUT AKARÇAY

İstanbul Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra çalışma yaşamına Türkiye Şişe Cam Fabrikaları A.Ş. de başlamış, Mali Müşavirlik avukatı olarak çalışmıştır. THKD 22. Dönem Başkanlığı, 21. Dönem Genel Sekreterliği, 13. Ve 12. Dönem Başkanlığı ve Genel Sekreterliği, Türk Hukukçu Kadınlar Derneğinin Yönetim Kurullarında ve farklı dönemlerde Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı olarak görev yapmıştır. Uluslararası Hukukçu Kadınlar Federasyon ve Konsey toplantılarına katılarak birçok kez Derneği yurt dışında temsil etmiştir.

Av. BETÜL ONURSAL

Herkese merhaba, ben Süreyya Ağaoğlu ile 1968 yılında tanıştım, bizi kız kardeşi Tezer Hanım tanıştırdı. O sene İsviçre’deki hukuk ve özellikle çocuk mahkemeleri, çocuk teşkilatları ile ilgili yaptığım çalışmalardan yeni dönmüştüm. Süreyya Hanım, bir çocuk mahkemeleri uzmanı olarak tanışır tanışmaz beni yanına aldı ve sanki bin senedir onunlaymışım, onunla çalışıyormuşum, iş yapıyormuşum gibi oldu. Türk Hukukçu Kadınlar Derneği yeni kurulmuştu, orada birlikte birçok çalışma yaptık.

1970’li yılların başında bir gün Teşvikiye Camiinden bir cenazeden çıkıyorduk. Bana döndü, “Betül, biliyor musun, ben bir sabah Beyazıt’ta evden çıkıp okula giderken Beyazıt Meydanı’nda Boğazlıyan Kaymakamı Kemal Bey’in asılmış cesedini görmüştüm ve o çocuk halimle dehşete düşmüştüm” dedi. Bunun üzerine “Süreyya Hanım ne kadar çok anınız var, siz tarih gibi bir insansınız, niçin anılarınızı yazmıyorsunuz” dedim. “Valla ben öyle oturup teyplere filan konuşamam, kendim de oturup yazamamam, ben istiyorum ki birisi gelsin, onunla sohbet eder gibi ben anlatayım o da bunları yazsın, ben de sonra okuyayım” dedi. “Süreyya Hanım ben memnuniyetle bunu yaparım” dedim, “yapar mısın gerçekten” dedi, “yaparım” tabii dedim.

Biz bu konuşmadan ancak iki yıl sonra bu çalışmaya başlayabildik. Ben haftada iki gün onun Şişhane’de Assicurazioni Generale Handaki yazıhanesine gidiyordum. Eski tip bir avukat yazıhanesiydi, o yıllarda bile filmlerde kalmış eski bir Remington daktilosu ve duvarlarda resimler vardı, yazıhane çok yüksek tavanlı, büyük ve çok düzenliydi. Yardımcısı, hep o siyah kolluklarıyla hatırladığım Mehmet Ali Bey’di, çok düzenli, dikkatli biriydi, her dosyanın yerini çok iyi bilirdi.

Anılarını yazmaya başladığımız ilk gün, masif masasının iki yanına oturduk, ben kâğıt ve kalem, o da bir dolaptan yığınla ajanda çıkardı. Çok enteresan diye aklımdan geçirmiştim, sanki günün birinde anılarını yazacağını düşünmüş ve özenle o kadar şeyi biriktirmişti, hepsi, tüm hayatı oradaydı, onları önce tarih sırasına dizdik. Ajandalar, toplantıları, konuşmaları, önemli yazışmaları, buluşmaları, yolculukları ve yer aldığı önemli toplumsal olaylara ait ayrıntılı notlarla doluydu.

Bu çalışmalarımız sırasında samimiyetimiz ilerledikçe bir gün Süreyya Hanım’a duvarda asılı gördüğüm ve hep merak ettiğim çini mürekkebi ile yapılmış, bir yatak ve yanında bir çift terlik bulunan resmin hikayesini sordum. Süreyya Hanım, o resmin ressam Aliye Berger’e ait olduğunu ve Aliye Hanım’ın kocasının ölümünden sonra yapmış olduğunu söyledi. Bunun değerini ancak sen anlarsın diyerek kendisine verdiğini anlattı. Süreyya Hanım gerçekten de çok hassas bir insandı, kendisi bir anne olmamasına rağmen yaşamının keşiştiği tüm zayıflara (müvekkilleri, kimsesiz çocuklar, dara düşen dostları) anne yakınlığıyla davranırdı. Tüm sertliğine rağmen çok hassas bir kalbi vardı ve bunu karşısındakine hissettirmesini bilirdi. “Bir Ömür Böyle Geçti” adını verdiği kitabının, “ailem ve tahsil yıllarım” bölümünü ve bir de “meslek hayatım ve sosyal çalışmalarım” bölümünün başını hafızasından, sonraki anılarını ise ajandalarındaki notlardan yazdırdı. Anlatılanları tekrar etmeyeyim, bütün o anıların detayları bu kitapta var, üniversiteye yazılması, Atatürk’ün o ve arkadaşını yemeğe götürmesi gibi pek çok anısını detaylı olarak kitapta yazdık. Atatürk’e müthiş düşkündü, Atatürk’ün bütün yaptıklarına, bıraktıklarına hayrandı. Her adımda onu hatırlıyor ve ona layık olmak için, yaptığı tüm ulusal ve uluslararası çalışmalar ve ilişkilerinde her zaman Atatürk’ün prensiplerine uygun hareket etmek gerektiğini söylüyor ve bunu uyguluyordu. Çok ilginç bir kişiliği vardı. Ailesi her zaman, yaşadıkları devrin entellektüelleri ile bir arada bulunmuştu, babası Ahmet Ağaoğlu’nun sürekli evinde bilimsel, kültürel, siyasi konuların tartışıldığı toplantılar yaptığını, eğitimlerine katkı sağlaması amacıyla da çocuklarını her zaman bu toplantılara dahil ettiğini anlatırdı. Bütün bu koşulların tabii olarak Süreyya Hanım’ın kişiliğinin oluşmasında önemli bir yeri olmuştu.

Süreyya Hanım anılarının bir kısmını yazılmak üzere, bir kısmını da sohbet olarak aramızda kalması koşuluyla anlatıyordu, bana olan güveni de beni çok mutlu ediyordu. Benim hayatımın en değerli çalışmalarından birisi ve hatta belki de en değerlisidir, çünkü başka bir örneği yoktur. O kadar çok şey

öğrendim, o kadar çok şey gördüm ki, çok güzel bir dönem geçirdik, gerçekten çok mutluyum bu çalışmayı yaptığımız için.

Ajandalarından yararlanarak tüm ulusal ve uluslararası çalışmalarını yazdık, dünyada gitmediği ülke neredeyse kalmamıştı. Yabancı ülkelerle olan ilişkilere çok önem veriyor ve gittiği her yerde de çalışmalarını sürdürüyordu. Sayısız uluslararası kongreye gitmişti ve hepsine ait ayrıntılar ajandalarda kayıtlıydı. Ayrıca uluslararası derneklere nasıl üye olduklarını da anlattı. 1946 yılında Amerika’ya gittiğini orada hem çocuk mahkemeleri, hem de çocuk ıslahevleri konusunda tetkikler yaptığını ve özellikle Çocuk Mahkemeleri konusunun çok dikkatini çektiğini anlatmıştı. 1968 yılında Türk Hukukçu Kadınlar Derneği kurulur kurulmaz ben ve birçok hukukçu arkadaşım hemen üye olduk. O yıl Dernek bir konsey toplantısı yaptı ve o konseyde çocuk mahkemeleri konusu işlendi, ben de konuşmacı olarak İsviçre’den dünyaca ünlü bir çocuk hakimini davet ettim. Bakanlıktan konuya çok ilgi gösterildi, Süreyya Hanım’ın dediğine göre Çocuk Mahkemeleri konusunda ilk kez böyle toplumsal ve ses getiren bir toplantı yapılmış oldu.

Süreyya Hanım 1952 yılında bir Alman hukukçu ile evlenmiş ve on yıl evli kaldıktan sonra ayrılmıştı. Bir gün sohbet sırasında eşinin bir anısını anlattı, bu anıyı kitaba koymadık ama arada kendisi anlatırdı. Eşi II. Dünya Savaşı’nda Hitler’in ordusunda bir denizaltı subayı olarak görev yapmış. Denizaltında görev sırasında mahsur kalmışlar ve çaresiz bir şekilde ölümü bekliyorlarmış, bir patlama olmuş ve o patlamanın etkisiyle eşinin de aralarında bulunduğu üç kişi denizaltından kopan bir parça ile uzağa fırlamış ve ölümünden kurtulmuşlar. Hitler bunu öğrenince bu üç subayı huzuruna çağırmış, teşekkür etmiş ve onlara hangi konuda tahsil yapmak istediklerini sormuş, Süreyya Hanım’ın eşi hukuk okumak istediğini söylemiş ve böylece eşi Hitler’in himayesinde Hukuk öğrenimi görerek avukat olmuş. 1953 yılında İsveç bayraklı yük gemisi Naboland, Çanakkale Boğazı’nda Dumlupınar denizaltısına çarpmış ve 81 denizci şehit olmuştu. Bütün gece hepimiz radyo başında bu olayla ilgili gelen haberleri dinlemiştik. Süreyya Hanım, eşinin de daha önce başına gelen kazanın etkisi ile sabaha kadar radyo başında ağlayarak oturduğunu ve hiç uyumadığını anlatmıştı.

Süreyya Ağaoğlu’nun kısa bir süre siyasetin içinde de yer aldı ve Yeni Türkiye Partisi’ne katılarak İstanbul İl Başkanı oldu. Bunda herhalde kardeşi Samet Ağaoğlu’nun Yassıada’da yargılanması ve arkasından Kayseri Cezaevi’nde bulunması sürecinde ona destek olma isteği yatıyordu diye düşünüyorum.

Cumhuriyetimiz’in kuruluşunun 50. yılında ilk Türk kadın avukat olması nedeniyle Türkiye Barolar Birliği 7.Genel Kurul Toplantısında Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk Süreyya Ağaoğlu’na bir bröve verdi. Süreyya Hanım kitabında orada yaptığı teşekkür konuşmasını ve o andaki duygularını da içeren bir bölüm yazdırdı, kitaptan o bölümü sizlere okumak istiyorum:

“Cumhuriyetin 50. yılı ve ilk Türk kadın avukat olmam dolayısıyla İstanbul Barosu bir tören düzenledi ve Cumhurbaşkanı Sayın Fahri Korutürk yaptığı güzel konuşmadan sonra bana bröve verdi. O gün hem çok mesut, hem de bir talebe gibi çok heyecanlıydım. Sayın Cumhurbaşkanı yaptığı konuşmada günümüzde Türk kadın hukukçusunun yurdumuzun en ücra köşelerinde bile ne denli kudretli ve saygıdeğer bir yeri olduğunu bizzat müşahade ettiğini anlatırken gözümün önünden Hukuk Fakültesini kadınlara açtığımız o günler, o arkadaşlar, hocalar olanca canlılıkları ile geçiyorlardı. Yıllar ne çabuk geçmişti ya rabbim, yaptığım teşekkür konuşmasında gayri ihtiyari Atatürk’ten, yanında eşi ve arkadaşı Latife Hanım’dan ve o günlerden bahsetmeyi vazife bildim. Ömrümün sonuna kadar da, Türkiye ve Türk kadınına yapmış olduğu hizmetler için Atatürk’ü ve başlangıçta yardımcısı olan Latife Hanım’ı hatırlamayı bir vazife bileceğim”. Latife Hanım’a çok önem verirdi, onun getirdiği ve yapmak istediği yenilikleri hatırladıkça çok duygulanırdı. Latife Hanım’ın Atatürk’le evliliği sırasında tanıyıp da ilişkisini kesmediği nadir insanlardandı. Onlarla ilgili çok güzel anıları vardı.

Süreyya Hanım'ın anılarının yer aldığı ilk kitap 1975'te basıldı. Biz birlikte faklı çalışmalar yapmaya devam ediyorduk, hep birlikteydik. Bir gün “bak Betül'cüğüm ben ölmedim hala, 9 yıl geçti, bu sürede yine yazılacak şeyler birikti, kitabın devamını da yazalım mı ne dersin?” dedi. “Tabii nasıl isterseniz” dedim, sonra yine aynı sistemle bir başka bölüm daha yazdık, bu ikinci bölüme “ Sessiz Gemiye Beklerken” adını verdi ve ilk bölümün arkasına bu bölümü de ekleyerek 1984'te kitabı tekrar bastırdı. 1989'da, Türk Hukukçu Kadınlar Derneği'nde benim çok faal çalıştığım bir dönemdi, Fransadan bir çocuk hakimi arkadaşım gelmişti. Onun ve dernek üyelerinin katılacağı bir toplantı düzenlemiştim. O toplantı sırasında, Süreyya Hanım'ın ÇYDD toplantısı çıkışında düştüğü ve acilen hastaneye kaldırıldığını öğrendik. Haberi alınca o kadar kötü oldum ki, birden toplantıyı bırakıp ona koşmak istedim, ama sonra kendi kendime dedim ki, sen Süreyya Hanım'dan çok şey öğrendin, burada oturup işini tamamlayacaksın, böylelikle o toplantıyı tamamladık, sonra hastaneye gittim, yoğun bakımdaydı, yanına kimseyi almıyorlardı ve kısa süre sonra kendisini kaybettik.

Benim en büyük arzum, bu kitabın yeniden basılabilmesi ve bütün insanlara gençlere ulaşmasıdır. Gençler daha çok internetten kitap okuyor, bu kitabın hem normal basımı yapılabilir hem de okuyuculara e-kitap olarak sunulabilir. Süreyya Hanım'ı ne kadar çok insan tanır ve onun cesur kişiliğinden ilham alır ve memleketi için heyecan duyarsa ülkemizin geleceğine katkı sağlayacak o kadar çok genç yetişir. Hepinize çok teşekkür ederim.

AV.BETÜL ONURSAL

Uzun yıllar serbest avukatlık yapan Betül Onursal, Süreyya Ağaoğlu 'nun otobiyografisi “Bir Ömür Böyle Geçti” ve “Sessiz Gemiye Beklerken”in yazılmasında Süreyya Hanım'a yardımcı olmuş ve anılarına çok yakından şahitlik etmiştir. Aynı zamanda ülkemizde Çocuk Hakları Mevzuatının oluşturulması alanında çok önemli çalışma grupları içerisinde yer almış, 1974-1976'da Türk Hukukçu Kadınlar Derneği Yönetim Kurulu Sekreterliği, 1984-1986 dönemi Türk Hukukçu Kadınlar Derneği ikinci başkanlığını yürütmüştür. 1989'da Uluslararası Gençlik ve Aile Hakimler Derneğinin “Ülkesine Çocuk Hukuku Alanında Yaptığı Katkılardan Ötürü” Onursal Üyeliğine layık görülmüştür. Halen Çocuk Vakfı Çocuk Hakları Merkezi Denetim Kurulu Üyesi olup bu alanda çalışmalarına devam etmektedir.

KADIN VE ÇOCUK HAKLARI ÜZERİNE

Av. Nazan Moroğlu

Prof. Dr. Zeynep Üskül Engin

Av. Aşkın Topuzoğlu

Av. Seda Akço Bilen

BİR ÖMÜR BÖYLE GEÇTİ
Süreyya Ağaoğlu

Ölümünün 30. yılında Süreyya Ağaoğlu'nu anıyoruz.

Av. NAZAN MOROĞLU, LL.M.

İSTANBUL BAROSU BAŞKAN YARDIMCISI

Değerli Üstadımız Av. Süreyya Ağaoğlu’nu anma toplantısını düzenleyen Çocuk Dostları Derneği başkan ve üyelerini ve değerli hocalarımı, tüm katılımcıları sevgiyle selamlıyorum.

Değerli üstadımız Süreyya Ağaoğlu ile ben de tanışma fırsatına sahip olmuştum, bu benim için büyük bir şanstı tabii. Yaklaşık kırk yıl önce Türk Hukukçu Kadınlar Derneğinin genç yeni üyeleri olarak, derneğin İstanbul Üniversitesi’nin bahçesindeki düzenlediği bir öğle yemeğine katılmıştık. Oldukça kalabalık bir yemektir, masalar U şeklinde yerleştirilmişti, masanın etrafı dolunca iç kısıma da sandalye konulmuştu ve büyük bir tesadüf eseri Sayın Süreyya Ağaoğlu ile karşılıklı oturmuştum. Süreyya Hanım yanındaki Çiçek Egemen büyüğümüze, beni işaret ederek “kim bu genç hanım” diye sordu, Çiçek Hanım da “yeni üyemiz” diye yanıtladı. Yeni üye olduğumu öğrenince bana dönerek derneğin amaçlarını, bunları gerçekleştirmek için bizlere düşen görevleri anlattı, yabancı dil biliyorsam mutlaka yurt dışı ile mesleki anlamda da bağlantı kurmam gerektiğini söyledi.

Bugün burada, bu anlamlı toplantıda Türkiye’de kadın hakları konusunda bana konuşma yapma fırsatı verildiği için çok teşekkür ederim. Şimdi öncelikle size, Süreyya Ağaoğlu’nun Türkiye’deki kadınların konumunu ele aldığı bir yazısından birkaç paragraf okumak istiyorum:

“Kadınlar ailelerinin seçtikleri erkeklerle evlenmeye mecbur bırakılırlarken, erkekler dört kadınla evlenme hakkına sahipti. Boşanma hakkı yalnızca erkeğe tanınmıştı ve erkekler mirastan daha fazla pay alıyorlardı. 1914’te I. Dünya Savaşı’nın başlarından itibaren üniversitelerde kızlara orta öğretim vermek üzere kadın öğretmenlerin yetiştirildiği fakülteler açıldı. Bütün bunlara rağmen kadınlar hala sosyal hayatta yeterince rol alamıyorlardı. Kadınlar ne ulusal ne de uluslararası alanda platformlarda kendi haklarını savunma durumunda olamıyorlardı. Kanunlar da çoğunlukla erkek haklarına yönelikti.”

Süreyya Ağaoğlu, bu yazının devamında, Atatürk ve Cumhuriyet Devrimleri sayesinde Medeni Kanun’un gelişini, kadın hak ve özgürlüğü ile kadın-erkek eşitliğini sağlayan bir aydınlanma devrimi olarak tanımlamıştı. Süreyya Ağaoğlu adı “Modern Cumhuriyet Kadını” tanımının eş anlamının bire bir karşılığıdır. Bizler de, onun ve arkadaşlarının başlattığı Cumhuriyet’in kurucu değerlerine sahip çıkma ve geliştirme mücadelesinin bayrağını devraldık ve haklarımızı savunmaya, hem ulusal hem de uluslararası platformlarda Türkiye’yi ve Türk kadınına tanıtmaya, Atatürk devrimlerini anlatmaya ve yaşatmaya çalışıyoruz.

Değerli arkadaşlar, Türk Hukukçu Kadınlar Derneğinin kurulduğu yıllarda, Süreyya Ağaoğlu ve o dönem üniversite mezunu kadınlar, elde ettikleri hakların ne kadar değerli olduğunun farkında olarak toplumsal bir sorumluluk bilinciyle dernekler kurmuş, bu dernekler aracılığıyla kadın haklarını geliştirmek için her kesimden kadına ulaşmayı hedeflemişlerdir. Süreyya Ağaoğlu, benim de iki dönem başkanlığını yaptığım 1949 yılında kurulan Türk Üniversiteli Kadınlar Derneğinin de kurucularındandır. Öncü kadınların o tarihlerde açtığı yol çok önemlidir, bizler hala o yolda hak ve eşitlik mücadelemizi sürdürüyoruz. Sizlerle kısaca Cumhuriyet’in ilk

yıllarında elde edilen kazanımları ve günümüzdeki gelişmeleri paylaşmak istiyorum.

Cumhuriyet devrimleri, gerçekten çok değerli birbirine kenetlenmiş halkalar şeklinde, adım adım günümüzdeki nitelendirmeye bir stratejik planlamanın sonucu gerçekleştirilmiştir. Devrimleri oluşturan bu halkaların kilit noktası laiklik ilkesidir. Kurtuluş mücadelesinin zaferle sonuçlanmasının ardından 29 Ekim 1923’te Cumhuriyetimiz’in kuruluşunun ardından Atatürk Devrimleriyle çağdaş uygarlığa ulaşılması hedeflenmiştir. 3 Mart 1924’te kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu, kadınların eğitimde eşit haklara sahip olmasını sağlaması açısından çok büyük öneme sahiptir. Bu kanun ile kadın erkek tüm yurttaşların temel eğitimden geçmek zorunda olduğu ve temel eğitimin o günkü anlatımıyla “İptidai eğitimin” zorunlu ve parasız olduğu kabul edilmiştir. 17 Şubat 1926’da kabul edilen devrim yasamız Medeni Kanun laikliğin ve ülkede hukuk birliğinin simgesi olmuştur. 10 Nisan 1928’de, 1924 Anayasasında yer alan “Devletin Dini İslamdır” maddesi kaldırılmış ve laiklik ilkesi için ilk adımlar atılmış ve laiklik ilkesine 5 Şubat 1937’de anayasada yer verilmiştir.

Cumhuriyet devrimleri, tüm yurttaşları kapsayan yeniliklerin yanı sıra, sadece kadınlara yönelik hakların yaşama geçirilmesini de gerçekleştirmiştir. Bu süreçte 1930 yılında kadınlar, belediyelere seçme ve seçilme hakkına sahip olurken, 1933 yılında muhtarlıklara ve ihtiyar heyetine seçme ve seçilme hakkını elde etmiştir. 1924 Anayasasında iki ayrı maddede düzenlenmiş olan milletvekili seçme ve seçilme hakkı, 10. maddede “Her Türk erkek milletvekili seçme hakkına sahiptir”, 11.maddede ise “Her Türk erkek milletvekili seçilme hakkına sahiptir” olarak yer almış olan seçme ve seçilme hakkı sadece erkeklere tanınmıştır. 5 Aralık 1934 tarihinde 1924 Anayasasındaki bu iki madde değiştirilmiş, kadınlara da seçme seçilme hakkı tanınmış ve Resmi Gazete’ de yayınlanmıştır.

Ancak biz hukukçular çok iyi biliyoruz ki, eğer bir anayasal eşitlik ilkesi yasaya geçirilmemişse, yasayla düzenlenmemişse onu hukuken uygulamak mümkün değildir. 11 Aralık 1934 tarihli Resmi Gazete, Cumhuriyet Devrimlerinin yaşama geçirilmesindeki kararlılığın çok güzel bir örneğidir. Resmi Gazete’de hem anayasanın 10. ve 11. maddesinde yapılan değişiklik hem de İntihabı Mebusan Kanununda yapılan değişiklik yayınlanmıştır. Atatürk’ün, devrimlerin hayata geçirilmesindeki kararlılığının somut bir örneğidir, kadınlara milletvekili seçme seçilme hakkının tanınması. Bizim de aynı kararlılıkla devrimlere ve kazanılmış haklarımıza sahip çıkmayı ve sonsuza dek taşıyabilmeyi en önemli görevimiz olarak görmemiz gerekir.

Günümüzde Türkiye’de kadın hakları konusunda nerede olduğumuza zamanım elverdiğince değinmeye çalışacağım. Öncelikle Birleşmiş Milletler’de 1979 yılında kabul edilen Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesi’ni 1985 yılında Türkiye’nin onaylamasını takiben hukuksal ve kurumsal açıdan yaşanan gelişmeler oldu. Biz kadın hukukçular kanunlarda var olan ayrımcılıkları derledik, toplantılar yaparak anlattık ve yayınladık. O dönemde taleplerimizi meclise de taşıyabildik, bizi dinlemelerini ve adım adım yasaların kadın erkek eşitliğine uygun hale getirilmesini sağlayabildik. 2001 yılında Anayasa’nın 41. maddesinde bir değişiklik yapılarak “aile toplumun temelidir ve eşler arası eşitliğe dayanır” hükmü getirildi. Biz kadın hukukçular ve İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi olarak, bu sadece aile içi eşitlikle sınırlı bir düzenleme, yaşamın her alanını kapsayan bir değişiklik olmadı, diye itiraz ettik. 2004 yılında tekrar bir anayasa değişikliği yapıldı ve 10. maddeye “Kadın ve erkekler eşit haklara sahiptir ve devlet bu eşitliği yaşama geçirmekle yükümlüdür” hükmü eklendi. Bu, birçok çalışmanın ve yasal değişikliklerin temel dayanağı oldu. Sonra 2010 referandumunda kadınlara pozitif ayrımcılık getiren bir cümle daha eklendi ve devlet bu eşitliği yaşama geçirirken kadınlara tanıyacağı öncelikler imtiyaz sayılmaz diye de bir vurgu yapıldı. Kağıt üzerinde bakıldığında artık anayasamızda, 2002 yılında değiştirilen Medeni Kanunda, aile hukukunda ve 2005’de yeniden düzenlenen Ceza Kanununda, İş

Kanunu'nda artık kadın erkek eşitliği var. Şimdi mücadelemiz yasaların yaşama geçirilmesi için, bunun için öncelikle zihniyet değişikliğine ihtiyaç var, eğitim başta olmak üzere çok yönlü çalışılması gerekiyor. Kadın erkek eşitliğine yönelik uluslararası sözleşmeler ve belgeler ülkemizde yasaların değiştirilmesinde veya yeni düzenlenmeler yapılmasında itici güç olmaktadır. Ancak kadınların fiziksel, ruhsal, sosyal, cinsel ve ekonomik açıdan zarar görmesine, acı çekmesine, onurunun zedelenmesine, kadının öz güvenini yitirmesine ve kadınlara karşı ayrımcılığın sürmesine yol açan büyük bir sorun daha var, kadına yönelik şiddet. Kadına yönelik şiddet, bir insan hakları ihlalidir.

Kadınlara yönelik şiddet, aile içi şiddetle mücadele ve şiddetin önlenmesi için son otuz yılda önemli çalışmalar yapıldı. Bu konuda kararlı bir adım olan Avrupa Konseyi İstanbul Sözleşmesi'ne ve son uygulamalara kısaca değinmek istiyorum.

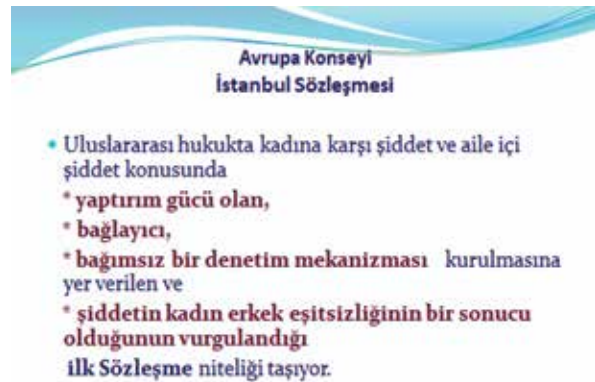
İSTANBUL SÖZLEŞMESİ

Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle çok yönlü mücadele amacıyla hazırlanmış olan “Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi” 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılmıştır. Bu nedenle, uluslararası alanda İSTANBUL SÖZLEŞMESİ olarak anılmaktadır.

Türkiye, sözleşmeyi ilk imzalayan ve onaylayan ülke olmuştur. Sözleşme, yürürlük maddesi gereğince 10 ülkenin onaylamasının ardından 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Sözleşmenin giriş bölümünde şiddetin nedenlerine ve yol açtığı olumsuzluklara değinilmiş ve

- Kadına yönelik şiddetin, erkekler ve kadınlar arasındaki eşitlikçi olmayan güç ilişkilerinden kaynaklanan tarihsel bir olgu olduğu ve bu güç ilişkisinin erkekler tarafından kadınlar üzerinde baskı kurulmasına ve kadınlara yönelik ayrımcılık yapılmasına yol açtığı ve kadınların ilerlemelerini engellediği,
- Kadınlara yönelik aile içi şiddet, cinsel istismar, tecavüz, zorla, erken evlendirme, “namus” cinayetleri ve bir insan hakları ihlali olan şiddetin kadın erkek eşitliğini sağlamanın önündeki en büyük engel olduğu,
- Çocukların aile içindeki şiddete tanık olmak da dâhil aile içi şiddet mağduru oldukları,
- Kadın ve erkek arasında yasal ve fiili eşitliğin gerçekleşmesinin kadına yönelik şiddeti önlemede en önemli bir unsur olduğu vurgulanmıştır.

Sözleşme gereğince, Taraf Devletlerin tüm ilgili paydaşlarla bir koordinasyon birimi kurması, şiddetle mücadele ve şiddetin her türünün önlenmesi için uygulanacak politikaların yerine getirilmesinde sivil toplumu da dahil etmesi, mali kaynaklar ve insan kaynakları tahsis etmesi öngörülmüştür.

Sözleşme, şiddetin önlenmesi konusunda adeta bir yol haritası çizmiş; taraf devletlerce yapılacak uygulamalar ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir:

- Farkındalığı artırma
- Uzmanların eğitimi
- Önleyici müdahale ve tedavi programları
- Özel sektör ve medyanın katılımı
- Psikolojik ve hukuksal destek hizmetleri,
- Erken ve zorla evliliklerinin suç sayılması ve iptali,
- Eşgüdümlü, toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar geliştirmesi
- Koordinasyon biriminin kurulması
- Şiddet eylemleri hakkında istatistiki ve düzenli verinin toplanması
- Sığınakların kurulması,
- Acil yardım hatlarının açılması,
- Çocuk tanıklar için koruma,
- Sağlık hizmetleri,
- Göçmen ve sığınmacıların korunması,
- Bedensel zarar görenlere tazminat,
- Namus, din, gelenek, görenek, kültür adına yapılan savunmaların kadına yönelik şiddetin gerekçesi olarak kabul edilmemesi gerektiğine yer verilmiştir.
- Adli yardım hizmetleri ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.
- Sözleşmede, taraf devletlerin toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularının eğitimin her düzeyinde müfredata eklenmesini hükme bağlanmıştır.

İzleme Mekanizması - GREVIO

İstanbul Sözleşmesi'nin en önemli özelliği, kurulmasını öngördüğü “Kadına Yönelik ve Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubu” (GREVIO) adlı izleme mekanizmasıdır. GREVIO'nun görevi, taraf devletleri izlemek, düzenli denetim raporları hazırlamak, raporlarda üye devletlere kadına yönelik ve aile içi şiddetle mücadelede önerilerde bulunmak, bu önerilerin yerine getirildiği getirilmediği takip etmektir. Sözleşmeyi onaylamış olan devletler, güncel istatistiksel veriler ışığında, şiddet olaylarına, başvurulara ve alınan önlemlere ilişkin bilgiler ile bütüncül politikaların uygulanmasındaki gelişmelere yer verilen ayrıntılı Rapor düzenlenmekle yükümlü kılınmıştır.

GREVIO, Mart 2016'da ülkelerin ilk raporlarını hazırlamaları için rapor formatını ve soruları göndermiştir. Buna göre, Türkiye ilk resmi raporunu 2017 yılı temmuz ayında vermiştir. Türkiye'den aynı zamanda kadın kuruluşlarınca gölge raporlar da gönderilmiştir. Yapılan incelemeler sonrasında GREVIO, öncelikle Türkiye'nin 6284 sayılı kapsamlı bir kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadele yasası çıkarmış olmasını memnuniyetle karşıladıklarını belirtmiş, ardından Sözleşmenin uygulanmasındaki eksikliklere dikkat çekmiştir.

6284 sayılı yasa kapsamında İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin yaptığı bir araştırmayı ve hazırladığı rapordan bazı verileri sizlerle paylaşmak isterim. 1 Ocak 2019 ile 31 Aralık 2019 arasında bir yıl içinde Baro Adli Yardım Bürosuna başvuran şiddet mağduru kadınlara atanan avukatlar tarafından 6284 sayılı kanun kapsamında alınan koruyucu ve önleyici tedbir kararlarına ve istatistiksel verilere baktığımızda;

İstanbul Barosu Adli Yardım Bürosu’na 2019’da 13 bin 795 başvuru yapıldığını; bunun 12 bin 101’inin kadınlar tarafından yapıldığını görüyoruz. Bunun çok önemli bir veri olduğunu vurgulamak isterim. Bu veri bize kadınların haklarını öğrendiklerinde, haklarını kullanma yollarını bulduklarını gösteriyor. Nitekim başvuruların 2 bin 842’si doğrudan 6284 kapsamında koruma kararı talebiyle yapılmıştır.

2019 Yılında İstanbul Barosu Adli Yardım Bürosuna

Toplam başvuru sayısı: **13795**

12.101’i kadınlar tarafından yapılmış

2.842’si doğrudan 6284 sayılı Kanun kapsamında yapılan başvuru

İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezince düzenlenen rapora göre aile mahkemelerince 6284 kapsamında verilen tedbir kararları incelendiğinde:

- Tedbir taleplerinin yüzde 97’sinin kabul edildiği; sadece yüzde 3 talebin reddedildiği;

- Koruyucu veya önleyici tedbirlerin yüzde 76’sının aynı gün veya bir gün sonra verildiği;

- Verilmiş olan tedbir kararlarında şiddet mağduru ile şiddet faili arasındaki yakınlık derecesine bakıldığında, kadına yönelik şiddetin yoğunlukla ev içinde ve yüzde 92 oranında eşi tarafından uygulandığı; yüzde 4 oranında eski eşi, yüzde 2 oranında aile bireyleri tarafından şiddet uygulandığı; sadece 3 kararda mağdur ile fail arasında herhangi bir ilişki olmadığı;

- Koruyucu tedbir kararlarından sadece yüzde 25’inde uzaklaştırma ve müşterek konutun şiddet mağduruna tahsisine dair karar verildiği; “Aile konutu şerhi konulması ve ayrı yerleşim yeri belirlenmesine” ilişkin karara rastlanmadığı; (bu somut durum gösteriyor ki, bazı kesimlerin “6284 aileyi parçalıyor” iddialarının gerçekle ilgisi olmayan algı yaratmaya yönelik asılsız sözlerdir).

- Tedbir kararlarının sadece yüzde 23’ünün 6 ay süreli verildiği; mahkemelerin tedbir kararlarını giderek 1- 2 ay gibi kısa süreli verdiği görülmektedir.

Bu rapor, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 sayılı Kanun ve İstanbul Sözleşmesi hakkında yaratılmaya çalışılan yanlış algılara bir yanıt niteliğindedir. Bir süredir bazı kesimlerce artarak devam eden “İstanbul Sözleşmesi, 6284 sayılı kanun kadına yönelik şiddeti, kadın cinayetlerini artırıyor” iddialarının doğru olmadığının kanıtı bu rapor. Aile Mahkemelerinin tedbir kararlarını gecikmeksizin aynı gün vermesi halinde birçok kadının hayatının kurtarıldığına tanık oluyoruz.

Hakkını kullanan her kadın öldürülüyor algısı yaratılması, kadınların sindirilmesi çok vahim. Yasal haklarını öğrenmiş olan binlerce kadın şiddete uğradığında şiddetten korunmak için yargıya başvuruyor, eğer adli yardım olanağını öğrenmişse veya yönlendirilmişse adli yardıma başvuruyor. Her yıl binlerce kadın için aile mahkemelerinden koruma kararları alınıyor. Ancak, kadının kendi yaşamı hakkında karar vermesini kabul edemeyen zihniyetle bazı olaylarda erkek şiddeti vahşete dönüşüyor. Hem Sözleşme hem Kanun devlete yükümlülükler veriyor, şiddeti önlemek ve mağduru korumak için tarih boyunca süre gelen ataerkil kuşatmadan kurtulmak gerekiyor.

Şiddetle mücadelede başarılı olabilmek için, kadın kuruluşlarının deneyimlerinin dikkate alınmasına, kadını birey olarak gören zihniyetin yerleştirilmesine, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına ve bu

açılardan kararlı bir devlet politikasının uygulanmasına ihtiyaç vardır.

Dünya Ekonomik Forumunun toplumsal cinsiyet eşitsizliği sıralamasında Türkiye 149 ülke arasında 130. sırada bulunuyor. Bu gerçekten çok üzücü bir durum, çünkü kadın ve erkek eşitliği cumhuriyetimizin temel felsefesidir. Atatürk 1928’de “Kadınları geri bırakan milletler geri kalmaya mahkumdur” demiştir. 2015-2030 dönemi için Birleşmiş Milletler tarafından Türkiye’nin de imza attığı “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri “ içerisinde toplumda cinsiyet eşitliği kavramı da yer alıyor. Bu ne demektir, sürdürülebilir toplumsal kalkınma için toplumsal cinsiyet eşitliği vazgeçilmez bir kriterdir. Atatürk bunun önemi 90 yıl önce cumhuriyetimizin kuruluşunun ilk yıllarında dile getirmiştir.

Kadınların eşitsizliklerin kaldırılması ve şiddetin önlenmesi için mücadelesi aslında bir demokrasi mücadelesidir. Cumhuriyet Devrimleriyle kazanılmış haklarımıza tüm gücümüzle sahip çıkıyoruz ve ülkemizdeki kadın devrimini çağdaş uygarlık hedefine ulaştırana kadar da mücadeleye devam diyoruz. Süreyya Ağaoğlu’na saygıyla...

NAZAN MOROĞLU

1947 yılında İstanbul’da doğmuş, Alman Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirmiştir. İstanbul Üniversitesi’nde Kadın Hukuku alanında yüksek lisans yapmış ve bu alandaki ilk akademik çalışma olan “Kadının Soyadı” adlı tezi 1998’da yayınlamıştır.

Türkiye’nin ilk Kadın Hukuku uzmanıdır ve Yeditepe Üniversitesi ve MEF Üniversitesi Hukuk Fakültelerinde “*Kadının İnsan Hakları Hukuku*” dersleri vermektedir. Yönetim Kurulu Üyesi olduğu İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Eğitim Vakfı ve Alman Liseliler Kültür ve Eğitim Vakfı kurucularındandır. Avrupa Birliği Kadın Hukukçular Derneği (EWLA) kurucu üyesi ve TÜBAKKOM (Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu) kurucu başkanıdır.

2004-2006 döneminde İstanbul Barosu Yönetim Kurulu üyeliği yapmıştır.

2014-2018 döneminde Türkiye Barolar Birliği delegesi olarak görev almıştır.

2010-2014 döneminde, Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği genel başkanlığını yapmıştır.

2004 yılından beri İstanbul Kadın Kuruluşları Birliği (İKKB) koordinatörlüğünü yürütmektedir.

İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu, Kadın Araştırmaları Derneği ve Türk Hukukçu Kadınlar Derneği Yönetim Kurulu, Beşiktaş Kent Konseyi Kadın Meclisi üyeliği ve başkanlığında bulunmuş, “Aile İçi Şiddete Son” kampanyasının Hürriyet-İstanbul Valiliği ortak projesinin hukuk danışmanlığını yapmıştır.

Cumhuriyet mitingleri hazırlık komitesi üyesi, Türkiye Aile Planlaması Vakfı Yönetim Kurulu üyesi, İstanbul Anayasa Platformu Sözcüsü; Laik ve Bilimsel Eğitim Platformu- LABEP Yürütme Kurulu üyesi, TÜSAİD Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ile Eğitim Çalışma Grupları üyesi, Okul öncesi Eğitim Alt Çalışma Grubu başkanı; Nazım Hikmet Vakfı yönetim kurulu üyesi; Atatürkçü Düşünce Derneği genel başkan danışmanı; Basın Yüksek Konseyi Üyesi; KAGİDER Danışma kurulu üyesi; YANINDAYIZ Derneği Danışma Kurulu Üyesi ve 2018 - 2020 İstanbul Barosu başkan yardımcısıdır.

*Türkiye’de ilk kadın avukat SÜREYYA AĞAOĞLU
İlk kadın hukuku uzmanı Nazan MOROĞLU, LL.M.*

YAYINLARI

Kadının Soyadı, İstanbul, 1998
Türk Medeni Kanununda Eşler Arası Mal Rejimleri, 2002
Kadınlarımızla Birlikte On Yıl, 1999
First Decade in Women’s Studies, 1999
Türk Medeni Kanunu ve Borçlar Kanunu (Moroğlu /Oktay/Şıpka), 2002
Kadınların İnsan Hakları Bildirisi ve Ek ihtiyari Protokol, 2003
TÜBAKKOM 1.Yılında, 2000
Medeni Kanun Değişikliği İçin Eşitliğin İzinde 10 Yıl, 1998
Avrupa Birliğine Giriş Süresinde Kadın Erkek Eşitliği
(Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayını), 1999
Aile Mahkemeleri’nin Yasal Çerçevesi ve Uygulama Sorunları (İstanbul Barosu Yayını, 2004)
Uluslararası Sözleşmelerde Kadın Erkek Eşitliği, (İstanbul Barosu y.2005)
Kadının İnsan Hakları Sözleşmesi, CEDAW 30 Yılı, XII Levha; İstanbul, 2009
Kadın ve Yoksulluk, editör Nazan Moroğlu, 2011, TÜKD yayını
Kadına ve Aile İçi Şiddete Son Vermek İçin Elele, 2011, TÜKD yayını.
Sürdürülebilir Geleceğe Ulaşmada Kadınların Rolü, (Moroğlu/Bilhan)
2014, IFUW Kongresi
Hukuki Açıdan “Çocuk”-“Gelin”, (Moroğlu/Serin) , 2014 İstanbul Cumhuriyet Dönemi Hukuk Devrimi, 1994
Nasıl Bir Seçim Sistemi, 1995
Ekonomik ve Hukuki Açıdan Sermaye Piyasası ve Menkul Kıymetler Borsası, 1996
Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Eğitim, ALKEV Eğitim Dizisi No.1
Türkiye’de ve Dünyada Çocuk Hakları, ALKEV Eğitim Dizisi No.2
Okul Öncesi Eğitim, ALKEV Eğitim Dizisi No.3

PROF. DR. ZEYNEP ÜSKÜL ENGİN

GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ

Değerli Başkan, Değerli Dekanım, Değerli Hocam ve Sayın Misafirlerimiz,

Galatasaray Üniversitesi'nde burada bugün bu toplantıyı yapmaktan, üniversitenin bir mensubu olarak büyük bir memnuniyet duyuyorum. Hemen ön sıralarda oturan Sayın Necmi Yüzbaşıoğlu ve Sayın Aysel Çelikel, her ikisi de benim üniversitede hocamdı, öğrenci olduğum günleri hatırladığım şu anda onların karşısında konuşmacı olarak bulunmak benim için hem zor hem de gurur verici.

Aslında benim anlatacaklarımın çoğu benden önceki konuşmacılar tarafından söylendi ancak bazı önemli konulara ben de değinmek istiyorum. Öncelikle ülkemizde az zamanda çok önemli işler yapıldı, 80 senede inanılmaz bir sıçrama gerçekleşti, bunun farkında olduğumuzu belirtmemiz gerekir. Ama şunu da görüyoruz ve yaşıyoruz ki maalesef bugün, bu tarihi çabaların yavaş yavaş silinmeye çalışıldığı bir dönemdeyiz. Bir kadın ve bir kız çocuğu annesi olarak bu durum beni oldukça üzüyor ve telaşlandırıyor. Bu nedenle, özellikle de bugün Süreyya Ağaoğlu gibi, Fatma Aliye, Nezihe Muhiddin ya da Emine Seniyye gibi kadınları hatırlamak ve gündemimize almak, bizleri yeniden heyecanlandırır, harekete geçirir ve bu kadınların bizlerin önünü açmış olmalarının ne kadar değerli olduğunu bir kez daha düşündürür. Bu, son derece önemli insanlarla bir arada çalışmış, yaşamış büyüklerimizin anılarını bugün bizlerle paylaşmaları, bizlerin de o insanların mücadelecisi ruhunu, öncü kişiliğini kendi öğrencilerimize rol model olarak aktarabilmemiz açısından son derece kıymetlidir.

Galatasaray Üniversitesinde, diğer üniversitelerde bulunmayan seçmeli “Toplumsal Cinsiyet ve Hukuk” dersi yer almaktadır. Bu derste Osmanlı Dönemi'nden başlayarak bugüne kadar ki feminist hareketleri de konu olarak işliyoruz. Elbette feminist hareket bizim ülkemizde diğer ülkelerde olduğu gibi bir gelişim göstermedi. Normalde feminizm devlete karşı bir hareket olarak ortaya çıkarken, biz de ise daha çok bir devlet feminizminden söz edilir. Süreyya Ağaoğlu gibi yaşadığı dönemde çok önemli çalışmalar yapmış kadınların bugün genç kuşaklar tarafından çok fazla bilinmemesinin sebebini, tarihin erkekler tarafından yazılıyor olmasına bağlıyorum. Tarih bu kadınları bilmiyor, dışarıda bırakıyor ve ancak belli grupların özel çabasıyla gündeme geliyorlar. Bu anlamda, bizi bir araya getiren bu toplantı, özellikle genç kuşakların onları bilmesi, öğrenmesi açısından çok önemlidir. Ben de üniversitede bir hukuk öğrencisi iken, ki kendisi o zamanlar hayattaymış, Süreyya Ağaoğlu adını hiç duymamıştım ve Türkiye'nin ilk kadın avukatı olduğundan haberim yoktu. Meslek hayatına atıldıktan ve kadın çalışmalarına yöneldikten sonra kendisi hakkında bilgi sahibi oldum. Günümüzde, yeniden heyecan duymak, harekete geçmek, aldığımız hukuk eğitimini toplumsal hayata, hak ve özgürlüklere bir katkı sağlayacak şekilde kullanabilmek için, bilgi sahibi olmanın, ilham alacağımız insanları hatırlamanın ve herkese hatırlatmanın önemini bir kez daha vurgulama fırsatı bulduğum için çok mutluyum.

Bugün ülkemizde yaşanmakta olan, kadınlarla ilgili bazı üzücü problemlerden söz etmek ve bu konuya biraz dikkat çekmek istiyorum. Bunların en önemlilerinden biri şiddettir. Türkiye'de çok ciddi boyutta kadına karşı bir şiddet problemi var. 2019 yılı Ocak-Aralık döneminde 432 kadının, yakınları, eşleri veya eski eşleri tarafından öldürülmüş olduğunu görüyoruz. Kadın cinayetleri her gün medyada yer alıyor. Oysa bir de arka planda şiddet görmeye devam eden, sesini çıkaramayan kadınlar var, bu kadınlara ne olduğunu kimse bilmiyor, o korkunç sona gelindiğinde ve iş işten geçtiğinde, hayatları sona erdiğinde medyada haber oluyorlar, herkes onları o zaman tanıyor.

Şiddeti ortaya çıkaran nedenlerden biri ve aynı zamanda başlı başına bir sorun olarak kadın-erkek eşitliği ile ilgili uygulamada da pek çok sorunla karşılaşıyoruz. Çoğu kurumda eşit işe eşit ücret kuralı göz ardı ediliyor. En ünlü hukuk büroları bile kadın erkek farkı gözetiyor, kadınlara işini aksatır düşüncesiyle çocuk sahibi olmamaları telkin ediliyor. Üniversitelerde eskiden erkek asistanlar tercih edilirdi. Onların askerlik nedeniyle bir yıl gibi uzun bir süre derslerden, pratik çalışmalardan uzak kalacağı hiç sorun edilmezken

kadınlara çoğunlukla ayrımcı yaklaşıldı. Bugün üniversitelerimizde en azından erkek asistan tercihinin ortadan kalktığını görmek sevindirici bir gelişme diye düşünüyorum.

Kadınların yaşadığı sorunlara başka bir örnek nafaka gösterilebilir. Eski eşlerin sadece %20.7'sinin düzenli nafaka ödediğini görmek gerçekten çok üzücü, kadının bu nafakaya ihtiyacı var çünkü ekonomik özgürlüğü yok, az önce Sayın Nazan Moroğlu hocamızın da istatistik bilgi olarak paylaştığı gibi, toplumumuzdaki kadın nüfusunun eğitim düzeyi çok yetersiz, bu nedenle kamusal alana, sosyal alana dahil olamıyorlar ve ekonomik olarak eşlerine bağımlı olarak yaşamak zorunda kalıyorlar.

Bu arada son dönemde bir akademisyen olarak çok üzüldüğüm bir konu var. Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik bazı tutum belgeleri YÖK ve MEB sitelerinden kaldırıldı. Bu şu demektir, eğitimde kadın-erkek eşitliğine vurgu yapacak bir müfredat izlenmesi artık gerekmiyor. Örneğin, bir merkez açmak istediğiniz zaman “Toplumsal Cinsiyet ve Araştırma Merkezi” diye bir isim koymanıza izin vermiyorlar. Önceden bu isim verilmiş olan merkezlerin de adını değiştiriyorlar. Ancak “Kadın ve Aile Araştırma Merkezi” şeklinde bir adlandırma uygun bulunuyor. Burada hassas ve çok önemli bir ayrıntıya dikkat çekmek gerekir. Çünkü kadını sadece aile içinde değerlendirerseniz, konu başka, cinsiyet eşitliği dersiniz ise bambaşka bir boyut kazanır. Kadını sadece aile içinde konumlandırırsanız, onu yavaş yavaş birey olmaktan çıkartır, kamusal alandan uzaklaştırırsınız ve evin içine hapsetmeye başlarsınız. Bu nedenle kavramlara, hukuki tanımlara çok dikkat edilmesi etmek gerekiyor. “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” konusu hepimizi ilgilendiren çok önemli bir konudur. Hepimiz sadece kadınlar değil, aynı zaman da erkekler de bu konuya son derece duyarlı olmalıyız.

Buradaki genç arkadaşlarımızın beni dikkatle dinlediklerini düşünerek bu sene üniversitemizde yaptığımız bir araştırmadan söz etmek istiyorum. Bu, flört şiddetine ilişkin sosyolojik bir araştırma olup Hukuk Fakültesi bünyesinde, 3. ve 4. sınıfları dahil ederek gerçekleştirildi. Araştırma sonuçlarını incelerken dördüncü sınıfta okuyan dört öğrencinin “tokat atmak şiddet değildir” ifadesini kendine yakın bularak işaretlediğini görmek beni gerçekten hayal kırıklığına uğrattı. Hukuk bölümünde son sınıfta okuyan dört öğrenci tokadı şiddet olarak görmüyor, kız öğrencilerin tamamı ise yine aynı araştırmada tokadı şiddet olarak tanımlıyorsa bunun üzerine gerçekten çok konuşulması gerekir. Toplumumuzdaki erkeklerin bu anlamda ciddi şekilde bilinçlendirilmelerine, eğitilmelerine ihtiyaç olduğu çok açıktır. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın sorunlarını, sadece kadınların bir araya gelerek kadın merkezlerinde çözmeleri çok mümkün görünmüyor. Bu cinsiyet eşitliği sorunun en önemli kaynaklarından biri de toplumsal kalıplar ve dayatmalarla yetiştirilen erkeklerin tutum, düşünce ve davranışları olduğuna göre, çözüm ve gelişme için, sorunu kadın ve erkek hep birlikte toplumsal boyutta ele almak ve tartışmak zorundayız diye düşünüyorum.

Şimdi biraz da Medeni Kanundan söz edelim, Medeni Kanun bir kanun olmanın dışında Cumhuriyet'in ilanından sonra toplumsal dönüşümü sağlamak konusunda ciddi bir vasıta olarak kullanılmıştır. Aile ile ilgili hukuki herhangi bir değişiklik yapmak, Borçlar Kanunu veya Usul Kanunun'da değişiklik yapmaya benzemez, doğrudan evimizin içine girer. Devletler, tarih boyunca hep aileyle uğraşmıştır. Roma tarihine bakıldığında da bunun örneklerine rastlarız. Örneğin, o dönemin koşullarını gereği tarıma ve insan gücüne dayalı bir ekonomik sistem kurulmuş olduğundan, Roma Kanunlarının üç çocuk doğurmayan kadına miras hakkı vermediğini görürüz. Medeni Kanunda da en uzun madde evlenmeye ilişkin maddedir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında, Medeni Kanun hazırlıkları sırasında Osmanlı geleneğinin devamı olarak çok kadınlı evlilik olsun mu olmasın mı konusu çok tartışılmış ve iki kez bu konuyu tartışmak üzere komisyon kurulmuştur. Kanunu çıkaracak olan erkeklerin nedense bu konuda düğümlendikleri görülmüş ve çok eşle evlenmeyi hak olarak görüp bunu kaybetmek istememeleri, sürecin uzamasında etkili olmuştur.

Aslında Osmanlı Dönemi toplum ve aile yaşantısına ilişkin araştırmalara bakıldığında, çok kadınla evlenmenin sadece sarayda var olduğu, hatta bunun padişahın kamusal görevi olarak tanımlandığı, ama halkın içinde çok evliliğe, böyle bir alışkanlığa rastlanmadığı görülmektedir. Cumhuriyet’in ilk yıllarında Medeni Kanun ile ilgili tartışmalar uzayınca İsviçre Medeni Kanunu alınarak hayata geçirilmiştir. İsviçre, bildiğiniz gibi kantonlardan oluşan bir ülke olup İsviçre Medeni Kanunu da bu kantonların 100 yıl süren uzlaşma çabasının sonucu olarak hazırlanmış ve o dönemin en yeni, kadın-erkek eşitliğine değer veren kanunu olduğu için tercih edilmiştir. Ancak zaman içerisinde elbette yenilik ve değişiklik ihtiyacı kaçınılmaz olmuştur.

Bizim ülkemizde en büyük sorun, var olan hukuk düzenimizden çok mevcut kanunların tam olarak uygulanmamasıdır. Hukuk düzeninde mutlaka iyileşmeler yapılmalı, daha iyisini getirmek için tartışılmalıdır, bu kesinlikle doğrudur. Ancak her şeyden önce yasaların uygulanmasını sağlamak zorunda olduğumuz da bir gerçektir. Bugün hala 12-13 yaşında çocuklar evlendiriliyorsa, hala berdelden, kumadan söz ediliyorsa, bu, beklenen toplumsal dönüşümü tam olarak yapamadığımızı ve hukuk ve adalet sistemimizin yasaları uygulamakta yetersiz kaldığını göstermektedir. Burada hepimizin sorumluluğu var, bunu her zaman aklımızda tutmalıyız.

Süreyya Ağaoğlu gibi kadınlar mücadele etmekten asla vazgeçmemiş, hem yurt içinde hem de yurt dışında hukuk alanında sürekli araştırma ve çalışmalar yapmış, bize ilham verecek insanlardır. Bizler de bugünden başlayarak daha çok çalışmalı, elimizden geleni yapmak için asla sakınmamalı, hiçbir şeyden çekinmemeliyiz. Sabrınız için çok teşekkür ederim.

PROF. DR. ZEYNEP ÜSKÜL ENGİN

İlköğretimini Eskişehir Adalet İlkokulunda tamamladıktan sonra, İstanbul’a eğitim hayatının devamı için taşındı ve Ste Pulchérie Fransız kız Orta Okulu ve St Michel Fransız Lisesinde okudu. Yüksek öğrenimini İstanbul Hukuk Fakültesinde yaptı. Asistan olarak girdiği Marmara Üniversitesinde Yüksek lisansını tamamladı ve Galatasaray Üniversitesine geçtiği yıl doktora çalışmalarına başladı. Doktora çalışmaları sırasında Fransa’nın Toulouse kentinde, daha sonra çeşitli enstitülerde çalışmak üzere Almanya’da, İspanya’da bulundu.

20 seneyi aşkın Galatasaray Üniversitesinde çalışan Zeynep Üskül Engin’in uluslararası konferanslarda sunduğu birçok tebliği, ulusal dergilerde yayımlanmış makaleleri, kitap içi bölümleri ve üç kitabı bulunmaktadır. Son dönemlerde daha çok insan hakları, kadın hakları, çevre hakları alanında çalışmalar yapmaktadır.

Fransızca, İngilizce, Almanca ve İspanyolca bilen Üskül Engin evli ve bir kız çocuk annesidir.

Av. AŞKIN TOPUZOĞLU

İSTANBUL BAROSU ÇOCUK HAKLARI MERKEZİ BAŞKANI

Merhaba, salonda bulunan bütün çocuk dostlarına merhaba diyorum. Bu salonda birbiriyle yolu kesişmiş pek çok insan bir aradayız. Saygıyla ve sevgiyle andığımız Süreyya Ağaoğlu ile her ne kadar tanışma fırsatı elde edememiş olsam da, yaptığı çalışmaları, ne kadar önemli konularda bizlere öncülük ettiğini çok yakından biliyorum.

1989 yılında Türkiye, Çocuk Hakları Sözleşmesini imzaladıktan sonra, bugün burada bulunan pek çok arkadaşımız, kişiler ve kurumların bir araya gelmesiyle Çocuk Hakları İş Birliği Konseyi oluşturulmuş ve bu konseyin toplantıları Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği mekanında yapılmıştı. Biz, çocuk haklarının kullanılması, korunması, ihlallerin önlenmesi ve engellenmesinin, iş birliği ve koordinasyonla gerçekleşebileceğini, eğitim, sağlık ve hukuk alanından bir araya gelen kurum ve kişilerin birlikte hareket etmesiyle mümkün olabileceğini burada öğrendik. 30 yıldır bu alanda çalışmalara devam ediyoruz, bugün bazı iyi haberlerin yanında, çocuk hakları konusunda ödevimizi yerine getiremediğimiz için bazı olumsuz haberlerimiz de var.

Türkiye’nin Çocuk Hakları Sözleşmesini imzaladığı tarihten bu güne kadar 30 yıl geçti ama ülkemizde hala hak ihlaline uğrayan çocuklar olduğunu gayet iyi biliyoruz. Montesquieu’nun bir sözünü hatırlatmak istiyorum:

“Ben bir ülkeye gittiğim zaman kanunların ne kadar iyi olduğuna değil, uygulanıp uygulanmadığına bakarım” diyor.

Hak ve hukuk birbirinden ayrılmayan kavramlardır. Hak, en yakın ifade ile bir şeyi yapma veya başkalarından yapmalarını, belirli şekilde davranmalarını isteme yetkisidir. Hukuk ise bu yetkiyi güvence altına alır. Çocuk Hukuku kapsamına çocuğun anne ve babasına, aynı zamanda toplum ve devlete karşı haklarını düzenleyen kurallar girer. Çocuk hakları, onların gelişimleri, destek ve korumaya ihtiyaç duymaları nedeniyle özel insan haklarıdır. “Çocuk Adalet Sistemi”nde çocuk hakları, İç Hukuk Kuralları ve Anayasa’nın 90. Maddesine göre onaylanmış ve imzalanmış Uluslararası Sözleşmelerle garanti altına alınmaktadır.

İç Hukukta, çocuk hakları ile ilgili maddeler, T.C Anayasası, Medeni Kanun, Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Çocuk Koruma Kanunu, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ve İcra İflas Kanunu’nda yer almaktadır. Ancak bazı durumlarda ilgili maddeler çocuk hakları açısından bakıldığında yetersizdir. Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin imzaladığı tarihin üzerinden 30 yıl geçmişken çocuk hakları kültürümüzün bu aşamada olması son derece üzücü ve kaygı vericidir.

Uluslararası sözleşmelere bakıldığında, başta Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi olmak üzere pek çok sözleşme bulunmaktadır. İstanbul Sözleşmesini Sevgili Nazan Moroğlu ayrıntılarıyla anlattı. Bu sözleşme şiddete maruz kalan çocukların korunması ile ilgili eksiksiz düzenlemelerin olduğu bir belgedir. Bunun dışında, Çocuk Hakları Sözleşmesine çocuk satışı, çocuk fuhuşu ve çocuk pornografisinin önlenmesine dair ek protokol, çocuk haklarının kullanılmasına dair özel hukuka ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi, Çocuklarda Cinsel İstismarın Önlenmesi ve Müdahale Biçimlerine ilişkin Lanzarote Sözleşmesi de bulunmaktadır. Türkiye bu sözleşmelerin tamamını Anayasa’nın 90. maddesine göre imzalamış ve onaylamıştır.

Çocuk Adalet Sistemi kapsamında, 20 Kasım 1989’da Türkiye tarafından imzalanan ve Anayasa’nın 90. maddesi olarak usule uygun onay ile 27.01.1995 yılında Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Çocuk Hakları Sözleşmesinin 40. maddesi, çocuğa özgü yargılama, usul ve esasları konusunda

düzenlemelere yer vermiştir. Dünya çocuklarının insan hakları yasası sayılan bu sözleşme, uluslararası hukukta çocuk haklarına dair en kapsamlı belge olup amacı, çocukların korunması için evrensel ilkeler belirlemek ve çocukları her türlü ihmal ve istismardan korumaktır. Sözleşmenin Resmi Gazete’de yayınlanmasından tam on yıl sonra, Çocuk Koruma Yasası yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin imzalandığı 1989 yılından Çocuk Koruma Yasasının yürürlüğe girdiği 2005 tarihine kadar geçen 16 yıl, bu uzun süre, çocuğa bakış açımızın ne kadar yetersiz olduğunu, büyük ihmal içerdiğini çarpıcı bir şekilde gösterdiği için özellikle burada özellikle vurgulamak isterim.

Çocuk Hakları Sözleşmesi, beş temel ilke doğrultusunda çocukların yaşam, gelişme, korunma ve katılım haklarını güvence altına almıştır. Bu beş temel ilkeye hep birlikte bakalım:

1. Sözleşmede 18 yaşını doldurana kadar tüm bireyler çocuk olarak tanımlanır.
2. Sözleşmedeki tüm haklardan, her çocuk ayırım gözetilmeksizin yararlanır. Sözleşme çocuğun ana babasının veya vasisinin veya diğer aile bireylerinin durumları, faaliyetleri, düşünce ve inançları nedeniyle ayırma tabi tutulmalarını yasaklar.
3. Sözleşme, yarar çatışmalarında çocuğun yararı esas alınarak onun yararına uygun eylem ve işlem yapılmasını, yasama organları, yönetsel makamlar, mahkemeler, sosyal yardım kuruluşları ve ana babalar tarafından çocuklarla ilgili yapılan tüm faaliyetlerde çocuğun yararının göz önünde tutulmasını zorunlu tutar.
4. Yaşıyla ve gelişimi ile orantılı olarak çocukların kendilerini ifade edebilme hakları, katılım hakları vardır.
5. Çocukların anne ve babalarının yanında yaşamalarının esas olduğu, ekonomik, sosyal, kültürel eksiklikler varsa ve çocuklar haklarını kullanamıyorlarsa, devletin destek vermesi, bu desteğe rağmen aile, çocukları ihmal ve istismar etmekte devam ediyorsa, çocukların devlet kurumlarının koruması altına alınması söz konusudur.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 40. Maddesi, herhangi bir durumda Çocuk Adalet Sistemi’ne dahil olmuş çocukların, öncelikle kendilerine özgü makam ve mekanlarda yine kendilerine özgü usul ve esaslarla karşılanmaları, bu sistemde saygınlık ve değer yargılarının, duygularının gelişmesi, onlara her türlü hukuki desteğin sağlanması, mümkün olan her durumda, adli kovuşturma ve kurumlara yerleştirmeden uzak tutulmalarına ilişkin düzenlemelere yer vermektedir. Çocuklara özgü adalet sisteminde çocuğun kendine özgü bir makamı olmalıdır. Çocuk mahkemelerinde uygulanacak kanun, usul ve esaslar yine çocuğa özgü ve yargılama hızlı ve adil olmalıdır. Çocuk Adalet Sistemi’nde gizliliğin önemi çok büyüktür. Yetişkin yargılamasından farklı olarak çocuk yargılaması daima gizli olmalıdır. Özel yaşamın korunması ve masumiyet karinesinin zedelenmemesi için yayın yasağı ve yargılamada ve kayıtlarda gizliliğe dikkat edilmesi, çocukların özel hayatının korunması açısından önem taşımaktadır. Çocukların susma hakkı vardır ve bir avukatın hukuki desteğinden zorunlu olarak yararlanmalıdır. Kovuşturma yaşağının olduğu bir yaş sınırı gereklidir. Sosyal araştırma ve inceleme yapılarak çocukları o koşullara iten nedenler araştırılmalı ve hürriyete müdahale en son çare olarak düşünülmelidir.

Ülkemizdeki Çocuk Koruma Kanununa bakıldığında bu temel ilkelerin hemen hepsi yer almış gibi görünmektedir. Ama bu kanun bir taraftan 18 yaşını bitirmemiş her birey çocuktur diye tanımlayıp diğer taraftan mahkeme kararıyla evlilik ve çalışma yaşını düşürülebilmektedir.

Çocuk Koruma Kanunu’nda daha sonra, koruma gereksinimi olan çocuklar ve mağdur çocuklar olarak yeni bir tanım yapılmıştır. Bu tanımda, fiziksel, zihinsel, ahlaki gelişimi, şahsi güvenliği tehlikede olan ihmal ve istismar edilen, kendilerine karşı suç işlenen çocuklar, koruma gereksinimi olan çocuklar kapsamına girmektedir. Yasaların suç saydığı bir eylemi gerçekleştiren çocuklar ise mağdur çocuklar olarak tanımlanmaktadır. Çocuklar arasına kesin çizgiler koyan bu tanımların çocukların öncelikli yararına uygun olmadığını ve bir miktar da çocuk ayrımcılığı sayılabileceğini düşünmek mümkündür.

Çocuk Mahkemeleri ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri olarak yapılan düzenlemede de, çocuk ve ağır cezayı yan yana getirmenin, çocuğun öncelikli yararı ve çocuk hakları açısından uygun olmadığı kesindir. Ülkemizde çocuk hakları kültürünün henüz oluşmadığını, çocuk haklarının tanınmadığını, çocuğun öncelikli yararını esas alan bir bakış ve anlayışın yerleşmediğini görmekteyiz. Bu nedenle vakit kaybetmeden çocukların üstün yararını esas alan bir bakış ve anlayışla yasal düzenlemelerdeki eksikliklerin giderilmesini, mevcut yasaların sağlıklı bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli alt yapı, kurum ve kuruluşların oluşmasını istiyoruz. Einstein’ın bir sözü ile konuşmamı bitirmek istiyorum “Bu dünya üzerinde bir mutsuz çocuk varsa hiçbir buluş ve icadın değeri yoktur”. Teşekkür ederim.

Av. AŞKIN TOPUZOĞLU

İstanbul doğumlu olup ilk ve orta eğitimi Çapa İlkokulu ve Çapa Ortaokulunda, Lise eğitimini Şehremini Anadolu Lisesinde tamamlamıştır. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 1982 yılında mezun olmuş ve 1984 yılında hukuk bürosunu kurmuştur. İstanbul Barosu’na bağlı olarak 1983 yılında başladığı serbest avukatlığa devam etmektedir.

İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezi kurucusudur. 1990 yılından bu yana Merkez üyeliği devam etmekte olup halen İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezinde başkanlık görevini yürütmektedir.

Çocuk Hakları ile ilgili birçok ulusal ve uluslararası çalışma ve seminerlere katılmış olup çocuk hakları, çocuk yargılaması ve istismar mağduru çocuklara ilişkin yayınlanmış makaleleri ve bu alanda farklı disiplinlerde çalışan kişi ve kurumlarla ortak yayınları vardır. Çocuk hakları konusunda pek çok televizyon ve radyo programına katılmış, çalışma ve röportajları gazetelerde yer almıştır. Ayrıca aktif olarak hukuki destek ve vekil olarak yargılamalarda görev almaktadır. Suça sürüklenen çocuklara ilişkin yargılamalarda görevine devam etmektedir.

İstanbul Barosu Staj Eğitim Merkezinde eğitim görevlisi olarak Çocuk Hakları / Çocuk Hukuk ve Çocuk Yargılaması konularında uzun yıllardır ders vermektedir. Ceza yargılamasında dosyalarda uzlaştırmacı olarak görev almaktadır.

Av. SEDA AKÇO BİLEN

HÜMANİST BÜRO

Merhaba, öncelikle davetiniz için çok teşekkür ederim. Burada uzun zamandır birlikte çalıştığımız meslektaşlarımız ve üstatlarımızla beraber olmak çok güzel, emeği geçen herkese çok teşekkür ederim. Bugün burada çocuk hakları konusunda önemli bir rol üstlenmiş bir üstadımızı anmak üzereyiz. Ben de bu alanda çalışıyorum ve “Çocuk Haklarının Savunulmasında Avukatların Rolü” üzerine konuşmak istiyorum.

Konuya biraz tarihçeden bahsederek başlamak istiyorum. Bu tarihçeyi iyi anlarsak buradan çıkarılması gereken dersi değerlendirme ve onun üzerinden de avukatın rolünü daha iyi anlatma fırsatımız olur diye düşünüyorum. Tarihsel süreci, Türkiye ve dünyada yapılan çalışmalar açısından adım adım takip ederek ele almaya ve konuşmamın sonunda bundan sonra bu alanda çalışan tüm meslektaşlarımızın rolü ne olmalıdır sorusuna yanıtlımı açıklamaya çalışacağım.

Çocuk hakları tarihçesini kısaca anlatırken bazı tarihlere işaret koymamız gerekiyor. Tarihte çocuk hakları kavramının ilk kez ortaya atılması 1894 yılında özellikle çocukların korunması üzerinden olmuştur. Bu yüzden ilk işareti buraya koyabiliriz. Çocuk hakları kavramı çocuğun korunma ihtiyacı üzerinden ortaya çıkıyor. Böyle bir hak arama hareketinin başlamasının en önemli nedeni toplumda önemli değişikliklerin meydana gelmiş olmasıdır. Kentleşme ve sanayileşme ile birlikte, çocukların, geniş ailenin koruyucu çevresinden uzaklaşarak işçi olarak çalışmaya başlaması ile meydana gelen mağduriyetler ve çocukların yaşadığı hak ihlallerinin görünür hale gelmesi üzerine, bunları ortadan kaldırmak ve çocukları korumak amacıyla bir hak arama hareketi başlamıştır.

Bu dönemi takiben, Avrupa Devletleri’nin bir cemiyet kurma girişimi; Belçika’da bir çocuk bürosu kurulması amacıyla gerçekleştirilen bir kongre; Sovyetler Birliği’nde bir Çocuk Hakları Bildirgesi yazılması; yine çocuk hakları ile ilgili ilk yayınlardan olma özelliği olan bir pediatrist tarafından yazılan kitap ve bunların yanında dünyanın değişik yerlerinde, kişilerin, yazarların, bakanların, hakimlerin, avukatların öncülüğünde gerçekleşen girişimler birbirini izlemiş, ancak I. Dünya Savaşı’nın çıkmasıyla bu çalışmalar kesintiye uğramıştır. Savaş gibi olağanüstü durumlar, her zaman çocuk hakları, insan hakları gibi çalışma ve uygulamaları kesintiye uğrattığı gibi, özellikle buna ihtiyacı olanlar bakımından da ağır mağduriyetlerin yaşanmasına neden olmuştur. Bugün de bunu deneyimliyoruz. Yakın tarihe ve özellikle de ülkemizin bulunduğu coğrafyaya bakıldığında, önce Balkanlarda yaşanan, arkasından da Ortadoğu’da halen devam eden savaşlarda çocuklar ve insanlar açısından çok ağır hak ihlallerinin meydana geldiğine tanık olmaya devam ediyoruz. Savaş söz konusu olduğunda herhangi bir metin koruyucu işlev görmemekte ve çalışmalar büyük bir kesintiye uğramaktadır. Ancak tarih bize göstermektedir ki, bu dönemlerin arkasından her zaman çok daha güçlü çalışmalar ortaya çıkmakta, savaşlarda yaşanan mağduriyetler yeni mücadele ve çalışmaların da konusunu teşkil etmektedir.

Bugün dünyada halen devam eden savaşları ve bunların yarattığı mağduriyetleri dikkate alarak yeni bir hukuk nasıl yaratılır diye etraflıca düşünmekte yarar vardır. Çünkü, bugün yaşadıklarımız bize, I. Dünya Savaşı sonrası tekrar başlayan çocuk hakları çalışmaları sonucu oluşturulan yeni hukuk sistemi ve koruyucu düzenlemelerin 50-60 yıl sonraki dönem ve toplumsal yapı için yeterli bir koruyucu etki yaratmadığını göstermektedir.

Çocuk hakları kavramının gelişimini özetlemeye dönersek, Birinci Dünya Savaşı’nın sebep olduğu kesintiden sonra 1920 yılında Cenevre’de “Save the Children” kurulmuş, daha sonra 1923 yılında Eglantyne Jebb isimli İngiliz sosyal reformcunun girişimi ile Cenevre Çocuk Hakları Bildirisi taslağı hazırlanmıştır. 1924 yılında da Milletler Cemiyeti Cenevre Çocuk Hakları Bildirisi’ni, Türkiye de imzalamıştır. Yani bu ilk uluslararası metne Türkiye de taraf olmuştur. 1929 yılında Türk Ocaklarından 4.000 çocuk ilk kez

TBMM’ne başvurarak hak talebinde bulunmuştur. Bu çok ilginç bir girişimdir, bugün bu sayıda çocuk toplanarak haklarımızı istiyoruz diyerek meclise bildirge verseler acaba neler olurdu?

Çocukların o günkü talepleri şunlardı ki, bu taleplerin birçoğu bugün de hala geçerlidir: Her çocuğa okul isteriz.

Çocukları döven ve işkence edenlere karşı kanun çıkarmanızı isteriz.

Çocukların dilendirilmesini yasaklayan kanunların şiddetle tatbik edilmesini isteriz.

Sokaklarda yatan çocuklara çatı isteriz.

Her çocuğa eşit gıda, sağlık ve hayat isteriz.

Fakir zengin her çocuğa izci teşkilatı isteriz.

Küçük çocukların hamallığına, yük taşımaya mani olmanızı isteriz.

Bu çalışmalar II. Dünya Savaşı’nın ara girmesiyle yeniden kesintiye uğramıştır. II. Dünya Savaşı sonrasında, bu alandaki tüm bireysel girişimlerin, küçük bildirgeler, kongreler ve hareketlerin kurumsal bir yapıya dönüştüğü, bir çatı altında toplanarak sözleşmeler haline geldiği görülmektedir. Bunların başlıcaları şunlardır:

1945	Birleşmiş Milletler, Ekonomik ve Sosyal Konseyi
1948	Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
1959	Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Çocuk Hakları Bildirgesi
1963	Unesco Türkiye Milli Komitesi, Türk Çocuk Hakları Beyannamesi
1979	Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Dünya Çocuk Yılı

Bu tarihsel süreci paylaşıırken buradan çıkaracağımız dersler olacak diye söz etmiştim. Önemli bir ders olarak şunun altını çizmek isterim. Bireysel hareket olarak başlayan girişimlerin kurumsallaşması biraz zaman almaktadır. Eğer bir hak savunucusu olarak çalışacaksanız, yaptığınız çalışma ve girişimlerden hemen bir sonuç beklememek ve beklediğiniz sonucu alamayınca da yılmamak gerekir. Çünkü bu alandaki çalışmaların kurumsal yapılara dönüşmesi, kalıcı sonuçlar alınması, biraz önceki tarihsel sürecin de bize gösterdiği gibi bazen 100 yıl sürebilmektedir.

Ülkemiz açısından bakıldığında, biz bu harekete 1920’lerde girdiğimize göre, üzerinden geçen zaman göz önüne alındığında, bireysel ve yerel problemlere müdahale eden savunu çalışmaları yapıyor olmamız ve bunların kurumsallaşmasını talep ediyor olmamız son derece doğaldır. 1920’lerden bugüne kadar ki dönemde Türkiye’de, bir taraftan uluslararası bildirgelere, sözleşmelere taraf olunurken diğer yandan iç hukukta da bir takım çalışmalar yapılmıştır. Bu alanın ilk ve önemli çalışmalarına örnek olarak 1948’de Naci Şensoy’un hazırladığı çocuk yargılamalarına ilişkin yayın, yine sevgili Av. Betül Onursal’ın tam bu alanda çocuklar için hazırlanmış bir yasa tasarısını inceleyen çalışması gösterilebilir. O tarihten bu yana, çocuklara özgü adalet talebimiz sürmektedir. Adil ve çocuğa özgü bir yargılama sisteminin yerleşmesi en büyük hedefimizdir. Biz avukatların, bir çocuğu en iyi şekilde savunmanın yanında, önemli bir diğer görevi de çocuk adalet sisteminin kurumsallaşmasını sağlayacak savunuyu yapmaktır.

Türkiye’de bu alandaki savunu çalışması yürüten kuruluşlar arasında barolar önemli örgütlerdir. Baroların bu alandaki çalışmaları da, çocuk adalet sisteminin ve adalet sistemi içerisinde çocukların savunusu ile başlamıştır. İstanbul Barosunda, İstanbul Çocuk Hakları Mahkemesinin kurulmasına paralel olarak bir komisyon kurulmuştur. Av. Betül Onursal ve birçok meslektaşımız birlikte çalışarak bu alanda hem bilgi hem de tecrübe edinilmesine katkı sundular. Henüz zorunlu müdafiliğin olmadığı bu dönemde, Baro’nun Çocuk Hakları Komisyonu üyeleri, çocuk mahkemelerinde yargılanmakta olan çocukların savunularını gönüllü olarak üstlenmiştir. Zorunlu müdafiliğin olmadığı o yıllarda, avukatların gönüllü olarak sistem içerisinde yer almaları, aksaklıkların fark edilmesi ve giderilmesini, aynı zamanda yeni yasal düzenlemelerin yapılmasını sağlayıcı bir talep oluşturmuştur. Bu çalışmalardan elde edilen bilgiler, komisyonun çalışmaları aracılığıyla yasaların değişimine ve dönüşümüne katkı sağlamıştır. Komisyon, mesleki faaliyetlerin yanında Çocuk Hakları Sözleşmesinin imzalanarak onaylanması ve daha sonra da iç hukuk normu haline getirilmesi için savunu çalışmaları da yapmıştır.

İstanbul Barosu bünyesinde kurulan komisyon daha sonra merkez haline gelmiştir. Üyeleri Çocuk Koruma Kanunu hazırlık komisyonunda görev almış, yasama faaliyetlerini düzenli olarak takip ederek görüş sunmuş ve bu suretle bu alanda birçok yasanın çıkarılmasına katkı vermiştir. Bu alanda deneyimli meslektaşlarımızın, başta Av. Betül Onursal olmak üzere, uluslararası sözleşme ve belgeleri dilimize çevirmesi, dünyadaki gelişmeleri takip etmemiz sağlamış ve savunuculuk çalışmalarının gücünü artırmıştır. Türkiye’de çocuk hakları hareketinin başlaması, güçlenmesi için öncülük eden İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezi, bugün de çalışmaya devam etmektedir.

Avukatlar bugüne kadar, çocukların hak ihlalinin mağduru olduğu durumlarda savunmalarını üstlenmekte yani çocukların korunmasında rol almaktaydı. Çocuklar adına, onları temsilen konuştuk bugüne kadar, ancak bugün bu rol yeterli değildir. Çocuk hakları, çocukların birey olarak kabul edilmesini ve onların toplumsal yaşama katılımının sağlanmasını talep ediyor. Bu nedenle, savunu biçiminin ve konusunun değiştirilmeye, yapılandırılmaya ve çocuğun kendini savunmasına alan açılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Çocukların katılımını, söz sahibi olma haklarını öne çıkaracak yeni bir stratejinin gerekliliğinden söz ediyorum. Bu yetişkinliğin değişmesini gerektiren bir stratejidir. Öte yandan, yukarıda da söze ettiğim üzere, eldeki kurumlar ve araçlar, çocukları korumaya yetmiyor. Yerine yenilerini üretmemiz gerekiyor. Bu stratejiyi yenilerken, bizden öncekilerin nasıl yaptıklarına bakmamız yol gösterici olacaktır. Süreyya Hanım da örnek alabileceğimiz kişilerden biridir. Öncü insanların zamanla çalıştıkları konular gündemden düştüğü için gözümüzde önemleri azalabilir, yöntemleri doğru gelmeyebilir. Oysa, bize yol gösterecek olan onların söylemleri veya yöntemlerinden çok heyecanları, motivasyonları, azim ve cesaretleri olmalıdır. Biz avukatlar, çocuk hakları savunuculuğunda üzerimize düşen görevi yerine getirebilmek için cesaret, kararlılık, değiştirme motivasyonu, tutku ve hevesi örnek alarak yeni yol ve yöntemler belirlemek durumundayız. Teşekkür ederim.

AV.SEDA AKÇO BİLEN

1989 yılında Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldu. Avukatlık stajını İstanbul Barosu’nda yaptı. Yüksek lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Adli Tıp Enstitüsünde tamamladı. 1990 yılından itibaren İstanbul Barosu, British Council, UNICEF gibi çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşlarda çocuk hakları alanında çalışmalar yürüttü. 1994 yılından bu yana avukatlar, hakim ve Cumhuriyet Savcıları, polis memurları gibi çeşitli meslek elemanlarına yönelik meslek içi eğitimler düzenledi. Çocuk hakları ve insan hakları alanında yayınları bulunmaktadır. 2010 yılında Bürge Akbulut ile birlikte Hümanist Büro’yu kurdu.

Hümanist Büro, başta çocuk hakları olmak üzere tüm insan hakları konularında; kamu ve özel sektöre ait yerli ve yabancı kurum ve kuruluşlara, yerel yönetimlere, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarına, siyasi partilere ve şahıslara Avrupa Birliği ve uluslararası mevzuat bağlamında plan, proje, kişisel gelişim, araştırma, geliştirme, organizasyon, eğitim konularında danışmanlık hizmetleri vermektedir.

DİNLEYİCİLERDEN ANILAR

Av. Ayla Babila

Muzaffer Akgün

BİR ÖMÜR BÖYLE GEÇTİ
Süreyya Ağaoğlu

Ölümünün 30. yılında Süreyya Ağaoğlu'nu anıyoruz.

Av. AYL A BABİLA

Ben Avukat Ayla Babila, Türk Hukukçu Kadınlar Derneği eski başkanayım ve halen, Sevgili Süreyya Ağaoğlu’nun da üyesi olduğu Türk Amerikan Üniversiteliler Derneği’nin Genel Başkanlığı’nı yürütüyorum. Toplantıya gelirken ben de Süreyya Hanım’la ilgili anılarımı paylaşmak istiyordum. Toplantıyı yöneten hocam Prof. Dr. Aysel Çelikel bana söz verdi. Kendisine çok teşekkür ediyorum. Sevgili Betül Onursal’ın bahsettiği 1984 yılı İstanbul Barosu seçimlerinde Süreyya Hanım ile birlikte iki kadın olarak Barolar Birliği delegesi seçilmiştik. Baroya delege olarak, Türkiye’nin ilk kadın avukatı olan kimliğini taşıyan çok değerli bir hukukçu ile birlikte seçilmek benim için her zaman hayatımın en onurlu anlarından biri olmuştur. Süreyya Hanım’ı ilk orada tanımıştım, çok samimi bir şekilde toplantıda bana gel yanıma otur demişti, gece gündüz yapılan toplantıları birlikte izlemiştik. O güne ait detaylar anılarımda daima canlıdır.

Türk Hukukçu Kadınlar Derneği’nde 1986-1988 Av. Hikmet Güngör’ün başkan olduğu dönemde ben de yönetimdeydim. Genel Sekreter olarak görev yapıyordum. 1986 yılı Federasyonun Barselona (İspanya) toplantısına katılan Süreyya Hanım Kongrede söz alarak “Av. Hikmet Güngör Başkanlığındaki Yönetim Kurulu bu işi yapar’ demiş ve (FİFCJ) Federasyonun gelecek sene toplantısının İstanbul’da yapılmasını teklif etmiş ve bu teklif alkışlarla kabul edilmişti. Süreyya Hanım bir kanaate vardı mı yönetime sormaya gerek duymazdı. Çok heyecanlandık, ilk defa uluslararası bir toplantı düzenleyecektik. 7-11 Eylül 1987 tarihli kongre fevkalade güzel ve başarılı oldu. Ben ilk defa yabancı hukukçu kadınlarla tanıştım. Bu sayede Napoli’de 1997 tarihinde Federasyon Genel Kurulunda konsey üyeliğine seçildim. Çok önemli görevlerde bulunan hukukçu kadınlarla dost oldum, bunu Süreyya Hanım’a borçluyum. Süreyya Hanım aynı zamanda bir soroptimistti ve Boğaziçi Soroptimist Kulübü üyesiydi, ben de aynı kulüpte üye olduğum için düzenlenen toplantılarda da bir araya gelirdik.

Barolar Birliği Genel Kurul Toplantısı için birlikte Ankara’ya gitmiştik. O sıralar “Bir Ömür Böyle Geçti Sessiz Gemiye Beklerken” adlı kendi hayatını anlatan kitap yeni basılmıştı. Yanında getirdiği kitapları bana vererek “Ayla, bunları Barolar Birliği delegelerine dağıtır mısın lütfen? “ dedikten sonra, bir tanesini de bana vermişti.

Süreyya Hanım’ın vefatının hemen arkasından ben Federasyon’un Tel Aviv’deki kongresine katılmıştım. O kongrede, ilk gün Süreyya Ağaoğlu Anma Toplantısı düzenlenmiş, bütün gün onun çalışmalarını, kişiliğini anlatan konuşmalar yapılmıştı. Bugün de kendisini sevgi, saygı ve rahmetle anıyorum.

2009 yılında Türk Hukukçu Kadınlar Derneği Başkanı olduğum Yönetim Kurulunda Sevgili Avukat arkadaşım Meral Umut Akarçay da yönetimdeydi. Aynı zamanda Çocuk Dostları Derneği Başkanıydı. Süreyya Ağaoğlu hatırasına bir “Anı Kitap” oluşturmak üzere, hem Türk Hukukçu Kadınlar Derneği, hem de Federasyon’un üyelerinden Süreyya Hanım’la ilgili anı, duygu ve düşüncelerini yazmalarını istedik. Federasyonda Süreyya Hanım’ı tanıyan üyelerin çoğu hayatta değildi ama birçok üye kendisi ile tanışmamış olsa da Süreyya Ağaoğlu ismini çok iyi bildiğini, yurtdışındaki çalışmalarından haberdar olduğunu söyleyerek yine de yazılar gönderdiler, hepsini bu anı kitabına koyduk.

Süreyya Hanım gerçekten çok candan, samimi bir insandı ve aynı zamanda çok esprili bir yanı da vardı. Anı kitabımızda, Türk Hukukçu Kadınlar Derneğinin kurucu üyelerinden Malike Bayülken anılarını yazarken şöyle demişti: “Herkes Süreyya Hanım’ın farklı bir yönünü anlatıyor, ben ise onun esprili yönünü gösteren bir anı paylaşmak istiyorum”. Malike Hanım’ın anısı şöyle; bir Federasyon Toplantısı için kaldıkları otelden çıkmışlar, Süreyya Hanım, Malike Hanım ve Süreyya Hanım’ın kız kardeşi Gültekin Hanım hep birlikte bir kuaföre gidelim demişler. Kuaförün kapısının hemen önünde bir dilenci varmış, Gültekin Hanım biraz para vermiş dilenciye, sonra içeri girmişler. Kuaförde işlerini tamamlayıp çıkarlarken bakmışlar aynı dilenci onlardan yine para istiyor. Gültekin Hanım kızmış, daha biraz önce sana para verdik, sen tanımadın her halde bizi deyince, Süreyya Hanım kardeşine dönmüş “kızma kardeşim, kuaförden çıktık güzelleştik, dilenci ondan tanımamıştır bizi” demiş.

İstanbul Barosu’nun 140.Kuruluş yıl dönümünde, Baro yönetiminin düzenlediği etkinlik programında, 5 Nisan 2018 Salı günü Avukatlar Günü’nde “Geçmişten Geleceğe Avukatlık” konusunda bir konuşma yapmam istenmişti. Ben konuşmama “biz kadın avukatlara avukatlık yolunu açan ilk kadın Av. Süreyya Ağaoğlu’ diyerek başladım. Kendisine minnet ve şükran borcumuzu ifade ettim, bunu her fırsatta ifade etmeye de devam edeceğim.

Allah rahmet eylesin.

Hepinize çok teşekkür ederim.

Av. AYL A BABİLA

İstanbul Hukuk Fakültesi bitirdikten ve avukatlık stajını tamamladıktan sonra Vakıflar Bankası Marmara Bölgesi Hukuk Müşavirliğinde avukat olarak, daha sonra Hukuk Müşaviri Yardımcısı olarak çalışmış, 1983 yılında emekli olduktan sonra eşi Avukat Necdet Babila ile birlikte serbest avukatlık yapmıştır. 1983 yılında İstanbul Barosu seçimlerinde Türkiye Barolar Birliği’ne delege olarak seçilmiştir. 21. Dönem THKD Başkanı, 20.Dönem, 14.Dönem ve 13. Dönem 2. Başkanı ve 9.Dönem Genel Sekreter olarak çalışmış ve 1997 Napoli, 2000 İspanya/Toledo, 2003 Capo Verde, 2009 Paris ve 2012 Senegal, 2013 Roma, Uluslararası Hukukçu Kadınlar Federasyonu Toplantılarda Konsey üyesi olarak seçilerek derneği yurtdışında temsil etmiştir. Halen Türk Amerikan Üniversiteliler Derneği Genel Başkanlığını sürdürmektedir.

MUZAFFER AKGÜN

SÜREYYA AĞAOĞLU ÇOCUK DOSTLARI DERNEĞİ ERKEK ÖĞRENCİ YURDU ESKİ ÖĞRENCİSİ

Değerli Konuşmacılar ve Dinleyiciler,

Ben Muzaffer Akgün, 1966 yılında yurttan kalan çocuklardan birisi olarak size Süreyya Hanım’ın meslek hayatı dışında nasıl birisi olduğunu anlatmak istiyorum. 1966 Varto depreminden sonra, aralarında benim de bulunduğum kimsesiz kalan 300 çocuk Ankara’ya getirilmişti. Süreyya Hanım, o zamanki yurt müdürü İlhami Bey’le birlikte Ankara’ya gelerek bu kimsesiz çocuklardan on çocuk alarak İstanbul’a getirmişlerdi. O on çocuktan birisi de bendim, bizi Maslak’taki henüz 2-3 yıllık olan yurda yerleştirdiler, orada beş sene kaldım. Süreyya Hanım’ın anne tarafı çok güçlüydü. Sık sık gelir, her geldiğinde ve özellikle de yılbaşlarında bize hediyeler alırdı. Bizi bir anne şefkatiyle severdi, hakkını hiçbir zaman ödeyemeyiz. Çok değerli bir Cumhuriyet kadınıydı, rahmetle anıyor ve saygıyla hatırası önünde eğiliyorum.

FOTOĞRAFLARLA SÜREYYA AĞAOĞLU

BİR ÖMÜR BÖYLE GEÇTİ
Süreyya Aġaoğlu

Ölümünün 30. yılında Süreyya Aġaoğlu'nu anıyoruz.

“Osmanlı saltanatını, Kuvay-ı Milliye’yi, Cumhuriyet’i yaşamış ve inançları uğruna çok sahada mücadele etmiş bir Türk kadını olarak yazmam gereken çok şey olduğuna inanır, fakat bu düşüncemi bir türlü gerçekleştiremezdim. Bu sene artık yaşımın çok ilerlediğini, hadiseleri unutma ihtimali belirdiğini görüp benden sonra gelenlere faydası olur düşüncesi ile hatırlayabildiklerimi yazmaya başladım.”

Süreyya Ağaoğlu, 1972

“Babam 1908 Hürriyet ihtilâlinden sonra, Fransa’da tanıştığı ittihatçılara katılmak üzere esir bir Türk diyarından Türkiye’ye hareket etmiş. Sonra anneme, Türkiye’de kalmaya kararlı olduğunu yazmış. Annem mektubunda “Sen nerede isen ben oradayım, çocukları getiriyorum” diye cevap vermiş. Çocukluğumu, İstanbul’a Bakü’den hareketimizi adeta bir rüya gibi hatırlıyorum. Yine hayal meyal Batum’dan vapura binişimizi ve bana çok kalabalık görünen Galata rıhtımına gelişimizi, o kalabalık arasında babamın bize el salladığını görür gibi oluyorum. Yıl 1910’du.”

Süreyya Ağaoğlu “Bir Ömür Böyle Geçti” ‘den

Arşiv No: 0001 058_0066

Solda Oturan Süreyya Ağaoğlu, ortada Anne Sitare Ağaoğlu ve kucağında Gültekin Ağaoğlu.

Ayaktakiler: Soldan sağa Abdurrahman Ağaoğlu, Tezer Ağaoğlu Taşkiran, Samet Ağaoğlu.

1919-1920

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 058_0061

Soldan sağa: Samet Ağaoğlu, Tezer Ağaoğlu Taşkiran, Süreyya Ağaoğlu, Abdurrahman Ağaoğlu

1913

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 058_0063

Süreyya Ağaoğlu “Çok sevdiklerime, bendeniz”

1920-1930

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 051 016_0001

Süreyya Ağaoğlu

1928

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 056 076_0001

En arkadaki soldan ikinci Süreyya Ağaoğlu, lisede sınıf arkadaşlarıyla beraber

1915-1921

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

“Lise hayatım işgal yıllarına rastlar. Halk için için kaynıyor, işgal kuvvetlerine karşı duyulan kin bilinçleniyordu. Sultanahmet Meydanı’nda yapılan mitingle bu hisler açığa vuruldu. Sınıf sınıf dolaşıp arkadaşları topladık, beraberce okuldan çıkıp Sultanahmet’e gittik, ateşli hatipleri dinleyip vatan sevgimiz ve mukavemet gücümüz şahlanmış olarak döndük. Coşkun bir dalgalanmaydı o miting... Halide Edip Hanım’ın konuşmaları, camilerden yükselen selâlar, o insan denizinin heyecanı...”

Süreyya Ağaoğlu “Bir Ömür Böyle Geçti” ‘den

Bir ömür böyle g

Arşiv No: 0001 051 119_0001

“1921 yılı sonbaharında üç arkadaşım ile Darülfünun’un, yani Zeynep Hanım Konağı’nın merdivenlerini çıkıyorduk. Arkadaşlarımdan biri Fen, diğeri de Edebiyat Fakültesine girmek istiyorlar, ben de Hukuk Fakültesini kızlara açtırmak ve Hukuk tahsili yapmak istiyordum. Hukuk Fakültesi Reisi Devletler Hukuku Profesörü mer-hum Selâhattin Bey köşede bir masa başında oturuyor, yanında Profesör Veli Bey, karşısında da Kâtib-i Umumî Rauf Bey duruyorlardı. İçeriye girip: “Ben Süreyya Ağaoğlu’yum. Bezm-i Âlem Valide Sultanisi’ni bu sene bitirdim. Hukuk tahsili yapmak istiyorum, beni hukuka kaydeder misiniz?” dedim. “Üç arkadaş daha bul, hemen fakülteyi açalım” dedi.”

Süreyya Ağaoğlu “Bir Ömür Böyle Geçti” ‘den

Arşiv No: 0001 056 070_0001

Soldan üçüncü Süreyya Ağaoğlu, hukuk fakültesinde arkadaşları ile beraber

19/04/1339

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 056 074_0001

Ortada Süreyya Ağaoğlu, hukuk fakültesinden arkadaşları ile beraber.

07/1340

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

“Sömestr sonunda ailece Ankara’ya babamın yanına gittik. İstanbul’dan Zonguldak’a vapurla gittik. Oradan İnebolu’ya ulaşarak, Ankara yoluna düzüldük. Yollar, köyler, köprüler, her şey haraptı. Bütün ulaşım telleri kesilmişti. Dağların eşkıya dolu olduğunu bildiğimizden geceleri müthiş ürküyorduk. Bir gece karanlıkta kağı sesi duyduk. Yaklaşınca cepheye silâh taşıyan, biri yaşlı biri genç iki kadın gördük. Onlar korkusuzdu. Kendimizden çok utandık.”

“O yaz Atatürk’ü ilk defa olarak İhsan Bey’lerin bahçesinde gördüm. Bütün Türk’ler gibi ben de ona gıyaben tapıyordum. Atatürk’ü seyrederken onun güneş kadar parlak saçlarını, şahsiyetinden fışkıran enerjiyi de görüyor ve babamdan da aldığım telkinle zaferin mutlaka kazanılacağına inanıyordum.”

“Yaz sonunda Tezer, ben ve Abdurrahman tahsilimize devam etmek üzere İstanbul’a dönüş yolculuğuna başladık. Annem bütün çocuklarını yanından ayırmak istemeyerek Samet’i ve küçük Gültekin’i yanında alıkoydu. Ankara’ya giderken İstanbul’u düşman istilâsı altında bırakmıştık, her tarafta düşman bayrakları ve askerleri vardı. Dönüşümüzde ise işgal kuvvetlerinin resmen çekilmemiş olmasına rağmen, bunlar artık yoktu, yalnız Türk bayrağı, yalnız Türk askeri gözüküyor, yalnız Türkçe duyuluyordu. O zaman insanın içine doğan mutluluğu kelimelerle anlatmak pek güç oluyor.”

Süreyya Ağaoğlu “Bir Ömür Böyle Geçti”’den

Arşiv No: 0001 056 077_0001

Önde Soldan ikinci Süreyya Ağaoğlu, fakülteden arkadaşlarıyla

1921-1925

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

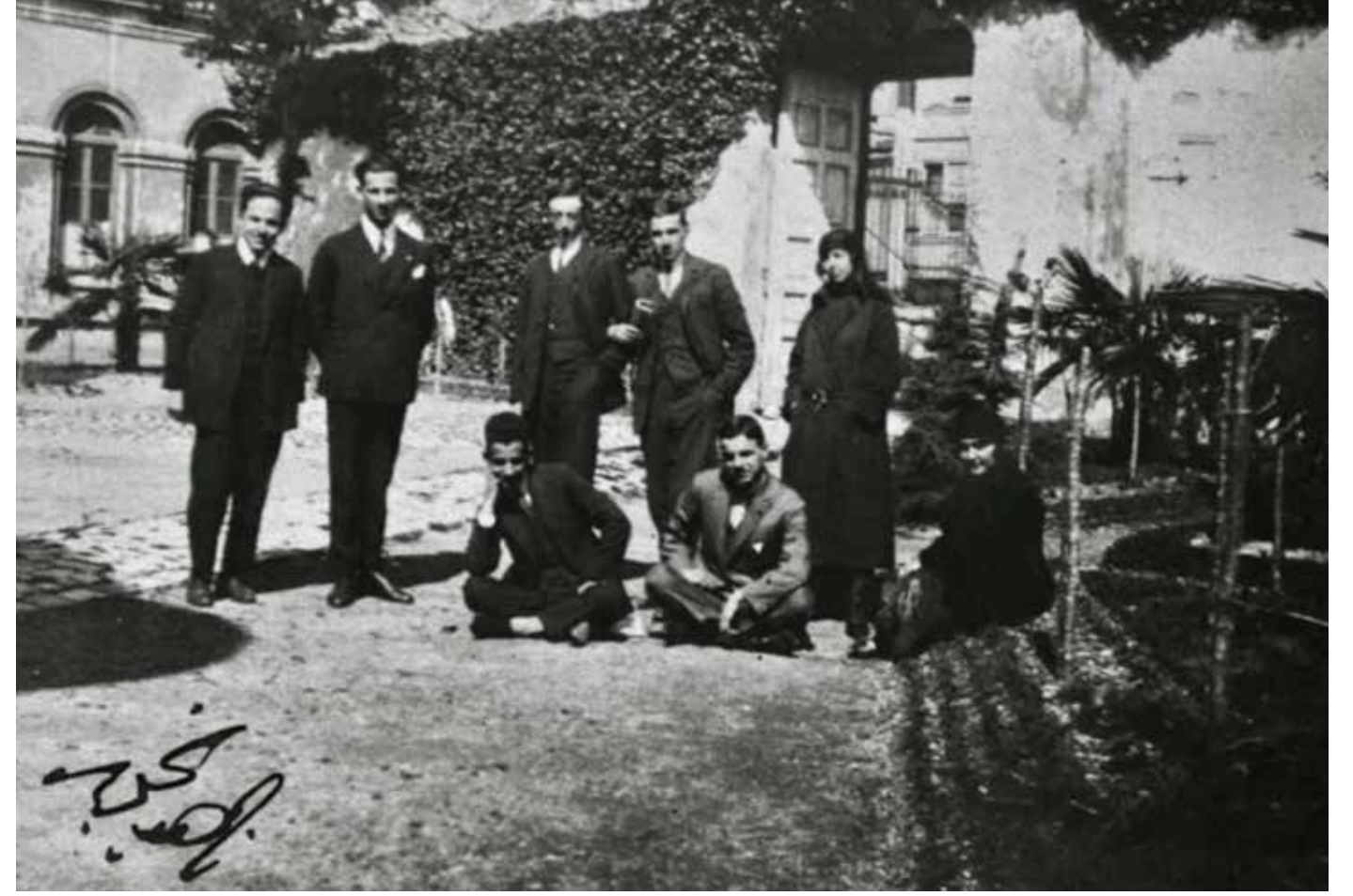

Arşiv No: 0001 056 078_0001

Darülfünun'da kız öğrenci arkadaşları arasında Süreyya Ağaoğlu

1921-1924

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 056 084_0001

En sağda Süreyya Ağaoğlu, hukuk fakültesinden arkadaşlarıyla

1921-1925

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 056 088_0001

Ön sırada sağda ikinci Süreyya Ağaoğlu, hukuk fakültesinden arkadaşlarıyla

1921-1924

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 056 093_0001

Önde solda Süreyya Ağaoğlu, hukuk fakültesinden arkadaşlarıyla

1921-1924

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 056 137_0001

“1924-25 ders yılında üniversiteden mezun olmuştum. O ruh hâli içinde tek düşüncem Ankara’ya gitmekti. O devirde Atatürk, Ankara’nın ruhuydu ve Ankara her halde pek az şehre nasip olan bir şevk, heyecan ve gelişme havası içinde yaşıyordu. Meselâ Atatürk devrinde Cumhuriyet Bayramları öyle büyük bir heyecan ve duyarlılıkla kutlanırdı ki...”

“Atatürk ile Lâtife Hanım Keçiören’deki bu evimize sık gelirlerdi. O devirlerde Atatürk sıcak aile muhitlerinde vakit geçirmeyi sever, yetişen gençleri bir baba iftiharını ile takip ederdi. Bizler o senelerde Ankara’nın sayılı okumuş, yüksek tahsil yapmış ve batı anlamında hayat mücadelesine atılmış genç kızları idik. Onun için sevgi ve takdir hislerini bizden saklamazdı.”

Süreyya Ağaoğlu “Bir Ömür Böyle Geçti” ‘den

Darülfünun önünde

1921-1925

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 054 110_0001

“1932 yılında ailece İstanbul’a taşınarak hayatımızın güzel bir dönemini kapattık. Babam her pazartesi gecesi evde, devrin tanınmış düşünürlerinin katıldığı büyük toplantılar düzenlemeye başladı. Nâzım Hikmet, Sabiha ve Zekeriya Sertel, Hamdi Başar, Prof. Sekip Bey, Prof. Hilmi Ziya, Prof. Zühtü Bey, Prof. Ziyaeddin Fahri, Şukûfe Nihal, Nizamettin Nazif, Peyami Sefa, bazen Mithat Cemal ile Nadir Nadi idi.”

Süreyya Ağaoğlu “Bir Ömür Böyle Geçti” ‘den

Arşiv No: 0001 056 260_0001

Süreyya Ağaoğlu

Süreyya Ağaoğlu, Avukat cübbesiyle

1940

Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği Arşivinden Alınmıştır.

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

“... 1949 yılında hayatımda beni en fazla tatmin eden işin ilk adımlarını atıyordum. İngiltere ve Amerika’da başıboş çocuklara devletçe ve özel derneklerce gösterilen ilgiyi bir hayli tetkik etmiş, bu çocuklar için kurulan müesseseleri gezmiştim. Yurda döndüğüm bir sırada arkadaşlarıma bu çocuklarla ilgilenecek bir dernek kurma fikrimi açtım. İki yıllık bir konuşma ve ikna devresinden sonra 1948’de İstanbul’daki evime tanınmış iş adamlarımızı, birçok meslek sahibi hanımı davet ederek bu konunun müzakeresini istedim. Fikir büyük bir zevk ve heyecanla karşılandı. İkinci toplantıda katılanların sayısı yarıya indi. Üçüncü toplantıda ise 10-15 kişi kalmıştık. İşte bu 10-15 kişi ile 1949 yılı Mayıs ayında «Çocuk Dostları Derneği»’nin ilk nüvesini kurduk.”

Süreyya Ağaoğlu “Bir Ömür Böyle Geçti”’den

Çocuk Dostları Derneği, Fenerbahçe Öğrenci Yurdu, Temel Atma Töreni

Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği arşivinden alınmıştır.

“En Büyük Uğraşım Çocuklar.” Süreyya Ağaoğlu

1940-1950

Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği arşivinden alınmıştır.

Çocuk Dostları Derneği, Bağış Toplama Organizasyonu

Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği arşivinden alınmıştır.

Süreyya Ağaoğlu, Çocuk Dostları Derneği Erkek Öğrenci Yurdu çocukları ile beraber

1940-1950

Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 055 063_0001

Süreyya Ağaoğlu

Madrid

1952

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 055 033_0001

*Soldan ikinci Süreyya Ağaoğlu, sağdan ikinci Batı Almanya Şansölyesi Adenauer
Uluslararası Barolar Birliği Toplantısı, Bonn*

1950-1960

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 055 078_0001

*Sağdan ikinci Süreyya Ağaoğlu, Uluslararası Hukukçular Konferansı
Yeni Delhi, Hindistan*

1952

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 058_0035

“1974 yılında Ankara’da toplanan Barolar Birliği’nin bana büyük bir ince düşünce ile Cumhuriyet’in ilk kadın avukatı sıfatıyla bir bröve verdiği toplantısında konuşulan konuların başında «Avukatın savunma hakkı» geliyordu.”

“1975 yılı yazında Uluslararası Kadın Hukukçular Konfederasyonu’nun Varna Kongresi’ne Türk Hukukçu Kadınlar Derneğinden 20 kişilik bir grupla katıldık. Kongreye, dernek çalışması raporu olarak, «Evlilik ilişkileri içinde kadının evlilik müessesesi ve çocukları konusunda hak ve görevleri» konulu bir bildiri sunduk.”

“1981 Yılı Atatürk’ün 100. yıldönümünün yurtta ve dünyada kutlanması nedeniyle o yıl birçok toplantıya katıldım ve konuşmalar yaptım. Bunlar Üniversiteli Kadınlar Derneği, Soroptimistler, Hukukçu Kadınlar Derneği, Boğaziçi Üniversitesi, Amerikan Lisan Dershanesi, Cannes’da toplanan Uluslararası Sorumlu Kadınlar Teşkilâtı’nın 2’nci Uluslararası Yazar ve Gazeteci Kadınlar Konferansı’nın 6. toplantıları idi.”

Süreyya Ağaoğlu “Bir Ömür Böyle Geçti” ‘den

Ön sırada sağdan üçüncü Süreyya Ağaoğlu, Uluslararası Hukukçular Kongresi

1962

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 057 020_0001

Arşiv No: 0001 057 019_0001

İstanbul Barosu'nun Meslekte 40. Yıl Toplantısı

1974

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

İstanbul Barosu'nun Meslekte 40. Yıl Toplantısında Süreyya Ağaoğlu konuşma yaparken

1974

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 057 085_0001

Önde sağdan dördüncü Süreyya Ağaoğlu, İstanbul Sultanahmet Adliyesi önünde meslektaşları arasında.
(İstanbul Barosu'nun Meslekte 40. Yıl Toplantısı münasebetiyle)

1974

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Türkiye Barolar Birliği VII Genel Kurul
Ankara

10-11-12 Ocak 1974

Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği Arşivinden Alınmıştır.

Arşiv No: 0001 055 034_0001

Üçüncü sırada soldan ikinci Süreyya Ağaoğlu, ikinci. sırada soldan beşinci Avukat Suat Berk, hemen arkasında Avukat Fani Motola, Uluslararası Hukukçu Kadınlar Derneği (FIDA) Toplantısı
Varna

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 058_0041

Arşiv No: 0001 055 043_0001

Süreyya Ağaoğlu, AMMPE Uluslararası Kadın Gazeteciler ve Yazarlar Toplantısı

1983

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Süreyya Ağaoğlu, bir toplantı sırasında, kürsüde

1980-1989

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

Arşiv No: 0001 056 250_0001

Bütün bunları başımdan geçen tecrübelerle dayanarak yazıyorum. Diyeceksiniz ki buna rağmen niçin hâlâ Avukatlık yapıyorsunuz? Sessiz gemi gelinceye kadar hizmet etmek istiyorum.”

Süreyya Ağaoğlu (1903-1989)

Süreyya Ağaoğlu, kürsüde, konuşma yaparken

1980-1989

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Süreyya Ağaoğlu özel arşivinden alınmıştır.

ANI DEFTERİ PAYLAŞIMLARI

BİR ÖMÜR BÖYLE GEÇTİ
Süreyya Ağaoğlu

Ölümünün 30. yılında Süreyya Ağaoğlu'nu anıyoruz.

METE ILGAR**SÜREYYA AĞAOĞLU ÇOCUK DOSTLARI DERNEĞİ ÜYESİ VE ESKİ BAŞKANI**

“Otuz yıl önce kaybettiğimiz ve bu ülkenin yetiştirdiği değerlerimizden Süreyya Ağaoğlu Hanımı bugün minnet ve rahmetle andık. Derneğimizin üyeleriyle her yıl bir araya geldiğimizde onun bizlere ne kadar önemli bir emanet bıraktığının bilincine daha çok varıyoruz. Süreyya Hanım, birçok dernek ve kuruluşun ülkemize katkı sağlamasında emeği olan bir insandı. Özellikle sokak çocuklarının içinde bulunduğu çaresizliği fark edince “Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği”ni kurdu ve birçok gayrimenkulü bu derneğe bağışladı. Bu dernek vasıtasıyla imkanları sınırlı birçok çocuğumuzun hayatı kurtulmuş oldu. Yine derneğimize büyük emeği geçmiş olan, derneğimizin bugünlere gelmesini sağlayan Av. Meral Umut Akarçay Hanım’a da bu vesile ile en derin sevgi ve saygılarımı sunarım. Derneğimiz bugün daha donanımlı, dinamik yöneticilerimizin kurumsal idaresinde, emin adımlarla Süreyya Hanım’ın gösterdiği yolda ilerlemektedir. Onun bize gösterdiği ışıklı yoldan giderek laik, çağdaş, Atatürk İlkeleri’ne bağlı gençlerimizin yetişmesinde katkı sağlamak derneğimizin asli görevidir. Ülkemizin aydınlık geleceğine inanarak, derneğimizin, Süreyya Hanım’ın açtığı yoldan onun manevi varlığını sürekli yaşatarak, aziz ruhunu huzurlu kılacak faaliyetlerine devam etmesini diler, kendisini minnetle tekrar anarım. Saygılarımla.”

ALİ RIZA AKYOL**SÜREYYA AĞAOĞLU ÇOCUK DOSTLARI DERNEĞİ ÜYESİ VE 2011-2018 DÖNEMİ YURT VE DERNEK MÜDÜRÜ**

“Vefatının 30. yılında büyüğümüz, kurucumuz Süreyya AĞAOĞLU’ nun böyle bir sempozyumla anılması çok seçkin bir davranıştır. Aynı zamanda kuruluşumuzun 70. yılı olan 2019’da düzenlenen etkinlikler, Derneğimize ve Vakfımıza yeni bir içerik ve yeni bir boyut kazandırmıştır. Bu yolda çalışan yönetim kurullarımızı ve emeği geçenleri kutlar, en içten teşekkürlerimi sunarım. Saygılarımla.”

MUSTAFA SÜREYYA SEZGİN**SÜREYYA AĞAOĞLU ÇOCUK DOSTLARI DERNEĞİ ÜYESİ**

“Süreyya Ağaoğlu Hanımı 29 Aralık 1989 yılında sonsuzluğa uğramamızın üzerinden tam otuz yıl geçti. “Süreyya” bildiğiniz gibi gökyüzünde yedi yıldızdan meydana gelmiş bir takımyıldızıdır. İşte 116 yıl önce Azerbaycan’ın Şusa kentinde de böyle bir yıldız doğdu. Ben her zaman Türk kadınlarının bilgelğine, özveri ve cesaretine hayran olmuşumdur. Tarihimizi cesur kadınlarımızla birlikte meydana getirdik. Hiçbir ülkenin kadınları, erkeklerinin yanında bu ülkenin kadınları kadar dimdik ayakta durmamıştır. Yine tarihteki ilk kadın hükümdar, bir Türk kadını olan ve M.Ö. 6. yüzyılda Saka İmparatorluğu’nu yöneten Tomris Hatundur. Süreyya Hanım da, Tomris Hatun gibi bu ülkenin tarihine adını yazdıran ilklerdendir.

Artık şunu bilmekteyiz ki, bir ülkenin gelişmesi, ilerlemesi, çağdaş medeniyetler seviyesine erişmesi o ülkenin kadınlarının gelişmesi ile doğru orantılıdır. Süreyya Hanım, 86 yıllık yaşamında bitmeyen enerjisi ve yaydığı ışıkla birçok sosyal kuruluş ve kuruma önderlik etmiş, örnek teşkil etmiş ve insanların hayatına dokunmuştur. Özellikle 20 yıl kadar bir zaman diliminde üyesi bulunduğum “Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği”nde bizzat yaşadığım, gözlemlediğim faaliyetler, onun ne kadar yüce gönüllü ve ileri görüşlü bir insan olduğunu bize kanıtladı. Avantajlı ve konforlu bir yaşamın yerine, mücadeleci, üretici ve yaratıcı, zor bir yaşamı tercih etmesi, toplumuna karşı duyduğu sorumluluk, onu ölümsüzler arasına katmaya yetmiştir. Bugün aramızdan ayrılışının 30. yılını minnet, şükran ve rahmetle anarken, onun açtığı yoldan giderek bu etkinliği düzenleyen, topluma gönül verenleri kutlar ve teşekkür ederim.”

BEKİR AYKUT CİVELEK**SÜREYYA AĞAOĞLU ÇOCUK DOSTLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKAN YARDIMCISI**

“Sadece yaşadığı dönemi değil yıllar öncesinden günümüzü de ışığı ile aydınlatan, ateşi ile ısıtan Süreyya Ağaoğlu’nu saygı ile anıyorum.”

ZÜLEYHA KIRCAOĞLU**SÜREYYA AĞAOĞLU EĞİTİM VE ÖĞRETİM VAKFI YÖNETİM KURULU ÜYESİ**

“Hukukçu olma mücadelesinde çağdaş Türk kadınına örnek olup ufuklar açan ilk Türk kadın avukat Süreyya Ağaoğlu anısına, saygılarımla.”

BARIŞ AKYILDIZ**SÜREYYA AĞAOĞLU ÇOCUK DOSTLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ**

“Türkiye Cumhuriyeti’nin örnek kadınlarından Sayın Süreyya Ağaoğlu anısına, saygıyla.”

R. YÜCE UYANIK**SÜREYYA AĞAOĞLU ÇOCUK DOSTLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ**

“Türkiye Cumhuriyeti’nin örnek kadınlarından Sayın Süreyya Ağaoğlu anısına, saygıyla.”

Av. MERAL UMUT AKARÇAY**SÜREYYA AĞAOĞLU ÇOCUK DOSTLARI DERNEĞİ ÖNCEKİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI**

“Sevgili büyüğüm Süreyya Ağaoğlu’nun 30 yıl sonra da olsa hala hatırlandığına dair düzenlenen bu toplantı dolayısı ile mutluluğumu belirtir, Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneğinin genç yönetimine minnet ve şükranlarımı arz ederim.”

Av. NAZAN MOROĞLU**İSTANBUL BAROSU BAŞKAN YARDIMCISI**

“Değerli Üstadım Av. Süreyya Ağaoğlu’nu saygıyla andığımız 14 Aralık 2019 tarihli toplantıda olmanın onurunu yaşadım. Türk Hukukçu Kadınlar Derneğini ve Türk Üniversiteli Kadınlar Derneğini iyi ki kurmuş. Bu derneklerde, Cumhuriyet’in kuruluş felsefesi olan kadın erkek eşitliği ve çocuk hakları alanında çalışmalarımızı bir bayrak yarışı halinde sürdürüyoruz. Öncü kadınların başlattığı mücadeleyi aynı kararlılıkta sürdürmek ve bayrağı genç nesillere devretmek en temel görevimiz. Saygılarımla.”

Prof. Dr. AYŞE YÜKSEL**ÇAĞDAŞ YAŞAMI DESTEKLEME DERNEĞİ GENEL BAŞKANI**

“Sayın Av. Süreyya Ağaoğlu, sizi hiç tanımadım ama bildim, ilk kadın avukat olarak bildim, Atatürk Devrimleri için mücadele ettiğinizi bildim, ÇYDD’nin kurucusu olarak bildim. Yaptıklarınıza minnettarım. Bu anlamlı sempozyumu sizin için hazırlayan Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneğine çok teşekkür ederim. Saygılarımla.”

Av. SEDAT DURNA**ÇAĞDAŞ YAŞAMI DESTEKLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ**

“Bu güzel etkinlikte bulunmaktan, katkı vermekten ve merhum üstadımızı tanımaktan son derece mutlu ve gururluyum. Ruhu şad olsun.”

Av. MUAZZEZ YILMAZ

“Saygı ve minnetle.”

Av. AYL A BABİLA

“Saygıdeğer büyüğüm, sizi, 1984 Baro seçimlerinde Barolar Birliği Delegatesi olarak sizinle birlikte seçildiğim zaman tanıdım. İstanbul Barosu’nun Barolar Birliği delegatesi olarak ve bir kadın olarak ikimiz seçilmiştik. Sizinle birlikte seçilmek hayatımın en büyük onuru oldu. Sizi tanımak ve birlikte çalışmanın, candan, sevecen dostluğunuzun yanında, bize büyük bir yol da açtınız ve bizim idolümüz oldunuz. Sizi mahcup etmediğimizi sanıyorum. Rahmetle, sevgi ve saygıyla manevi huzurunuzda saygıyla eğiliyorum.”

Av. AYŞEN ÖNEN

“Saygıdeğer üstadım Süreyya Ağaoğlu, sizin açtığınız yolda ilerlemek için tüm gücümüzle çalışmamız gerektiğine inanıyorum. Sizi bir kere görebildim ama yürekli çalışmalarınızı yakından izledim. Uluslararası Hukukçu Kadınlar Federasyonunda tekrar sizin izinizde ikinci başkan seçilmiş olmanın onurunu daima taşıyorum. Sizin toplantılarda gösterdiğiniz üstün davranışlar benim için hep örnek olmuştur. Yirmi senelik üst üste başkan yardımcısı ve ilk olarak da ikinci başkan seçilmemi Atatürk’ün Türk kadınına sağladığı haklara borçluyuz. Ayrıca sizin gibi başarılı hukukçu kadınlara minnetimiz sonsuz.”

Av. BUŞRA ERAY**SÜREYYA AĞAOĞLU ÇOCUK DOSTLARI DERNEĞİ ÜYESİ VE ESKİ BURSİYERİ**

“Var olmanıza duyduğum şükranı, var olduğum her an sizin yolunuzdan ilerleyerek ve daima özgürlük adına, insanca yaşam adına mücadele ederek sürdüreceğim. Saygı ve sevgi ile...”

Av. AYDENİZ ALİSBAH TUSKAN**TÜRK HUKUKÇU KADINLAR DERNEĞİ 1996-2000 DÖNEM BAŞKANI**

“Değerli üstadım Sayın Süreyya Ağaoğlu anısında, Türk Hukukçu Kadınlar Derneği 1996-2000 dönemi başkanlığım sırasında, onun kurucumuz ve uluslararası boyutta çok emek veren bir avukat olduğunu biliyorum. İstanbul Barosu Yönetim Kurulu üyesiyken 2010 yılında, Kadın Eserleri Kütüphanesi’nin düzenlediği bir toplantıda onun hayatını araştırıp anlattığımı biliyorum. Ayrıca bu yazıyı Baro Dergisinde yayınlatarak onu, gelecek kuşakların tanımasını istedim.”

Av. ALEV TOKER**TÜRK HUKUKÇU KADINLAR DERNEĞİ 2012-2016 DÖNEM BAŞKANI**

“Değerli Av. Süreyya Ağaoğlu, gerçek bir cesur yürek, kadınlara güç veren lider, insani ilişkileri güçlü, ülkesini çok seven, Atatürk İlkeleri ve Devrimlerine bağlı, kuvvetli savunucusu ile Türk Hukukçu Kadınlar Derneğinde tanışmak, konuşmak ve aydınlatmasından etkilendiğimi belirtirim. Kalıcı işler bırakanlar ölmez, boyut değiştirir. Şimdiki mekanı aydınlık olsun. Aydınlatan cesur Avukat’a, saygılarımla.”

AV. OLCAY EKİNCİ YEZDANİ

“Dedelerimizin ana yurdu Garabağ’dan gelen Sayın Süreyya Ağaoğlu’nu bizlere anlatan, onunla olan anılarını bizlerle paylaşan tüm konuşmacılara ve bu toplantıyı tertipleyenlere binlerce teşekkür.”

PERİN BETÜL AYGÜVEN

SÜREYYA AĞAOĞLU ÇOCUK DOSTLARI DERNEĞİ VE EĞİTİM ÖĞRETİM VAKFI
ÇALIŞANI

“Sevgili Süreyya Ağaoğlu, içinde yaşadığımız dünyayı kadınların güzelleştireceğine, barış, huzur ve adaletin kadınların mücadelesi ile daha da anlam kazanacağına yürekten inanan bir insan olarak, geçen asırda bir hukukçu olarak ülkemizde özellikle kadın ve çocuk hakları alanında yaptığınız çalışmalarda gösterdiğiniz cesaret, mücadele, çalışkanlık, azim ve dürüstlüğe büyük hayranlık duyuyorum ve size ait öğrendiğim her yeni şey bu hayranlığımı biraz daha artırıyor. Kurmuş olduğunuz ve halen adınızı taşıyan dernek ve vakıfta çalışmaktan büyük mutluluk duyuyorum. Bu çatı altında, sizin mücadelenize yakışır proje ve faaliyetlerin ülkemizin çocuk ve gençlerinin eğitim hayatlarına bir iz bırakarak uzun yıllar devam etmesini diliyor, aramızdan ayrılışınızın 30. yılında, geleceğimizi bugünden aydınlatan gençlerimizle birlikte bu anma gününde, sizin kıymetli hatıranıza en derin sevgi ve saygılarımı sunuyorum.”

NİLÜFER BAĞMAN

SÜREYYA AĞAOĞLU ÇOCUK DOSTLARI DERNEĞİ VE EĞİTİM ÖĞRETİM VAKFI
ÇALIŞANI

“Derneğimizin kurucusu Sayın Süreyya Ağaoğlu’nun, vefatının 30.yılında adına yakışan bir konferansla anılması, kendisinin asla unutulmayacağını bir kez daha göstermiştir. Hayatlarına dokunduğunuz binlerce çocuk ve genç adına teşekkür ediyor, aziz hatıranız önünde saygıyla eğiliyorum.”

EBRU ADSAY

MARMARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ ÖĞRENCİSİ
SÜREYYA AĞAOĞLU EĞİTİM VE ÖĞRETİM VAKFI BURSİYERİ

“Sayın Süreyya Ağaoğlu,
Bugün burada ölümünüzün 30. yılı vesilesiyle bulunmaktayım. Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği’nin bir bursiyeri olarak, kalplerine dokunduğunuz kadınlarla karşılaşabilme fırsatını bulduğum için çok mutluyum. Bir kadın olarak yapılabileceklerin bir sınırı olmadığını, insanın sadece inancıyla, başarıya giden bu meşakkatli yolda neler yapabileceğini gösterdiğiniz için minnettarım. Bir kadın hukukçu adayı olarak, kadınları ve çocukları unutmadığım bir meslek hayatım olmasını temenni ederim. Ruhunuz huzur içinde yatsın.”

HİCRAN ŞERİFE ARAYAN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ ÖĞRENCİSİ
SÜREYYA AĞAOĞLU EĞİTİM VE ÖĞRETİM VAKFI BURSİYERİ

“Sevgili Süreyya Ağaoğlu, Bugün vefatınızın 30. yılında burada yer almaktan mutluluk duyuyorum. Sizin

kadın hakları için vermiş olduğunuz bu savaşı bugün bizler devralıyoruz. Sizi yakından tanımak isterdim. Lakin bugün sizi tanıyan ve tanıtmak için çabalayan insanlarla bir arada olmak da gerçekten çok güzel.”

OZAN EMİN HALHALLI

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ KAMU HUKUKU YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ
SÜREYYA AĞAOĞLU EĞİTİM VE ÖĞRETİM VAKFI BURSİYERİ

“Sayın büyüğüm, sizi saygı, sevgi ve özlemle bir kez daha anıyoruz. Hedefim o ki, sizlerin açtığı aydınlık yolda, çağdaş bir genç olarak yürüyeceğim. Saygı ve minnetle.”

SEVDA TEKİNER

MARMARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİSİ
SÜREYYA AĞAOĞLU EĞİTİM VE ÖĞRETİM VAKFI BURSİYERİ

“Bugün vefatınızın 30. yıl dönümünü anma vasıtasıyla burada bulundum. Sizi tanıdım, çocuklara olan sevginizi ve onlar için yaptığınız çalışmaları dinledim. Bununla, bir öğretmen adayı olarak şeref duydum. Geleceğin çocuklarına, sizin gibi bir üstadı kılavuz ederek dokunacağıma inanıyorum. Sizi tanımaktan şeref duydum.”

MEHMET FURKAN ÇAKI

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİSİ
SÜREYYA AĞAOĞLU EĞİTİM VE ÖĞRETİM VAKFI BURSİYERİ

Öncü Kadın, sizi anmak ve anlamak için toplandığımız bu güzel günde yaptıklarınız, düşünceleriniz, heyecanınız ile biz gençlere, tüm kadınlara ve çocuklara ilham oldunuz. Bizler yaşadıkça unutulmayacak ve daima hatıralarımızın bir köşesinde yaşayacaksınız. Teşekkür ederim.”

KONFERANSTAN FOTOĞRAFLAR

BİR ÖMÜR BÖYLE GEÇTİ
Süreyya Ağaoğlu

Ölümünün 30. yılında Süreyya Ağaoğlu'nu anıyoruz.

Soldan sağa Av. Betül Onursal, Prof. Dr. Aysel Çelikel, Av. Meral Umut Akarçay

Soldan sağa Av. Betül Onursal, Prof. Dr. Aysel Çelikel, Av. Meral Umut Akarçay

Soldan sağa Av. Betül Onursal, Prof. Dr. Aysel Çelikel, Av. Meral Umut Akarçay

Soldan sağa Av. Betül Onursal, Prof. Dr. Aysel Çelikel, Av. Meral Umut Akarçay

Soldan sağa Av. Aşkın Topuzoğlu, Av. Nazan Moroğlu, Prof. Dr. Zeynep Üskül Engin

Soldan sağa Teyfik Kerem Akyol, Arif Nihat Alpsoy, Bekir Aykut Civelek

Soldan sağa Bekir Aykut Civelek, Teyfik Kerem Akyol, Av. Nazan Moroğlu

Tevfik Kerem Akyol, Prof. Dr. Aysel Çelikel

Soldan Sağa, Arif Nihat Alpsoy, Tevfik Kerem Akyol, Prof. Dr. Necmi Yüzbaşıoğlu, Bekir Aykut Civelek

Bekir Aykut Civelek, Prof. Dr. Zeynep Üskül Engin

Soldan sağa, Arif Nihat Alpsoy, Tevfik Kerem Akyol, Doğan Kara, Bekir Aykut Civelek

Soldan saġa Doġan Kara, Prof. Dr. Aysel Çelikel, Prof. Dr. Necmi Yüzbaşıoġlu

Soldan saġa Tefvîk Kerem Akyol, Av. Aşkın Topuzoġlu, Bekir Aykut Civelek

Soldan saġa, Arif Nihat Alpsoy, Tevfik Kerem Akyol, Av.Seda Ako Bilen, Bekir Aykut Civelek

Soldan saġa, Arif Nihat Alpsoy, Tevfik Kerem Akyol, İrem Selin Nacar, Bekir Aykut Civelek

Soldan saġa, Prof.Dr. Zeynep Üskül Engin, Av. Aşkın Topuzoġlu, Av. Muazzez Yılmaz, Av. Nazan Moroġlu,
Av. Aydeniz Alisbah Tuskan

Ön sıra soldan saġa, Av. Muazzez Yılmaz, Av. Nazan Moroġlu, Av. Aydeniz Alisbah Tuskan, Bilge Ilgar,
Aysel Sezgin, Mete Ilgar, Mustafa Süreyya Sezgin, Prof. Dr. Necmi Yüzbaşıoġlu, Prof. Dr. Necla Arat

Ön sırada soldan sağa birinci Zuhul Çokar, ikinci Prof.Dr.Ayşe Yüksel, üçüncü Av. Sedat Durna,altıncı Azerbaycan
İstanbul Başkonsolos Muavini Ramiz Hacızade

Ön sıra soldan sağa, Av. Harika Selici, Av. Betül Onursal

Ön sıra soldan sağa Mete Ilgar, Mustafa Süreyya Sezgin, Prof. Dr. Necmi Yüzbaşıoğlu, Prof. Dr. Necla Arat

Ön sıra soldan sağa, Av. Muazzez Yılmaz, Av. Nazan Moroğlu, Av. Aydeniz Alisbah Tuskan, Bilge Ilgar, Aysel Sezgin
İkinci sıra sağdan üçüncü Av. Ayla Babila, sağdan dördüncü Av. Ayşen Önen

İkinci sırada sağdan sola Fatma Handan Bozbağ, Ali Rıza Akyol, Ayfer Akyol, Semih Bakır, Nihan Tekgüven, Ayşegül Kunt Akyol

Soldan sağa, Mustafa Süreyya Sezgin, Musa Doğan, Semih Bakır

Tevfik Kerem Akyol, Bekir Aykut Civelek, Ragıp Yüce Uyanık

Solda sağa Av. Seda Akço Bilen, Av. Aşkın Topuzoğlu, Av. Harika Selici, Av. Betül Onursal

Soldan üçüncü Birsen Uzun (TÜKD), soldan dördüncü Arzu Gezent (TÜKD)
Sağdan birinci P. Betül Aygüven (SACDD), sağdan ikinci Nuran Yenilmez (TÜKD) ve
Anadolu Üniversitesi Hukuk Bursiyerleri

Soldan sağa Tefik Kerem Akyol, Özger Günerli, Bekir Aykut Civelek

Önde Prof. Dr. Aysel Çelikel ve Prof. Dr. Necmi Yüzbaşıoġlu öğrencilerle

Soldan üçüncü Prof. Dr. Ayşe Yüksel, saġ yanında sırasıyla Emekli Hakim Zuhal Çokar, Prof. Dr. Aysel Çelikel, Av. Sedat Durna, Av. Nazan Moroġlu, Av. Muazzez Yılmaz, yazar Elfin Tataroġlu

TEŞEKKÜR

Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanlığı

Prof. Dr. Necmi Yüzbaşıoğlu

Prof. Dr. Zeynep Üskül Engin

Ar.Grv. Doğan Kara

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği

Prof. Dr. Aysel Çelikel

Prof. Dr. Ayşe Yüksel

Av. Sedat Durna

Süreyya Ağaoğlu Çocuk Dostları Derneği ve Süreyya Ağaoğlu Eğitim ve Öğretim Vakfı

Av. Meral Umut Akarçay

Perin Betül Aygüven

Nilüfer Bağman

Ali Öner

İstanbul Barosu

Av. Nazan Moroğlu

Av. Aşkın Topuzoğlu

Av. Betül Onursal

Av. Seda Akço Bilen

Av. Ayla Babila

Türk Hukukçu Kadınlar Derneği

Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği

Nuran Yenilmez

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı

Muzaffer Akgün

Büşra Zeliha Ceylan

İrem Selin Nacar

Bursiyerlerimiz

Ahmet Emre Saygın

Bilal Tekin

Burak Dilki

Furkan Çelik

Gamze Aytekin

Hilal Gülgür

İlayda Borozan

Mehmet Furkan Çakı

Nebahat Mete

Neslihan Şahin

Fotoğraf Sergisi

Mustafa Turgut

Tremolo Creative Studio

M. Bora Gündüz